

CUMHURİYET SENATOSU

TUTANAK DERGİSİ

9 ncu Birleşim

20 . 12 . 1977 Salı

İÇİNDEKİLER

	Sayfa		Sayfa
I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	358	V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER	361
II. — GELEN KÂĞITLAR	358	1. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi	
III. — YOKLAMA	359	Reşat Oğuz ve arkadaşlarının, can güvenliği ve	
IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI	359,395	öğrenim özgürlüğü konusunda bir Genel görüşme açılmasına dair önermeleri. (8/5)	361:395
1. — Görevli olarak yurt dışına giden Gıda-Tarım ve Hayvancılık Bakanı Fehim Adak'a, Orman Bakanı Sabahattin Savcı'nın, vekillik etmesinin uygun görülmesi olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/1196)	359	VI. — SORULAR VE CEVAPLAR	396
2. — Görevli olarak yurt dışına giden Çalışma Bakanı İ. Fehmi Cumahoğlu'na, Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre'nin, vekillik etmesinin uygun görülmesi olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi. (3/1195)	359	A) Yazılı sorular ve cevapları	396
3. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi mücip Ataklı ve arkadaşlarının, «dış politikamız» konusunda bir Genel Görüşme açılmasına dair önermeleri. (8/6)	359:396	1. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize İli ve ilçelerinde kapalı ve açık spor tesislerinin ne zaman yapılacağına dair soru önergesi ve Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Ereğ'in, yazılı cevabı. (7/795)	396:397
4. — Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere seçim.	360,395:396	2. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, ceza ve tevkif evlerindeki hükümlü ve tutuklulara dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Necmettin Cevheri'nin yazılı cevabı. (7/810)	397:399
5. — Başkanlık Divanında açık bulunan bir İdare Amirliğine seçim.	360:361,395:396	3. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikkbaş'ın Uluslararası Metal Sendikalar Birliğine dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Necmettin Cevheri'nin yazılı cevabı. (7/816)	399:400

Sayfa

Sayfa

4. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca verilen teşvik belgelerine dair soru önergesi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/818) 400:402

5. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Nuri Âdemoğlu'nun, Filiz Gıda Sanayi ve Ticaret A. Ortaklarına dair soru önergesi ve Ticaret Bakanı Agah Oktay Güneri'nin yazılı cevabı. (7/819) 402:403

6. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Fahri Dayı'nın, çekirdeksiz kuru üzümün taban

fiyatına dair soru önergesi ve Ticaret Bakanı Agâh Oktay Güneri'nin yazılı cevabı. (7/820) 403:404

7. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize İlinde 30.7.1977 tarihinde meydana gelen sel felaketinde harap olan çay bahçelerine dair soru önergesi ve Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak'ın yazılı cevabı. (7/827) 404:405

8. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize İlinde meydana gelen sel felaketinde çay bahçeleri harap olan üreticiye yapılan yardıma dair soru önergesi ve Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakan Vekili Sabahattin Savcı'nın yazılı cevabı. (7/828) 405:406

I. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Cumhurbaşkanınca S. Ü. Metin Toker, yurt dışındaki temas ve görüşmelerinin izlenimleri ile Türkiye'nin dışarıdan nasıl görüldüğü, sorunlarının nasıl karşılandığı konusunda gündem dışı demeçte bulundu.

Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere;

Başkanlık Divanında açık bulunan bir İdare Amirliğine;

Yapılan seçim sonucunda çoğunluğun bulunmadığı bildirildi.

Yapılan yoklama sonucunda Genel Kurulda çoğunluğun bulunmadığı anlaşıldığından;

20 . 12 . 1977 Salı günü saat 15.00'te toplanılmak üzere Birleşime saat 15.45'te son verildi.

Başkan	Divan Üyesi
Başkanvekili	Bilecik
Osman Salıhoğlu	Mehmet Erdem
Divan Üyesi	
Gaziantep	
Mehmet Kılıç	

II. — GELEN KÂĞITLAR

Yazılı Soru

1. — Cumhuriyet Senatosu İçel Üyesi İsmail Çataloğlu'nun, İçel İlindeki ortaöğretim üyelerinin deği-

şik bölgelere atanmalarına dair yazılı soru önergesi, Milli Eğitim Bakanlığına gönderilmiştir. (7/831)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Rahmi Erdem

DİVAN ÜYELERİ — Mustafa Çelik (Afyonkarahisar), Emanullah Çelebi (Tabii Üye)

BAŞKAN — 9 ncu Birleşimi açıyorum.

III. — YOKLAMA

**BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)**

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Gündemimizin münderecatı gereği gündem dışı konuşmalara takdir hakkımızı kullanarak yer vermiyoruz.

1. — *Görevli olarak yurt dışına giden Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Fehim Adak'a, Orman Bakanı Sabahattin Savcı'nın vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi.* (3/1196)

BAŞKAN — Sunuşlara geçiyoruz.

İki tane Cumhurbaşkanlığı tezkeresi vardır, bilgilerinize sunulacaktır.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görevli olarak yurt dışına giden Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı Fehim Adak'ın dönüşüne kadar; Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına, Orman Bakanı Sabahattin Savcı'nın vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

**Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı**

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

2. — *Görevli olarak yurt dışına giden Çalışma Bakanı İ. Fehmi Cumanhoğlu'na, Devlet Bakanı Süleyman Arif Emre'nin vekillik etmesinin uygun görülmüş olduğuna dair Cumhurbaşkanlığı tezkeresi.* (3/1195)

BAŞKAN — Bir başka Cumhurbaşkanlığı tezkeresi vardır okutuyorum.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Görevli olarak yurt dışına giden Çalışma Bakanı Dr. İ. Fehmi Cumanhoğlu'nun dönüşüne kadar; Çalışma Bakanlığına, Devlet Bakanı Süleyman Arif

Emre'nin vekillik etmesinin, Başbakanın teklifi üzerine, uygun görülmüş olduğunu arz ederim.

**Fahri S. Korutürk
Cumhurbaşkanı**

BAŞKAN — Bilgilerinize sunulmuştur.

3. — *Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mucip Ataklı ve arkadaşlarının, «Dış politikamız», konusunda bir genel görüşme açılmasına dair önerileri.* (8/6)

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Cumhuriyet Senatosu Tabii üyelerinden Sayın Mucip Ataklı, Sayın Sami Küçük, Sayın Ahmet Yıldız, Sayın Suphi Karaman, Sayın Selâhattin Özgür ve Sayın Kâmil Karavelioğlu tarafından verilmiş bir Genel Görüşme önergesi vardır, okunup gerekli işlem yapılacaktır.

Cumhuriyet Senatosu Sayın Başkanlığına

Uluslararası alandaki genel siyasal durum, bölgede çok önemli ve kaygı verici gelişmeler göstermektedir.

Tam anlamıyla sahip çıkılmadığı, belirli ve gerçekçi çözüm yolları arayıp bulunmadığı anlaşılan dış politika sorunlarımız, bugün birinci derecede önem ve ivedilik arz etmektedir.

Bu sorunlarımızın, Hükümetin son zamanlardaki tutum ve davranışlarıyla büsbütün çıkmaza sürüklenmekte olduğu görülmektedir.

Hükümet ortaklarının müsterek malı olmadığı anlaşılan bazı girişimlerin, Dışişleri Bakanımızca ayırı ve gizli bir biçimde yürütüldüğü izlenimini kaygı ile karşılamaktayız.

Parlamentonun ve kamunun bilgisinden saklı tutulmaya çalışılan bu tür bir politika ile bazı önemli ödümlerin verileceğinden kuşku duymaktayız.

Kişisel ve partici çıkarlar uğruna dış politikamızın tarihi misyonumuza ters düşebilecek bir uygulamaya itilmesi olasılığı karşısında kaygularımız bir kat daha artmaktadır.

Hükümetin sorumluluğunda bulunan dış politikamızın yürütülmesini, yasama organlarının, özel bir dikkat ve ilgi ile izlemesi, gerektiği anlarda denetim görevini yapması ve yönlendirme etkinliğini göstermesi başlıca görevidir.

Bu görevin yerine getirilmesinde en etkin yöntemin geniş bir çerçevede tartışma ortamı açılarak, dış politikamızın güdümünde yanlışların düzeltilmesi, geçerli çarelerin ortaya çıkarılması bakımından Hükümetin uygulamakta olduğu dış politikamız konusunda Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 127 ve takip eden maddeleri uyarınca genel görüşme açılması saygı ile öneririz.

Mucip Ataklı	Sami Küçük
C. Senatosu Tabii Üyesi	C. Senatosu Tabii Üyesi
Ahmet Yıldız	Suphi Karaman
C. Senatosu Tabii Üyesi	C. Senatosu Tabii Üyesi
Selâhattin Özgür	Kâmil Karavelioğlu
C. Senatosu Tabii Üyesi	C. Senatosu Tabii Üyesi

BAŞKAN — Önerge sahiplerinden önermelerini açıklamak isteyen sayın üye var mı efendim?..

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Gerek görmüyoruz.

BAŞKAN — Gerek görmüyorsunuz.

Önergenin lehinde söz isteyen sayın üye?.. Yok. Önergenin aleyhinde söz isteyen sayın üye?.. Yok.

Genel görüşmenin açılması kabulünü oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4. — Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere seçim.

5. — Başkanlık Divanında açık bulunan bir Idare Amirliğine seçim.

BAŞKAN — Sayın üyeler, gündemin, komisyonlarda ve Divanda boş bulunan bir üyeliği için seçimler kısmına geçiyoruz.

Matbu oy listeleri dağıtıldı. Bendeniz seçimler hakkında size bilgi sunmak istiyorum.

Divanda, Sayın Suphi Karaman'dan boşalan yere, Millî Birlik Grubu Sayın Haydar Tunçkanat'ı aday göstermiştir. Oy pusulasında yalnız kendilerinin ismi vardır.

Anayasa ve Adalet Komisyonuna Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grupundan bir üye seçilecektir; aday, Sayın Safa Reisoğlu'dur.

Cumhuriyet Senatosu Hesapları İnceleme Komisyonuna, keza Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grupundan bir üye seçilecektir; aday, Sayın Namık Kemal Şentürk'tür.

Malî ve İktisadi İşler Komisyonuna, Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grupundan bir üye seçilecektir; aday Sayın Kemal Cantürk'tür.

Millî Eğitim, Gençlik ve Spor ve Kültür Komisyonuna, grup kuramayan sayın üyelere bir üye seçilecektir. Listelerde iki tane aday vardır. Bunlar Sayın Sami Turan ve Sayın Lütfi Doğan'dır. Her ne kadar bu adaylar arasında Sayın Fethi Çelikkbaş'ın adı var ise de, Sayın Çelikkbaş geçen birleşimde isminin silinmesini istemişlerdi.

Buraya bir üye seçileceği için, iki üyeden birinin ismi çizilecektir.

Millî Savunma Komisyonuna, Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grupundan Sayın Metin Toker aday gösterilmiştir. Millî Savunma Komisyonuna grup kuramayan üyelere Sayın Cihat Alpan adaylığını koymuştur.

Sosyal İşler Komisyonuna, Cumhuriyet Halk Partisinden bir üye seçilecektir; aday, Sayın Ergün Ertem'dir.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma Komisyonuna üç sayın üye seçilecektir; Cumhuriyet Halk Partisi Grupundan aday, Sayın Fevzi Özer, Cumhurbaşkanınca Seçilen Üyeler Grupundan aday, Sayın Kemal Cantürk'tür. Grup kuramayanlardan aday hanesi boştur. oy pusulalarında. Buraya Sayın Fethi Çelikkbaş adaylığını koymuşlardır.

Arz ederim.

Oy pusulaları dağıtıldı.

Efendim, Tasnif Komisyonunu kura ile tespit ediyoruz;

Sayın Emanullah Çelebi?.. Divanda bulunuyorlar.

Sayın Sami Turan?.. Buradalar.

Sayın Hayri Mumcuoğlu?.. Buradalar.

Sayın Abdülrah Köseoğlu?.. Buradalar.

Oy vermeye nereden başlayacağımızı kura ile tespit ediyoruz:

Oy vermeye, Manisa Üyesi Sayın Oral Karasmanoğlu'ndan başlanacaktır.

Sayın üyeler, kürsüde iki tane sepet vardır. Üzerlerinde hangi zarfın atılacağına dair not bulunmakta-

dır. Birinci sepete İdare Amiri ile ilgili oy pusulaları, ikinci sepete komisyonlarla ilgili oy pusulaları atılacaktır.

Oylamaya geçiyoruz efendim.

(Manisa Üyesi Oral Karaosmanoğlu'ndan başlanarak oylar toplandı)

BAŞKAN — Oy kullanmayan sayın üye?.. Yok. Oylama işlemi bitmiştir.

V. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Reşat Oğuz ve arkadaşlarının, can güvenliği ve öğrenim özgürlüğü konusunda bir Genel Görüşme açılmasına dair önermeleri. (8/5)

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Tek Sayın Döküm Komisyonu tarafından işlem yapılacaktır. Bu arada vakit kazanılması için, Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Sayın Reşat Oğuz ve arkadaşları tarafından verilip, Genel Kurulumuz tarafından kabul edilen «Can Güvenliği ve Öğrenim Özgürlüğü» ile ilgili genel görüşmeye başlıyoruz.

Görüşmeyi Sayın İçişleri Bakanı Korkut Özal Hükümet adına takip etmektedir.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Sayın Başkan, söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Sırada varsınız efendim.

Sayın üyeler;

Bu konuda söz isteyen grupları ve sayın üyeleri bilgilerinize sunuyorum.

Grupları adına yalnız Cumhuriyet Halk Partisi Grubu Başkanvekillerinden Sayın Fehmi Güneş söz istemiştir.

Şahısları adına söz isteyen sayın üyeleri sunuyorum; Sayın Şebib Karamullaoğlu...

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Millî Birlik Grubu adına söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Hayhay efendim, Millî Birlik Grubu adına Sayın Ahmet Yıldız.

Sayın Şebib Karamullaoğlu, Sayın Ekrem Kabay, Sayın Hüseyin Atmaca, Sayın Hüsamettin Çelebi, Sayın Niyazi Ünsal, Sayın Hilmi Nalbantoğlu, Sayın Hüseyin Naili Kubalı, Sayın Şerif Tüten, Sayın Yiğit Köker, Sayın Refet Rendeci, Sayın Mehmet Feyyaz, Sayın İbrahim Öztürk, Sayın Reşat Oğuz, Sayın Ahmet Tahtakılıç, Sayın Hüseyin Öztürk.

Grupları adına görüşmelere başlıyoruz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, Sayın Hasan Fehmi Güneş, buyurumuz efendim.

CHP GRUPU ADINA HASAN FEHMI GÜNEŞ (Sakarya) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Bugün, ulusumuzun gündeminin birinci sırasındaki sorunlardan birini görüşüyoruz.

Üç yıla yaklaşan bir süreden bu yana, hepimizin gözleri önünde siyasal amaçlarla insanlar öldürülmektedir. Öğretmenler, profesörler öldürülmektedir; özellikle öğrenciler öldürülmektedir. Kimi insanlar kurşunla sakat bırakılmış, kimi yurtseverlerin evleri bombalanmıştır.

Yine, siyasal amaçlarla okullar, üniversiteler, dernekler, partiler baskılara uğramaktadır. Bu yerler kurşun yağmuruna tutulmakta, eli silahlı saldırgan gruplar öğrenim kurumlarını, devlete rağmen, kolluk kuvvetlerine rağmen işgal etmekte, işgallerini dilediklerince sürdürülebilmekte, kendilerinden saymadıklarına öğrenim hakkını yasaklayabilmektedirler.

Kimi devlet dairelerine yasa dışı yöntemlerle işçi, ya da memur adı altında militanlar yerleştirilerek bu yerler politize edilmekte; gerek kamu görevlileri ve gerekse de kamu görevi üzerinde zorbalığın egemenliği kurulmakta, kamu görevi kaba kuvvet aracı haline getirilmektedir.

Bütün bunları önlemekle görevli Hükümet ve bakanlar, çare yerine, başarısızlıklarına özür ve gerekçe aramakta ve de kesin olarak görevlerini yerine getirmemektedirler.

Hükümeti denetlemek durumunda olan Parlamento'nun, bu görevini, özellikle bu konuda ve bugün etkin biçimde yerine getirmesinde kesin zorunluluk vardır.

Sayın senatörler;

Hiç kuşku yok ki, Devletin görevlerinin başında, kişi güvenliğinin can güvenliğinin sağlanması gelmektedir. Devlet fikrinin oluşumunu inceleyen Locke gibi bilginler, insanın devletten önce var olduğunu ve devletin hukukundan önce ve de ondan üstün tabii haklara sahip bulunduğunu çalışmalarına dayanak ve hareket noktası yapmışlardır.

Gerçekten Devletin ilk ve belki de en ilkel görevi, vatandaşın rahat, korkusuz yaşamasını ve gelişmesini sağlayıcı koşulları gerçekleştirmektir. Demokrasinin ve özgürlüklerin gelişimi aşama aşama gözden geçirildiğinde, hayat hakkının, can güvenliğinin tabii haklar olarak bütün insan ve vatandaş hakları beyannamelerine geçtiğini ve uygulamalara klasik öz-

le, arkamızdan getireceğiniz işte bu kanlı, bu zorba, bu korkusuz durumdur.

Sayın senatörler;

Büyük cezacı Becceria'nın dediği gibi, «Suçları önleyen, cezaların ağırlığı değildir. Suçu işlemekten caydırıcı duygu, devlet otoritesi ve mutlaka yakalanıp cezalanmak korkusudur.» Çağdaş toplumda bu kaniyi verecek olan, bu otoriteyi kuracak olan tek organ Hükümettir. Devlet otoritesinin duyulduğu, hissedildiği toplumda suç oranı ve eğilimi azdır. Bugün toplumumuzda siyasal amaçla suç işleyenlerin mutlaka yakalanacağı, mutlaka cezalanacağı, korunmayacağı duygusu yaygındır denilebilir mi?.. Hükümetin ana görevi, suç işlemekten caydırıcı otoriteyi hissettirmek, önleyici girişimlerle suçu kaynağında kurutmaktır.

Siyasi amaçla suç işleyen, öğrenim özgürlüğünü yok eden, saldırgan, bu otoriteyi duymadığından, cezalandırılmayacağına inandığından, hatta Hükümetin kendisini koruyacağına, kendisine vatansever, hükümete yardımcı güç payesi vereceğine güvendiğinden, bütün kurumlara meydan okuyabilmektedir. Başka bir deyişle; kurtulma, kaçma, korunma umudu; cezalanma korkusundan, müeyyide korkusundan çok yüksek bir düzeye ulaşmıştır zorba için.

Sayın senatörler;

Kaldı ki, toplumsal yaşamımızı etkileyen şiddet olaylarına sadece bireysel suç kavramı açısından yaklaşmak, temelden yetersiz bir yöntemdir. Bu yöntemle sorunu tam kapsayan genellemelere ulaşmak mümkün değildir.

Görüşmelerimize konu olan olaylar, kişisel kararlarla, kişisel öfkelerle oluşmamıştır; hesaplanarak, programlanarak uygulamaya konmuş bir yıkım planıdır. Bir başka anlatımla, organize edilmiş, örgütlenmiş bir suç olayları dizisiyle karşı karşıyayız. Her bombalama, her öldürme, her saldırı bu yıkım yönteminin halkalarını oluşturan aşamalarıdır.

Şurası gerçektir ki, Türk Ulusu çağdaş uygarlığın ve teknolojinin ulaştığı çözümlerden esinlenme düzeyindedir. Ezilmişliğine, sömürülmesine, geri kalmışlığına son verecek halk iktidarının kurmanın bilinçlenmesi içindedir. Demokratik devrim süreci her gün artan bir hızla yapılanmaktadır. Bunun en belirgin göstergesi, Cumhuriyet Halk Partisine yönelen oyların giderek ve hızla artmasıdır. Bunun telâşına kapılan tutucu, işbirlikçi egemen çevreler bu işlevi engelleyip durdurmak, hiç değilse geciktirmek amacıyla ve de «ülkeyi kurtarmak» adı altında sahneye

koydukları yıkım planının uygulanmasıyla karşı karşıyayız. Bu yıkımın işçiliğini de maalesef bu ülkenin evlâtlarına yaptırmaktadırlar. Genç güçleri bölerek bir kesimini öteki kesime karşı, Cephe İktidarının ilân ettiği savaşa sürmek, kör dövüşünün karanlık ortamını yaratmak, uyanışın ve insan yetiştirmenin bütün kurumlarını durdurup dağıtmak, aydınlığın tüm meşalelerini söndürmek, demokratik devrim hareketinin düşün kaynaklarını kurutmak, düzen çarpıklığının sağladığı çıkarları bölüşe bölüşe ülkeyi yıkım noktasına sürüklemek. İşte, Cepheci İktidar modelinin yıkım planı kabaca bu.

Cinayetlerin yoğunluğunu artırarak, daha çok kan döküp cana kıyarak sürdürülmesi, eşiya çetelerinin yakalanmaması, olayları önleyici ciddi hiçbir önlemin alınmaması, katillere Devlet kurumlarında görev verilerek korunması, (Elimizde belgeleri var) cinayet derneklerine yasal nitelikler tanınması gibi, her gün yüzyüze olduğumuz gerçekler, en iyimser düşünenleri bile organize suç uygulaması karşısında olduğumuzu, suçların toplumumuza yönelik bulunduğunu, Cephe Hükümetinin planlayıcı, uygulayıcı ve koruyucu olarak suçlarda asli şerik, asli fail durumunda bulunduğunu kanıtlamaktadır.

Sayın senatörler;

Hükümetin bu konuda hiçbir özürün arkasına gizlenmek hakkı yoktur. Hükümet, statüsünün rolünü doğru oynarsa, doğrultusundan sapmazsa, bütün özgürlükleri, bu arada can güvenliğini ve öğrenim özgürlüğünü de bu olanaklarla sağlayabilecek güçtedir. Bunun örneklerini gördük. 5 Haziran seçimlerinde İçişleri Bakanlığı yapan bir sayın arkadaşımız, statüsünün gereğinden sapmadan, tarafsızlıktan ayrılmadan devlet yönetimi anlayışı içinde görev yaptığından, bugünkü olanakların aynı olanaklarla; daha fazlasıyla değil, aynı olanaklarla seçim günü Devlet otoritesini bütün sandıkların başında somutlaştırdı, tek olaya meydan vermedi. (CHP ve MB Grubu sıralarından alkışlar)

Değerli senatörler;

Öğrenim özgürlüğü konusuna kurumsal yaklaşımla biraz daha yakından bakmakta yarar vardır. Toplumda temel gereksinimleri karşılamayı amaçlayan ana kurumlar vardır. Toplumsal yapı, bu kurumların oluşturduğu sistem işlerliğindedir. Toplumsal yapıyı oluşturan kurumlar arasında karşılıklı ve anlamlı ilişkiler kurulmuştur. Bu etkileşim sonucu olarak, kurumlardan biri, değişirse, diğeri de bundan etkilenir, bir kurumdaki sapma diğerlerine yansır, hiç biri, diğerinden soyutlanamaz. Eğitim kurumu

da, toplumsal yapının ana kurumlarındandır. Öğrenim özgürlüğünü yok ederek bu kurum sakatlanır, işlemez hale getirilirse, bunun etkileri ekonomik kurumda, siyasal kurumda ve diğer kurumlarda olumsuz gelişmelere yol açar.

Saklanmaz bir gerçektir ki, bugün öğrenim özgürlüğünün yok edildiği ülkemizde eğitim kurumu fonksiyonunu yerine getirememektedir. Daha kötüsü, bu kurum işlemediği halde işliyormuş gibi gösterilerek, tehlike görmemezlikten de gelinmektedir.

Bir üniversite yetkilisinin anlatımıyla, bugün öğrenim kurumlarında eğitim programlarının gerçekleşme oranı sadece % 35'tir. Zaman kaybı % 45'ten fazladır. Eğitimin kalitesi, en iyimser hesaplarla % 50; yarı yarıya düşmüştür. Üniversitelerin öğretim yapmadan boşa dönmesi yüzünden uğranılan maddi değer kaybı, yılda en az 3 milyar liradır. Asıl önemlisi, noksan eğitimle yetişen bu nesil, çalışma hayatları boyunca topluma olumsuz etkiler yapmak durumunda kalacaklardır. Öğrenim programını tamamlamadan, laboratuvar çalışması yapmadan, deney ve uygulama aşamasından geçmeden diploma vermekte olduğumuz bu kuşak ile toplumun kalkınmasını gerçekleştirmek, sanayi toplumuna düzeyine geçişi sağlamak, amaçladığımız siyasal ve ekonomik modele ulaşmak mümkün değildir arkadaşlar.

Enerji üretimini artırmış, kaynakların tam kullanımını gerçekleştirmiş, üretim ve bölüşüm ilişkilerini iyileştirmiş sağlıklı bir toplumu, bu noksan eğitim görmüş kuşakla yapıtılamayız. Yakından bakılınca, toplumsal gelişmeyi durdurup saptırmayı ve de yozlaştırmayı amaçlayan bu plan, tam bir eğitim devriyasyonu uygulamasıdır.

Nüfusumuzun yarısından fazlasını oluşturan genç kesime; yani uşumuzun geleceğine yönelik bu uygulama, ulusça var olma, ya da yok olma sorunumuzdur aynı zamanda.

Sayın senatörler;

Bir Çin atasözüne göre, «Duran saat, yanlış işleyen saattan iyidir. Çünkü, duran saat, günde iki kez vakti tam gösterir, ama yanlış işleyen saat, vakti hiç tam gösteremez.»

Bugün, görüşmekte olduğumuz, can güvenliği ve öğrenim özgürlüğü bunalımının temel nedeni, bu Hükümet modeli, Cepheci Hükümet yaklaşımıdır. Bu Hükümet modeli, yanlış işleyen bir saat gibi, sorunlara hiçbir zaman doğru teşhis koyamamıştır, doğru çözüm bulamayacaktır.

Bütün sıkıntıların giderilmesinin de tek çözümü vardır; bu Hükümet modelini, yanlış işleyen saat gibi olan bu Hükümet modelini terk etmek, sorunlara çözüm getirecek gerçek modelde bir hükümet oluşturmak.

Hükümet yetkilileri, Hükümet üyeleri, bakanlar; gerçekten bu memlekette kan dökülmesin istiyorlarsa, gerçekten öğretim özgürlüğü kurulsun istiyorlarsa, gerçekten her gün birkaç genç delik deşik edilmesin istiyorlarsa, gerçekten bombalar patlamasın istiyorlarsa ve bunu içtenlikle diliyorlarsa, gün yitirmeden çekilmelidirler; başka çare yoktur.

Saygılar sunarım. (CHP ve MB Grubu sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Güneş.

Milli Birlik Grubu adına, buyurun Sayın Yıldız.

MB GRUPU ADINA AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun sayın üyeleri;

Bu, çok önemli ve bugünkü siyasal gündemin birinci maddesini oluşturan konuya hepimizin verdiği büyük önemi ve gösterdiği ilgiyi saygıyla karşıladık. Bu, çare bulma arzusunun gerçek bir kanıtıdır.

Sayın arkadaşlarım;

Toplumsal yaşamımızda huzur ve güven bırakmayan, hiç bir uygar ülkede örneği gösterilemeyecek ve giderek de rejim bunalımına kaynaklık edecek nitelik kazanan «Can Güvenliği ve Öğrenim Özgürlüğü» konusunda başlayan Genel Görüşmede, İktidar adına konuşan değerli arkadaşların konuşmaları ve grupların onları onaylar görünen tavırları kaygılarımızı çok artırmıştır. İktidarın konuya yaklaşımı gerçek nedenlerine ve alınması gereken önlemlere ilişkin görüşlerindeki temel yanlışlarda bunca yanılgılar sergilendikten ve durumu daha da kötüleştireceklerini doğrulayagelen belgesel kanıtlar da ortaya konduktan sonra, hâlâ da ısrar edilmekte oluşuna tanık olmak mutsuzluğunun uzun sürmemesi en içten dileğimizdir.

Duyulan kaygıların genel bir umutsuzluğa ve yaygın bir kötümserliğe dönüşmelerini önlemede, İktidar çevrelerinde sağduyuya ve bilimsel verilere yönelme eğiliminin doğmasına bir katkıda bulunma amacıyla, konuyu bilimsel nitelikleri, somuta yansıyan yönleri ve bunları kanıtlayıcı örnekleriyle ele almaya çalışacağız. Bu amaçlara yönelik konuşmamızı dört başlık altında sunmak istiyoruz:

1. Olgunun evrensel ve ulusal alandaki nesnel görünümü.

2. İktidarın tanımlamada ve çözümlemedeki temel yanlışları.

3. Çare olabilecek önlem ve çözümler.

4. Sonuç.

Olgunun evrensel ve ulusal alandaki nesnel görünümünü:

Arkadaşlarım;

Çağcıl birer gerçek olan, Parlamento dışı muhalefet ve gençlik olayları evrensel alandaki etkileşimden de soyutlanmamak koşulu ile ayrı, tutuılmamak koşulu ile nesnel olarak ele alınca, evrensel genelde ve ulusal özeldeki nedenleri şöylece özetleyebiliriz:

1. Evrensel geneldeki nedenler:

İkinci Dünya Savaşı sonrası tarihsel oluşum sürecinin doğal bir uzantısı sayılmayacak büyük olgularla dolu nitelik değişiklikleri göstermektedir. Birçok yetkin bilim adamları İkinci Dünya Savaşı sonrasını tarihin doğal bir uzantısı olmayacak biçimde, içerik (kapsam) değişme hızı bakımından ayrı bir bölüm olarak görmektedirler.

Hızlı devrimsel değişimlerden kaynaklanan büyük uyumsuzluklar oluşmuştur. Büyük değişime uymada yenilemekteki geçikme, her alanda büyük uyumsuzluklar oluşturmaktadır. Gerçekten, eskinin yüzyıllarını birkaç yıla sığdırdığı izlenimini veren ve aslında bu büyük gelişmeleri çok kısa sürelere sığdıran bir dönem, bir süreç yaşıyoruz.

İkinci Dünya Savaşı sonrası, arz ettiğim gibi, nitel ve nicel yönden gösterdiği büyük değişiklik, gelenekleri, gelenekleri, inançları altüst etmiştir. Toplumunu eskiden yönlendirmede etkin olan kurallar, hatta kurumlar yetersizliklerini giderme çabasına düşmelerine karşın, çok az yerde bunu başarabilmişlerdir. Bu çağcıl oluşumun yarattığı uyumsuzlukları gidermek için, her ülke yoğun bir arayışla yöntem ve sistem geliştirmesi sürecine girmiştir. Artık alışlagelinen yöntemlerin ve en son, en iyisi sanılan sistemlerin yetersizlikleri de belirginleşmiştir. Aslında diyalektiğin diyalektik sürecin hızlanmasıdır bu.

Bu olgunun Parlamento dışı muhalefeti artıran etkileri karşısında, hak ve özgürlükleri kısıtlama ve baskı ile sindirme yolunu seçen ülkelerden ateşe körükle gittiklerini kavrayamayanları, sistem ve yöntem oluşturması ile bu zor ve mutluluğu elden geldiğince yayma yolunu seçerek bunalımın üstesinden gelmeyi başardılar. Demek; bu süreci, bu biçimde uyum sağlama başarısını gösterenler ancak önlemede başarı sağlayabiliyorlar. Fransa bunun tipik örneğidir. Olay-

ların en yoğun ve etkin olduğu ülke olarak başladı Fransa; fakat iktidarın aldığı önlemler büyük ölçüde bunu azaltmıştır.

Hak ve özgürlükleri kısıtlama, baskı ve sindirme yolunu seçenlerde, bunu seçen ülkelerde bunalımlarına yeni boyutlar ve önlemeyi güçleştiren karmaşıklıklar kazandırmışlardır ancak. Türkiye'miz, üzüntü ile belirtelim ki, bu ikinci yolu seçen ülkelerdendir.

Olgunun gençlik kesimine yansıyan yönü de, benzer bir yaklaşımla ele alınmıştır bizde; yine tersine ele alınmıştır. Toplumun en doyumsuz, en devrimci (dinamik), en coşkulu, gelecekte en çok pay isteyen, eylemlerinde en bağnazca atımlarda bulunabilen ve çıkarıcı eylemlere en az bulaşan gençliğe yönelik çözümlerde olağanüstü bir dikkat gösterme gereğini kavrayan ülkeler gençliğin bu niteliklerini bilerek başarılı olmuşlardır ve bu akılcılığı gösteremeyen ülkeler de gençliklerini isyan duygularıyla kamçulamışlardır. İşte biz de gençliğimizin isyan duygularını kamçılamanın başında bulunma yarışını sürdüğümüzün isyan duygularını kamçılamanın başında bulunmayışını sürdürüregeldik.

Geleneksel sistemlerin, özellikle kapitalizmin denemsel bunalımlarının çözümsüzlük kertesine varmaları, sosyalist sistemde de yeni gelişmelerden kaynaklanan çok yönlü yoğun tartışmaların sürmesi, olayların sertleşmesinde önemli etkenler olmuşlardır.

Ülkelerin kamuoylarını, özellikle gençleri ve emekçi kesimleri etkileyen üç önemli değişiklik çağımızda belirgindir.

1. Emperyalizm : Artık son dönemini yaşıyor. Biçim, yöntem, içerik değiştirerek yaşam savaşını veriyor, ama kendi kullandığı aletlere bile sahip çıkamayacak hale gelmiştir.

2. Kapitalizm : Artık yaşama gücü son derece sınırlanmış, anaülkelerinde bile tenesir tahtasına kaldırılacak hale gelmiştir.

3. Faşizm : İnsanlığa ne büyük bir düşmanlık olduğu yaygın bir şekilde kavranmıştır.

İşte sonuç olarak : Sistemleri hızlı yenileştirme olguları bütün bu sonuçları doğurarak; dünyaya, evrene yeni yönlendirmeler yapmaktadır.

Özgürlükçü, bağımsızlıkçı, emeğe dayanan sistemlerin çağdır bugünkü çağ. Bu akımlara ters düşen ülkeler, özellikle az gelişmiş ülkeler, bunalımları sürenleştirmektedirler.

Ulusal alanda görünüm ise; dışarıdaki bu genel evrensel oluşumun etkilerinin de yansımaları ile Türkiye üzerinde çözümsüzlüğü hızlandıran bir kerteyle ulaştırılmıştır.

Türkiye'de emperyalizm, Türkiye'de kapitalizm, Türkiye'de faşizm, evrensel alandakilerden daha yeni boyutlar kazanmış ve daha isyan ettirici niteliktedir. Gerçekte, Türkiye'deki faşizm özentisi gayri millidir; çünkü dışa bağımlıdır. Türkiye'deki kapitalizm dışa bağımlıdır, Türkiye'deki emperyalist eğilim, ancak dışa komisyonculuk yapabilir. O halde, hem niteliği çok çarpıcı isyan ettirici ve hem de yadrganan biçimiyle bu üç sistem Türkiye'de olayları hızlandırmaktadır.

Bir de gericilik, çağ dışılık, köhnelik Türkiye'de yerleştirilmek istenmektedir. Bu denli çok yönlü, isyan ettirici olgu karşısındayız. Siyasal öğretiler müzesine kaldırılan sistemlere bile yaşam gücü kazandırılmak istenmektedir.

İşte, bu çok yönlü kötülüklerle karşı isyan ettirici tablo, gençliğimize ve toplumsal örgütlere yansımaktadır. Bunalmış toplum haline gelişimizin baş nedeni, evrensel ve ulusal alandaki bu yeni değişimdir.

İktidarın bu duruma karşı tutumu nedir?..

Sayın arkadaşlarımız;

Yaşadığımız büyük bunalımın en önemli sorunu olan, can güvenliği ve öğrenim özgürlüğünü yok edici nitelikteki duruma ilişkin tanılamalarındaki temel yanlışta hâlâ ısrar eden Adalet Partili sözcüler kaygılarımızı büyütmişlerdir. Çağın gençliğini etkileyen bağımsızlık, değişimcilik, kurulu düzenlere başkaldırmacılık, akılcılık, toplumda söz sahibi olma eğilimlerinin de etkisinde bulunan ve öğrenim kurumlarındaki yetersizliklerle, çağ gerisi kalmış görüşlere tepki gösteren ve beğenilerine uygun sistemler oluşturma uğraşlarına katkıda bulunmaya çalışan gençlerin eğilimlerini, dışarıdan güdüme, muhalefetçe kısırtılma, ya da yıkıcılıklara alet olma suçlamalarını içeren tanılamalar konulageldi. Yanlış olmanın da ötesinde, kısırtıcı nitelikteki bu tanılama, olayları azıtmaktan başka bir sonuç vermeyecek ve yanlış çözümlere götürülecek bir tanılama biçimi idi.

Tanılama (teşhis) yanlış olunca, çözümlerin ve önlemlerin de yanlış olması kaçınılmazdır. 1968'de başlayan olaylara, o gün bizim Millî Birlik Grubunun koyduğu ve bugün de yanlışta ısrar etmeyenlerce doğruluğu kabul edilen tanılamaları kabulde etkili olacakları artık iyice anlaşılan önlemleri almamada inat ededuran, gençliği de, sorunlarını da hiç anlamamış görünen Sayın Demirel İktidarlarımızın yanlış saptamaları niteliğinde olan ve bugün de yinelenen duran, tekrar edilemeyen görüşlerinden bir kaç örneğe değinmek isteriz. Çünkü; bu yanlışlar düzelmedikçe

olumlu bir davranış olmaz; ders alınma amacıyla değinmek istiyoruz.

1968'de başlayan öğrenci olaylarına karşı Hükümetin, öğrencilerin çoğu haklı olan isteklerine... Evet çoğu haklı idi istekleri. Örneğin :

Öğrenim halka ve yurt sorunlarına dönük olsun;
Yönetime katılalım;

Tüm gün; yani, hocalar kendilerini derse versinler; özel okulların kapatılması;

Öğretimin gerçek bir özgürlüğe kavuşturulması;

Kitap sorunu, gibi istekler kuşkusuz haklıydı. Bu isteklere karşı baskı, polisle sindirme ve sürekli suçlamaları çare sanma yanlısından Hükümeti kurtarmadık. Hükümetin bu yanlısına tepki gösterdiğimiz için de suçlana durduk.

Hele, polisi tek yanlı kullanmasına, «Sola karşı sağ» gibi ancak sömürgelerde uygulanan politikasına karşı çıktığımız için, «Siz kusurlusunuz» dendi bize. Örgütleri bölme, var olanlar karşısında yenileri kurup destekleme gibi bir politika karşısında kaldık. O zaman ben, Sayın Demirel'in dönemi Türkiye'de bölücülük dönemi olarak tarihe geçecektir, demiştim ve hiç bölünmeyen en tutarlı dernekleri, kendi içinde bulunduğu dernekleri bile bölmeyi başardı, demiştim. O gerçekleşti. Olayların ta başlangıcında İlahiyat Fakültesi ve İstanbul Üniversitesindeki öğrenci eylemlerine Adalet Partisinin katılımını dile getirmiştim. Bu, çok önemli tarihsel bir olgudur. Ankara'da ilk kez olayların başladığı İlahiyat Fakültesi içinde Adalet Partili parlamenterler olayları yönetiyorlardı. O zaman bunu Sayın Cumhurbaşkanına varıncaya değin ulaştırdık.

İstanbul'daki olguyu da Adalet Partisi Merkezinin desteklediğini yine Sayın Cumhurbaşkanına kadar ulaştırdık.

İşte bu başlangıçtan sonra bir anda Hukuk Fakültesinin kafeteryasında birden bire sıçrayışla plansız; fakat karmaşık bir olgu karşısında kaldık. Başladı olaylar kafeteryaya gelmeye; İlahiyat Fakültesinde ilk defa başladı. Dil, Tarih ve Coğrafya Fakültesindeki durum korkunçtu. Sayın Bakana da bunu arz ettik; «Durum budur, nasıl seyirci kahrsınız? Fakültenin önu bayram meydanına dönmüştür, fakültenin kapısının önünde cıvız yapıyorlar» dedik.

Uyarılarımız, arz ettiğim gibi, Sayın Cumhurbaşkanına değin ulaştırılmıştır; fakat sonuçsuz kalmıştır.

O gün de, bugün de söylediklerimiz ayıdır. O önerdiğimiz önlemleri alan ülkelerde olaylar yatıştırılmıştır. Sayın Demirel hükümetleri de onları yapmayı bugüne gelinmezdi.

Tutanakları incelerseniz, birbirine eklerseniz görürsünüz; yanlışlar nerede, niçin yapılmadı, yapılırsa ne olurdu, tarih tanaktır.

Şimdi, bakın ne diyor Sayın Adalet Partisi sözcüleri : «Sizin dediklerinizi yapmadığımız için Türkiye'yi bu hale getirmede suçumuzu anladık artık, geç de olsa bundan sonra yamılgıdan kurtulacağız» diyecekleri yerde, «Yaptırmadınız, olmadı, şunları yapamadık» diye özürler türetmektedirler.

Sayın Demirel iktidarlarının bu eski süregen hastalığı bir türlü tedavi edilemiyor. İktidarın olaylardan haberi olmadığını söylemek de çok güçtür. Hem tek başına AP İktidarı, hem de Cephe İktidarı olaylardan habersizdir, denemez. Bunun kamtlarını vereceğim.

İstanbul'daki kanlı Taksim olayları olduğu zaman, 16 Haziran olayları olduğu zaman fotoğraflarını gazetelerde gördüğümüz insanlar, sonra baktık ki, Adalet Partisi Genel Merkezinde ikramda bulunuyorlar.

İstanbul kanlı olayını buraya getirdik, filmi seyredelim dedik; Hükümet filmi görmeden ve göstermeden yasaklamıştır. O günkü Televizyon yöneticilerine giderseniz, sorarsınız, öğrenirsiniz. Film görmeden ve göstermeden Hükümet diyor ki, «Ulusal güvenliğe ve bütünlüğe aykırıdır...»

Burada Hükümetten sorduk, «Bu görmediğiniz filmin öyle olduğunu nereden biliyorsunuz? Ya senaryosunu siz hazırladınız veya sizde provası yapıldı. Nasıl bilirsiniz o filmin ne olduğunu da, onu görmeyen yasaklıyorsunuz?»

16 Haziran olaylarının, İçişleri Bakanı suçluluğunu açıkça birleşik toplantıda söyledi : «Biz, olayların böyle olacağına ilişkin bilgimiz vardı» dedi, bize geldi şöyle şöyle anlattı. Ben de çıktım birleşik toplantıda dedim ki, «Mahkemeye verilecek adam meydana, neden sıkıyönetimle uğraşıyorsunuz?» Adam, «Biz bunları biliyorduk, ama önlemedik» diyor; 16 Haziran olayları.

İstanbul'da 1 Mayıs olaylarının tanığı oldum. Ankara'ya geldiğim zaman Sayın Adalet Bakanı Baykara'ya arz ettim. Tablo ilginç, yüzbinlerin bulunduğu meydana bir yerden bir ateş açılır açılmaz, arkasından sekiz yerden aynı anda ateş açılıyor. Nasıl olur bu? Demek ki, komutan ortak.

Sonra otelin altında birçok polis ve panzer var. Otel de o gün yabancı konukları bile almama kararı almış, onlar gelemiyorlar, Yeşilköy'de kalıyorlar. Bu denli sıkı bir şekilde hiç kimseyi almayan otelin ikinci ve üçüncü katına parkalı adamlar silahlarıyla nasıl yerleşir?.. Oraya çıkan adam, altta bir sürü polis

ve panzer varken, onların üstünden yüzbinlere ateş ederse, nasıl kaçacağını düşünmez mi?..

Demek ki, ya kaçmayacak, ya da kaçması da hazırlanmış.

Sayın Bakana bunları arz ettim, olaya tanık olarak.

Bütün bunları yan yana koyduğunuz zaman, o işi yapanlar desteksiz, habersiz değildir. Her halde mahkemeler bunu meydana çıkaracaktır.

Hiç kimsenin tersini söyleyemeyeceği kamtlar bunlar.

Sürekli uyarı yaptı DİSK yöneticileri; «Arkamızdan geliyorlar, gelenlere karşı hiç bir önlem alınmamıştır» Niye alınmaz?.. İşte bütün bunları yan yana korsanız (Bir de yanına ekleyin; Sayın Ecevit'in İzmir'de yanına hemen yaklaşan kimse) bunları raslantı sayamayız, emniyet bilmiyor diyemeyiz.

Sonra, bütün bunların güzel bir kamtı da Sayın Demirel verdi : «Falan gün, falan yerde yapacağımız mitingde, İstanbul'da falan otelin üst katından dürbünlü silahla size ateş edilecektir; ama kusura bakmayın ateş edeceğin fotoğrafını yapıştırmadım» dedi; Sayın Ecevit'e böyle mektup yazdı. Bu denli olaylar bir yerde çıkıyor ve Hükümet biliyorsa davranışı ne olur? Sorun budur.

Herhangi bir eğitim kurumunda işler düzenli gidine, bizim kanımız odur ki, iktidar rahatsız oluyor. Örnek vereceğim; «Aman, burada işler düzenli gidiyor, onu bir bozalım» diyor.

Orta Doğu Teknik Üniversitesine birkaç kez gittik. İdeolojik de hiç bir eğilimin damgasını taşımayan bir Rektör var. Herkes öyle söylüyor. Uyumlu gidiyor öğrenim, olay olmuyor. Gençler, «Herkes gelebilir; isterse seccadesiyle gelir namaz kılar, isterse açık oturum yapar, saldırmazın, silah kullanmazın yeter» diyor. Üç kişi beraber araştırmak için gittik. Sonra baktık ki, Rektöre karşı davranış değişti, Mütevelli Heyete hiç öğrenim yapmayan bir kişi dahi atanıyor ve Rektörü saatlerce bekletiyor. Ayrılıyor Rektör.

Gençler geldiler, başvurular, «Adalet Partili ve Milli Selâmet Partili birisinin atanmasından başka bir çare yoktur» dediler. Öyle görüyorlar; ama onlardan da var. «Adalet Partili falan, Milli Selâmet Partili falan rektör olabilir bizim için. Yeter ki, bugün davranışın, olay çıkartmasın» dediler. O da olmadı. Çok iyi bildikleri ve tepki gösterilecek bir kimse Rektör oldu.

Sonra, şimdi görüyoruz ki, onun yerleştirdiği işçiler, «öğrenciler üniversiteye gelmesin» diyorlar. Hiç bir yerde gördünüz mü, işçiler «Öğrenciler Üniversiteye gelmesin» desin. Karar işçiden çıkıyor. Üniversitede çalışan işçi, üniversitede öğrenimin yapılmamasını istiyor. İşçilerin bağlı olduğu sendikalar bildiriler yaymıyor.

Olay çıktığı gün gittik, Sayın Bakana da arz ettik. Dünyada görülmemiş bir şey; Sayın Rektörün bulunduğu yerin altına giriyorsunuz, o koridorlarda 100 kişi, 200 kişi kadar insan oturuyor. Kaç ay?.. 5 ay, 6 ay oturuyor, maaş alıyor, yiyor içiyor; orada pencereden slogan fırlatıyor. Başka bir şey yapmıyor. Böyle bir Devlet olur, böyle bir üniversite kalırsa olay önenebilir mi?..

Enstitüler içinde bir tanesine gittik; Adalet Partili, Halk Partili ve bir de ben vardım. Üçümüz de buradan beğeni ile ayrıldık. Müdürün, yardımcılarının söyledikleri çok güzeldi. Bu enstitü Trabzon Eğitim Enstitüsü. «Biz diyalog kurarız, öğrencilerin derdini dinleriz, yapabileceğimizi yaparız, yapamayacağımızı yapamayız deriz, yukarıya sunulacağı sunarız. Bizde olay olmaz, lisede olur; ama bizde olmaz» dediler. Aynı yerde lise de mevcut. Hemen o müdür oradan atıldı. Çünkü olay çıkarmıyor, orada müdür olarak nasıl durur?.. Yıllarca orada başarılı müdür, derhal atıldı.

İnsan bunları görünce şaşırıyor; Devlet mi lağvolmuş, yoksa Devlete karşı eğilimler mi Devleti yönetti?.. Ama, Ankara'ya geliyorsunuz, Gazi Eğitim Enstitüsüne geliyorsunuz, söylemeye dilim varmıyor; tabloyu yaşatan da orada oturur. Olay çıkartmayan atılır, orayı saldırganların karargâhı yapan orada oturur.

E, şimdi «Bu Hükümet iyi niyetli...» Bu büyük laflara artık inanmıyoruz.

Bir ülke ki, yargıç, savcı karar vermekten korkar, kaymakam mektup göndermek için başka ilçe postanesine gider, mektubu oradan atar. Bunları siz de okudunuz sanırım. Bu durumda ne olur?..

Sonra bir bakıyorsunuz şaşırıcı bir şey; çok önemli iki büyük kentte vali yok. İstanbul da, İzmir de valisiz duruyor. Dentek ki, bu denli bir çıkmaz içindeyiz. Vali vekili ile aylarca yönetiliyor.

İktidarın olayları yorumu, gerekçelerine ilişkin görüşleri ve çare sandığı önlemler kaygı yaratıcıdır. Saka yapmıyorlarsa mantıkları şaşırıcıdır.

Beynelmilel komünizm anarşik eğilimler, kışkırtmalar imiş... Bütün bu işleri yapan suç orada. 1968'

de düşündüklerini yapsa imiş bütün bunlar önlenmiş...

Yalnız yanlış, haksız, olaylara tersine bakmak değil, gülmünç iddialardır bunlar; onlara dokunacağım.

Bunların her üçü de gülmünçtür. Bu gerçekleri ciddiye alıp, bu kürsüden yanıtlamak, tutanaklara geçen bu mantık yoksunu, hatta gerçekleri tersine çevirici, bilimi yanıltma kuruntulu ve gözler önündeki kanıtlara bakar körler gibi bakıcı konuşmalara karşılık vererek gelecek kuşakların çok ayıplayacağı bir dialog örneği vermek istemezdim. Böyle bir konuşmaya yanıt verilemez, tarih bizi ayıplar.

Bu mantık ve gerçek dışı yorumları deyimleyen konuşmaları, belki geleceğin güldürü sanatçılarına komiklik için iyi konu sağlarlar umudu ile ciddiye almamış, birer monolog halinde bıraktık dedirtmek istedik; fakat onları beğeni ile karşılayan arkadaşlarını görünce, onları böylesine dehşet verici bir yanlış içinde bırakmaya gönlümüz razı olmuyor. Onun için değinmek istiyoruz. Yoksa onlar ciddidir, yanıt vermeye değer diye değil.

Önce, beynelmilel komünizm sözü bitti; böyle bir söz yok bugün. Beynelmilel komünizm ve onun başkenti dönemi geride kaldı. O kadar çok komünizm, o kadar çok başkent var ki, bunun beynelmilelci kalmadı. Demek ki, bu mantık daha 30 yıl geride kalmış. O yok. Bu yönlendirici etkisini... Gerçi doğru, Lenin öyle söylemişti; «Beynelmilel, merkezi Moskova, güdücü gücü Rusya...» Ama bitti o dönem. Hâlâ o dönemin sözleri karşımıza geliyor.

Sonra, kışkırtmalar olmuş. Her zaman kışkırtmalar olur. Kışkırtmalar olması Hükümet için özür olur mu?..

1968'de alınması çare sanılan önlemler, (yani o önlemler ateşe körükle gitme türünden idi) dünyada uygulanan çözümleri gördükten sonra hâlâ nasıl savunulabilir?.. Eğer 1968'de Türkiye, iktidarın öngördüğü önlemlere başıboş bırakılıp gitse idi, Tanrı korusun ne hale gelirdi? Ne hale geldi, o kadar ileri gidemediği halde; ya gitseydi?..

Söyledikleri yapılmadığı için ülkeyi felakete sürüklemiş olmanın günahlarını hafifletici bir günah çıkarma yapsalardı belki iyi olurdu «Kusura bakmayın, bir yanlış yaptık; ama şimdi anladık. Yüreklere yaşlı, anne, baba ve kardeşler adına, kardeşlerden özür diliyoruz, kusur bizimdi» deselerdi.

Hele suçu affa ve affı çıkaranlara yüklenme uğraşı, kargaları bile güldüremeyecek bir savdır. Kargalar bile gülmez buna. Çünkü, bunu inceledik. Bir sayın

arkadaşımız gezdiğimiz her yerde araştırmalarda buna başvurdu. Sonra ona değineceğim.

Efendim, 12 Mart mahkemeleri, kusur kimde göstermiştir. O günlerin uğraşlarında, o tezgahlanan işleri yapanların bile bugün utanmaları gerekir sanıyorum. Çünkü, mahkemeler, Yargıtay hepsini yalanladı. Televizyon sahnelerini seyretmiştik. Hepsinin fos olduğu meydana çıktı. «İstanbul işgal kuvvetleri varmış» gibi, «Bilmem ne harekâtları» gibi laflar Türkiye'de sadece kötü anılar bıraktı. Hepsini yalanlanan; Yargıtayca da yalanlanan bu martavalları insan nasıl kullanabilir bugün?..

Baş sorumlu her zaman Hükümettir. Yok böyle şey; biz, Osmanlı tarihinin batışından Kabakçı Mustafa'yı, Patrona Halil'i mi sorumlu tutuyoruz?.. Olayların sorumlusu Hükümettir. Önleme görevi onundur.

Haraç alanlar etrafta dolaşırsa, vergi toplayan gençler başıboş gezerse, üniversiteyi işgal edip kimseyi içeriye sokmazsa, Hükümet seyirci ya da en az etkisiz kalırsa ne olur?.. İşte, seçim öncesinde bağmsız, kısa süreli görev yapan bir Sayın Bakan kadar bütün Hükümet iş yapsa bu olaylar olmazdı. Demek, geçici süre, birkaç aylık görev alan bir kimse bile etkinliğini gösterebildi; ama bir koca Hükümet bunu yapamadı.

Araştırmalarımızda bütün bu iddiaların tersini gördük. Bunları Araştırma Komisyonu raporu olarak değerlendirmenize sunacağız.

Arkadaşlarımızdan Adalet Partili bir sayın arkadaşımız, ne kadar aftan çıkan var, Danıştayda ne kadar karar bozulduktan sonra bunlar oldu; hepsini saydı. Arkasından biz sorduk : Bu çıkanlardan, affedilenlerden olaya katılanlar?.. Onlar yok. Oran son derece düşük. Demek afla çıkan, Danıştayda kararı bozulanlar değil; hiç bu işle ilgisi olmayanlardır. O halde, kanıt yok.

İşte, başından bu yana söylediğimiz nedenlerin ve verdiğimiz tutumların, olayların yoğunlaşarak artmasında baş etmenleri oluşturduklarını her yerde gördük, kanıtlarıyla ortaya koyduk.

«Hem suçlu hem güçlü» gibi suçlamalar yapmak hiç bir çare değildir. Zaten bugünkü konuşmamızın önemli bir etkisi de, tutanaklara ileride bakacaklara aydınlatıcı görüşleri sunmak için, çare arayanların, çare bulmak için «Durum ne idi?» dedikleri zaman bir kaynak bulmaları içindir. Yoksa, Hükümeti etkileyeceğini pek sanmıyoruz.

Gerçekten, bölücülüğü en korkunç boyutlara ulaştırıp Devlet gücüyle destekleyeceksin, bölünmeyen

örgüt ve dernek bırakmayacaksın, sana tepki gösteren örgütler karşısında uydurma örgütler kurup «Sola karşı sağ» sloganıyla vuruşmayı kışkırtacaksın, mezhop kışkırtmalarını okul kitaplarına değin resmileştireceksin, işkenceleri, siyasal cinayetleri resmi Devlet politikası yapacaksın, (Bu Avrupa Konseyinin deyiimidir.) işkenceleri baş tacı edeceksin; kendi ağızlarıyla «İşkenceci başı» olduklarını söyleyenleri, yasa dışı davranan vali ve kolluk görevlilerini ödülleri gibi koruyacaksın, yargı kararını ve yasa egemenliğini çiğneyeceksin, Devleti önem alamaz güçlükler içinde göstereceksin, «Olaylar Hükümeti aştı» deyip «Üstünden aşılacak Hükümet» diye kendini göstereceksin, «Devlet bizim değildir, herkes başının çaresine baksın» dedirteceksin, Sokaklar yürümeyle aşılmaz» sözleriyle meydanı boş bırakacaksın, düşündüğün bir durumda seni korumak için yüzbinlerce silahlı üretme çağrısında bulunacaksın, sokaktaki adamın bile garurunu isyan ettirecek lekelemelere karşı pişkinliğin en kabasını gösterip, hesap vermektan kaçınmak için komisyonların kurulup çalışmasını bir yıl ve Meclisi de altı ay çalışmaz hale sokacaksın; sonra yönettiğin ülkede huzur olacak... Bu mucize olur, bu düşünülemez.

12 Mart döneminde gelen yabancı basın temsilcileriyle konuştum ve onlara şu, şu, şu olaylar olursa ne olur dedim : «Fransa'da olursa, Fransa altüst olur» dediler. «Böyle olaylar olsaydı Fransa'da hiç bir hükümet bir gün yaşayamazdı» dediler. «O halde anladınız 12 Mart niçin oldu?» dedim.

Efendim, biz onlara; Siz dünyayı üstümüze güldürmeyi beceri sanabilirsiniz; ama Atatürk Cumhuriyetini ve Yüce Ulusumuzu bu gültünç duruma sokamazsınız diyoruz; yıllarca bunu söyledik. Siz aldırabilirsiniz kim gülerse gülsün diye. Hele, içinde tutarsız üç ayrı hükümet ve küçük küçük hükümetçikler ya da çeşitli yabancı ülkelerden derlenmiş bir kurul ya da akordu bozuk bir bando görüntümündeki cepheci Hükümetin siyasal felsefesiyle ekonomik politikası, sömürge halklarını bile isyan ettirici niteliktedir. Bu görüntüsünün ötesinde, siyasal felsefesi ve ekonomik politikası, insanlık onurundan nasibi olan herkesi isyan ettirir; ama anayurdunda bile iflas etmiş kapitalizmi en kaba biçimi ve devlet soygunculuğuyla halk sömürücülüğü biçiminde uygulayan, ülkeyi öz çiftliği ve Devlet koltuklarını onu yönetme yerleri sanan, siyasal öğretiler müzesine kaldırılmış sistemleri diriltmeye çalışan, yönetimi, ortaçağın da gerisinde kalmış görüşlerle sürdürmek isteyen ve «Benden olanlara her şey, olmayanlara dün-

yayı zından edeyim; benden sonra tufan» politikasını güdenlerin, ülkemizi sürüklediği bu felaketler karşısında susmak, tepkisiz kalmak, büyük bir ihanet olur kamsındayız. Yıllardır bu ihaneti yapmamak için bu kürsülerde konuştuk. Oysa, bu tür bir suç işlemeyenleri suçlamaktan bile Cepheciler vazgeçmez. Yani, ihanete ortak olmayanları suçlamaya kalkışınlar» Neden konuşuyorsunuz?..»

Suçluları, hatta katilleri övenler, evet açıkça övenler, bir de bakın ki, kürsüden «68 ülkücü öldürülmüştür» diye dert yanyor. E, yüzlerce ölümler ne dedeydin?.. Çünkü onlara göre, onların ölümü önemli değil, hatta iyidir. Biz ise ülkücü, gerici, solcu, sağcı; Türk çocuklarının ölmesine karşıyız. Hepsi Türkiye'nin çocuklarıdır. (CHP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar)

Öldürmeye, kaba kuvvetin hepsine karşıyız. Yasa dışı eylemlerin hepsine karşıyız. Demokratik olmayan hiç bir yöntemden yana değiliz. Bunu yıllarca söyledik. Ülkücü de ölürse, solcu da ölürse hepsine yazıktır; çünkü kimbilir kaç kez daha yön değiştirecek o genç kafa?..

Bu cepheci mantık işte böyle yansıyınca olayları artırıcı olmaktadır. Zaten Cephe kurulurken de «Böyle davranacağımı» resmen söyledi, adımı koydu; «Biz Cepheyiz» dedi. «Sola karşı savaşacağız...» Cepheyi böyle kurdu. «Sola karşı savaşma» diye bir söz söylenebilir mi?.. Belki en ilkel mantıktır bu. Bir demokrasi varsa çoğulcudur; sola karşı cephe kurulmaz, sola karşı yarışma yapılır. Sol da sağa karşı yapar; ama cephe kurarak, «Türkiye'yi savaş alanına çevireceğim» demek gibi korkunç bir savda bulunamaz.

Yirminci yüzyılın genci işte bu duruma isyan eder; her yerde isyan eder.

Arkadaşlarım;

Türkiye'nin yaşadığı nefes tüketici bunalımın oluşmasında, uygulanmak istenen ekonomik politikanın etkileri de çok önemlidir. Gerçekten demin de belirttim; kapitalizmin bilimsel olarak dönemsel bunalımları olacaktır. Bu dönemsel bunalımlarına alaturka boyutlar, cepheci, içerik kapsamlar kazandırarak; hiç anlaşılmasız yeni boyutlar kazandırarak ekonomiyi tümünden tıkanacak bir nefes darlığına sürüklemiş, siyasal gidişi kördögüşüne çevirerek ülkeyi karanlık eğilimlerin savaş alanına dönüştürmüştü; dış politikada azarlanma, horlanma ve karşılığında yalvarma, ambargoya karşı, «Biz yaptık sen etme» deme, emperyalizmin parasal örgütünün buyruklarına uymanın

da ötesinde Atatürk Cumhuriyeti'nin gururuna yönelmiş bir davranıştır bu.

Durumumuzu kanıtlayan dış yayınları okumaya bile yüreğimiz elverişli değildir. «MC Türkiye'yi felakete sürükledi», «Türkiye pratikte iflas etti», «Bir firma olsa Türkiye'nin iflasına karar verilir ve sorumluları mahkemeye gönderilir, Türkiye'nin iflas ettiğine ilişkin formlar düzenlenir ve Türkiye'yi överler; felaket destanını yazmıştır Cepheciler» diye. Bu söylediğim yayın organları Avrupa'nın en yaygın, en okunan gazeteleri ve dergileridir.

Daha nice yayın ve beyan; başlıca Batılı devletlerin yetkili organlarında. E, Hükümet de, «Konsültasyon yaptık» diyor. Demek ki, Hükümet ekonomiyi hastanmış ki dışarıdan doktorlarla konsültasyon yaptı. Bu konsültasyon 19 yıl önce de yapılmıştı Türkiye'de.

Ekonomimizi bu duruma getiren politika, Cephecilerin döneminde bunalımın süregelenleşmesinin önlemesiz hale gelmesini sağlamakta yeni boyutlar kazandırmıştır Türkiye bunalımına.

Kapitalizm, ona karşı olduklarını söyleyen ortaklarının da yardımı ile dışa bağımlı, dıştan güdümlü ve gurur incitici kertede olduğu içindir ki, hiç bir bağımsız devlete söylenemeyecek sözleri IMF söylemiştir ve kabul ettirerek gitmiştir.

Dünyanın Umumiye davramışında gelmiştir. Kapitülasyonlara yeni adlar takarak getirmiştir Türkiye. Hangi cesaretle?.. Atatürk'ün tüm bağımsızlık ilkesi nerede kaldı?.. Faşist işgal kitle tabanı oluşturmayı yaparsanız; en kötüsü bunu çağdığı eylemlerle destekler ve yalvarmaya giderseniz onun da söyleyeceği budur. İşte, bu duruma gelen bir ülkede can güvenliği kair mi?.. Öğrenim özgürlüğü kalır mı?..

Bu gidişle inatlaşma nereye varacak? Bunu İktidar partili sayın arkadaşlara özellikle anımsatmak istiyorum. Bu günkü durumun suç ortaklarından kimilerinin aynadaki görüntüsünden ürken akıl hastaları gibi birlikte yaptıklarını ayıp sayarak, aleyhinde konuşarak; «IMF ne oluyor? Bize buyruk veremez» dedikten sonra, dediğini yaparak... E, artık ciddi bir romana sığamayacak davranışlarını görmekten de insan gurur incinmesi duyuyor. Hem bunları yapacaksn, hem konuşacaksn... Bu melodramdır aslında.

İşte, bu melodramın sonucudur Türkiye'deki olaylar. Durum nedir, bizim Cepheci İktidar neler söylüyor?.. Ona da baktığımız zaman, «Ya görmüyorlar ya görmek istemiyorlar veya kasten insanları isyan ettirecek gibi konuşuyorlar» diyeceği geliyor.

Devletin onurunu, saygınlığını ve güvenini sağlamayanların; bireylerin can güvenliğini; yani devleti koruyamayanların, devletin gücünü koruyamayanların bireylerin can güvenliğini sağlayamamaları doğaldır. Bütün güçleriyle devletin bu hale düşmesinde bireylerin can güvenliği kalmaz.

Arkadaşlarım;

Söylediklerimizi somutta kanıtlayan bir kaç örnek de vermek istiyorum şimdi.

Geçen konuşmamda utançla saydıklarıma bir kaç şey eklemek istiyorum. Bakın şu yeni örnekler :

Elaazığ Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dekanının odasına birisi giriyor. Oradaki gençler dert yanarken o gelir gelmez esas duruşa geçiyorlar. Bir genç giriyor içeriye ve hemen Dekana; «Sen solcuları, bilseler de sınıfı geçirmeyeceksin; sağcılar geçireceksin» diyor. Ankara'dan konuk gelen profesör, «Böyle şey olur mu?» diyor. «Vur...» Hastanelik, götürüyorlar; Dekanın odasında. Böyle Devlet olur mu? Dekanın odasında.

Başkent'in ortasındakilerinin hepsini biliyorsunuz. Enstitülere girmek için kapıda belge arıyorlar. Yüzlercesi şimdi Ankara'ya yürümeye geliyor. Biz gittik, «Niye ocaklardan, o şeylerden belge getirmediğiniz diye bizi almadılar...» diyorlar. İşgal altındaki enstitülerde özel rejimler sürdürülüyor. Devleti faşist eğilimlerin işgalleri, faşizme kitle tabanı oluşturma ve çağdışı kafalar yetiştirme uğraşları devlet koruyuculuğunda yoğunlaşarak sürüyor. Asıl devlet yıkıcılığı işte buna derler. Devlet düşmanlığı da işte budur. Bunun suçlusu olan iktidarın «suçlu» diye kimseyi aramaya hakkı yoktur. Çünkü, baş suçlusu iktidardır. Baş suçlular, suçlu arayamaz. Sanki ondan daha kötü suçlu varmış gibi bir de «Devlet yıkıcısı, filan» nakaratlarıyla suçlular aramaya kalkışır...

Birkaç tane daha söyleyeyim :

Bir kısım valilerin ve polis tutumu da şaşırtıcıdır. En belge ve dosyaları hazırlanmış, bizde halkevlerinde de bulunan birkaç olayı söylemek isterim. Belgeli bunlar; dosyalı. Düşünümüz, bir halkevine geliyor polisler; Seyranbağlarında. İçeride kızların yanında, affedersiniz, küçük aptes yapıyor.

ÖMER NACİ BOZKURT (Gümüşhane) — Polis mi, polis mi?..

MB GRUPU ADINA AHMET YILDIZ (Devamla) — İçinde polis, söylüyorum; Seyranbağları Halkevinde ve onlara hakaret ediyor.

Esat Halkevine bir haftada Vali altı defa polis göndermiştir. Hiçbir şey yok. Sonra orada birisi öldürüldü; onlar çıktıktan sonra.

Emek Halkevine baskın yapıyor; «Seyreden 18 yaşından küçük çocuk var» diye kapatıyor.

Mamak Halkevi bir günde iki defa saldırıya uğradı, dün de yine saldırıya uğradı.

Dikmen Halkevinde öldürdüler, saldırdılar. «Niçin?» diyenleri sülle tokat karakola...

Genel Merkeze yapılan saldırı bir kudurmuşluktur. Lokalde yüzlerce insan otururken bir daha yapıldı, bombayı dışarı attılar; bir daha yapıldı, hasar veremedi. Geçen gün içeriye atıyor. Bunları da hep haber verdik, Sayın Bakana da yazı yazdım, bana yanıt da lütfettiler; ama o yanıtın gereği olmadı. Son günlerde, kısa bir süre içinde, bütün örgütlerin içinde yalnız, çok iyi bildiğim için halkevlerinde 3 kişi öldü, 100'e yakın insan yaralandı, yüzlerce insan karakolda işkence gördü; bir örgütte, düşünün öbürlerini... Demin arz ettim, bunlar çare değildir, dünya böyle bulmamış sorunun çözümünü. Bunlar yalnız Ankara'da olanlar. Geçen gün açıkladığımız bildiriye uygun olarak tüm örgütçe hesap sormak için bütün örgütlerden de rica ettik; «Cetvelinizi, dosyalarınızı tutun bütün örgütler ve bunların hesabı sorulmalıdır artık...» En dehşet veren olayları seyrettiğiniz zaman polislerin hepsini suçlamıyoruz kuşkusuz, hatta büyük çoğunluğunu suçlamıyoruz; ama içinde belirli biçimde böyle kullanılanlar var. Valilerimizin de içinde var. Hepsini elbette suçlamıyorum.

Arkadaşlarım;

Sola karşı sağ çare sanan Demirel iktidarları o denli sağa gittiler ki, sağın yalçın kayalarına çarptıkları kafaları ile artık kendilerine bile gelemez hale geldiler, en sonunda. Bu hükümeti...

SAADETİN DEMİRAYAK (Aydınlı) — Uyananlar var içinde...

MB GRUPU ADINA AHMET YILDIZ (Devamla) — İktidar diyorum. Bu Hükümeti eleştirmekten bile insan haz duymuyor, rahatsız oluyor; kimi eleştiriyorsun, ne söylüyorsun, ne etkisi var? Ama arz ettiğim gibi başka insanlara, tutaklara, dinleyenlere durumu anlatmak içindir bu. Çünkü, hâlâ bunların gerçek yönünü bilmeyen yurttaş az değildir. Biz de onu değil zaten, ona güç verenleri uarmaya, İktidar Partisi içinde ve desteğinde, tabanındaki bu durumdan rahatsız olanlara bir şeyler söylemek istiyoruz. Adalet Partisi içinde kuşkusuz bundan rahatsız olan insanların sayısı az değildir.

Bu Hükümetin bıraktık Devlete ve ülkeye saygısız, kendine saygısıyla bile bağdaşamayan tutumu ile düzelemez bir hastalığın pençesinde çan çekişir halde

ülkeye ve rejime açtığı onarılması çok güç yıkımlara bir an önce son vermek için bunları da söylüyoruz.

Hükümet kavramını çok kötüye yorumlayacak olaylar karşındayız. Çare olabileceğini sandığımız çözümleri de özetle sunuyorum.

Arkadaşlarım;

Cumhuriyet döneminin en büyük bunalımından, bu uyku kaçırıcı durumdan kurtularak sağlıklı ve kalıcı çözümlere yönelebilmemizin baş koşulu; çağcıl gerçeklere, çağımızın gerçeklerine ve yurt gereklerine doğru tanımlama koyup ona göre çözüm aramaktır.

Kendimizi dünyadan soyutlayamayız. Bilime ters çözümleri yaşatamayız. Çağımız, sürekli değişimler, sistem oluşturmalar, bağımsızlık, özgürlük ve haklardan herkesin eşitlikle ve adaletle yararlanma istediği bir çağdır. Aklî başında her yönetici bunu kabul eder. İşte asıl bunu kabul ederek size çarpıcı bir örnek vereceğim. En ilginç bir örnek; çağ ne yaptırıyor?.. En çarpıcı örneği Stalin Rusya'sından alıyorum bugün.

O Stalin ki, sanırım çarları bile aratan bir deşsetle yönetiyordu ülkeyi. İnsan bir şey düşünemezdi.

Bugün kabul edilen Anayasa çağa göre neyi zorluyor bakınız : Anayasanın 34 ncü maddesi, «Haklar dolaylı bile kısıtlanamaz» diyor. Hiç gördünüz mü böyle bir şey?.. Orada söylüyor bunu, ne uygulayacağım bilmem. Bugün kabul edilen Anayasa diyorum, şöyle uygulamıyor demiyorum. Anayasa, «Vicdan özgürlüğü sınırsızdır, dinli de, dinsiz de», «Kişi dokunulmazlığı kesindir», «İçinde oturanın izni olmadan eve girilemez» diyor konut dokunulmazlığı için. «Yargıç bağımsızdır» gibi bir sürü sözler var Anayasada.

İşte dünya nereye gidiyor?.. O devletin tekilci bir sistemde bile bunları kabul etme zorunluğu doğuyor. Ne ölçüde uygulayacağım bilemem; ama şimdi okuduğum Anayasa böyle. O komünist neler söylüyor?.. Demek ki, dünya neler söyletiyor.

Hâhâ bunun tersine çoğulcu bir sistemde 1808'den bu yana 169 yıl geçtiği halde Türkiye'de 11 çok önemli kilometre taşından bugün 12 nci kilometre taşına doğru giderken Türkiye'de iktidar; evet isterseniz sayayım : 1808, 1839, 1856, 1876, 1877, 1908, Anadolu ihtilali, çok partili sistem, 27 Mayıs, 12 Mart, 1973 seçimlerinin büyük kentlerde yönlenmesi 11 ve şimdi 12 nci kilometre taşına doğru giden bir Türkiye'de, bütün bu çağın dönüm noktalarını vurgulayan olaylardan geçtikten sonra tekilci bir sistemde bile uygulanamayan çözümler aranamaz. Bu çözüm değildir.

Denenmiş ve isyan ettirmiş çözümleri yeniden denemek değil, ilerisi için de çare olacak çözümler için kafalarımızı bilime, toplumsal gerçeklere ve ileriye çevirmeliyiz.

1973, 1977 seçimleri çok önemli şeyler vurguluyor Türkiye'de; büyük kentlerdeki değişim. Ama buna söylerken Cumhuriyet Halk Partisi de fazla heveslenemez. Bu eylemi kontrol ettiği sürece Cumhuriyet Halk Partisi o yönelişi kontrol eder. Yoksa onun daha ilerisine bu kitleler gider. Öyle bir noktaya gelmiştir Türkiye. İşte bunu bütün partiler, bütün politikacılar görmelidir. Büyük kentler bir doğrultuya doğru gidiyor. Ona umut veren çözümler, kontrol edebilen eylemler ancak, bugün Cumhuriyet Halk Partisine yönelmiş. O, onu kontrol ederse yaşatır, etmezse daha ilerisine doğru gitmek zorunda kalacaktır toplumlar. İşte, bu gerçeği gördüğümüz zaman, devlet yönetimini buna yanıt olacak niteliğe kavuşturmak zorunluğunu da duyarız.

Sayın arkadaşlarım;

Bu genel içinde güncel önemdeki sorunları özetlersek; can güvenliği en kısa sürede sağlanmalıdır. Öğrenim özgürlüğü kesintisiz ve eksiksiz sağlanmalıdır. Olur mu böyle şey?.. Milyarlar boşa gidiyor, Başkent'in ortasında, İstanbul'da okullar okutulamaz... Öyle iş olamaz. Ekonomik iflas, Meclislerin herhalde bundan sonra çalışmalarını sağlar, dış saygınlık ve tehlikeli yalnızlığımız giderilmelidir. Faşist tehlikesi Türkiye'de en büyük tehlike olarak görülmektedir. Ertelenemez bir ivedilikle bu konulara gecikmeden çözüm aramak zorundayız hep beraber.

Cephecilerin bunlara çözüm bulamayacakları, hatta çözümleri önlemede baş engel oldukları artık anlaşılmıştır. Hükümet olma niteliğini çoktan yitirmiş ve en büyük organları çalışamaz hale getirmiş, birbirleriyle de uyumsuz bir nitelik gösteren bu hükümet kuşkusuz bu dediklerimi yapamaz; ama iktidarda kaldığı sürece elinden geldiğince yapmasını dilemek, hiç olmazsa zararın neresinden dönülürse yahut zarar ne kadar sınırlanırsa kârdır gibi bir umutla söylüyoruz. Aslında, başarılı olduğumu da söylediği için zaten düzelemez.

Bu belirttiğim nitelikleriyle bir hükümet çıkar derse ki, biz başarılıyız, çok iyi şeyler yapıyoruz, Türkiye'yi kalkındırıyoruz, saygınlığımız büyüktür... E, insanın o zaman, yahu sen bir roman mı okuyorsun başka ülkeden, diyeceği geliyor? Böyle şeyler olur mu?.. Onları da kurtarmak için, bugünkü iktidarı da kurtarmak için çok ivedi çözüme gerek var. İlk ön-

ce devleti ve ülkeyi, hatta iktidar partilerini kurtarmalıyız bu durumdan.

Arkadaşlarım;

Dilimin döndüğünce deyimlemeye çalıştığım durumun dehşet vericiliği karşısında toplumları köstürücü umursamazlıktan, kanksamadan, mucize bekler gibi eylemsizlikten kendimizi kurtarmak için köktenci bir silkinişle tavriarımızı yeniden gözden geçirip düzenlemeliyiz. İçinde bulunduğumuz uyku kaçırıcı durumda ayrılıklarımıza dayanan çekişmelerle zaman yitirmemeliyiz. Bizi ayıran değil, birleştiren noktalar üzerinde iş ve güç birliği yapabiliriz, yapmalıyız. Ayrılanlar çok olabilir; ama birleştiren, bakın şu noktalar birleştiriyor : Can güvenliği hepimizin sorunu, öğrenim özgürlüğü geleceğimizin sorunu, ekonomik iflası önlemek yaşamsal bir önem, dış tehlikeler, organlar, hele Meclisin verimli çalışması, demokrasiye sabotajların hepsinin önlenmesi, hepimizin anlaşabileceğimiz konular olduğu inancındayız. Hepimize yonemektir bütün bu tehlikeler.

İçinde güncel ve en büyüğü faşizmin Almanya'ya, İta'ya'ya neler getirdiğini biliyoruz. Bunları denedikten sonra Türk'ye'yi buna sürüklemek isteyenlerin yaptıklarına ve faşist demogojilere asla inanmadan, tarihte bilinen yöntemleri kullanma kandırmacasının etkisinde kalmadan uyanık eylem almak zorundayız. Bu güncel sorunlarımız bitirildikten sonra, kalıcı çağa uygun yeni önlemleri de almamız.

İşte, hepimizin her ayrılığı parti etiketlerini, kimi geçmiş kırgınlıkları ya da güncel yarışma tutkularını bir süre için hiç olmazsa bir yana iterek, belirttiğimiz ortak noktalarda birleşip, ülkemiz üstüne bir «Karabasan» gibi çöken felaket bulutlarından ve onların yeşerteceği iç, dış fırsatçılardan ülkemizi en kısa sürede kurtarmak için, doğruluğuna inandığımız görüş ve önerilerimizi yüksek değerlendirmenize sunduk. Aydınlik yarınların gerçekleştirilmesinde hepimize en içten başarı dileğiyle Millî Birlik Grubu adına saygıyla hepimizi selamlarım. (CHP ve MB Grubu sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Yıldız.

Adelet Partisi Grubu adına Sayın Ömer Naci Bozkurt, buyurun efendim.

AP GRUBU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Gümüshane) — Sayın Başkan, sayın senatörler;

Sözlerime başlamadan önce, bütün dünyada ve memleketimizde başlayan ve halen devam eden sosyal yönden süper bir epidemik hastalık haline gelen bir problemi, Cumhuriyet Senatosunda bir genel gö-

rüşme önergesi vererek bu müzakereleri sağlayan Cumhuriyet Halk Partili Sayın Senatörlere, Grupum adına teşekkür eder, Yüce Heyetinizi saygı ile selamlarım.

Müzakeresi yapılan bu konuyu önergede belirtilmediği ve benden önce konuşan arkadaşlarımızın değindiği mahdut unsur ve vakalara inhisar ettirmeden problemi, her yönüyle daha geniş bir çerçeve içinde; dış ve iç tesirlerin etkilerini de gözönünde bulundurarak, mütalaa etmenin meselenin halli, derdin teşhis ve tedavisi bakımından faydalı ve zaruri addetmekteyim.

Tez, antitezden senteze ulaşabileceğini hepimiz kolaylıkla kabul edebileceğimiz için, senatör arkadaşlarımızın, karşı mütalaaları da, inançlarına ters düşse de sabır ve sükûnetle dinleyeceklerine inanıyoruz.

Sayın senatörler;

Meseleyi bir siyasi polemik, bir siyasi istismar, birtakım itham ve suçlamalarla halledemeyeceğimize inanıyoruz. Onun için müsaade ederseniz ben, konuşmamızı benden önce konuşan arkadaşlarımızın hudutlarının biraz dışına çıkarmaya çalışacağım.

Yıllardan beri bu güzel memleketimiz, büyük bir kalkınma potansiyeline haiz olan milletimiz büyük bir sosyal çalkantı içinde bulunmakta ve en buhranlı bir dönemi yaşamaktadır. Bu hakikati saklamak, inkâr etmek nasıl büyük bir hata ise, değişik göstermek, hadiseleri saptırmak, kamuoyunu yanıltmak amacını güdeceğinden dolayı aynı derecede büyük bir hata olur.

CHP'nin sayın senatörleri tarafından hazırlanan genel görüşme önergesinde belirtilen ve biraz önce burada beyan olunan numuneler dışında, her gün vatan sathında bir düzen değişikliği yaparak, demokratik rejim ve Cumhuriyeti yıkmayı hedef alan menfur faaliyetler ve bu faaliyetlere bağlı üzücü hadiseler olmaktadır.

Her gün bankalar soyulmakta, zaman zaman trenler soyulmakta, karayollarında pusular kurularak yolcular soyulmakta, vatan sathında gece gündüz hizmet etme yarışında bulunan benzin istasyonları soyulmakta, fabrika ve diğer işyerleri işgal edilmekte; üniversiteler, yüksekokullar ve liseler işgal edilmekte veya derslere boykot edilmektedir. Karşı görüşlü, hakikaten, bu memlekete gelecekte büyük hizmetler göreceğine inandığımız evlatlarımız birbirini katletmekte; biri, hayatının baharında gözlerini menfur bir hareketten dolayı ilelebet kaparken, öbürü suçluluk kompleksi içinde katil hadiselerine devam

etmektedir. Birçok aile ocağı sönmekte, anne ve babalar kan ağlamaktadır. Birçok hadisede talebe ve işçi gençler teşriki mesai etmekte. Hadiseler bir kısım basın ve derneklerce açık ve örtülü biçimde desteklenmektedir. Neden bu hareketlere tevessül ederler?.. Neden iki düşman milletin fertleri gibi birbirlerini katlederler?.. Düşmanlığın sebebi nedir?.. Paraya ihtiyaç duydukları için mi bütün bu bankalar soyulmaktadır?.. Yoksa başka bir sebebi mi vardır?.. Fabrika ve işyerlerinin işgali ve tahribi hakikaten toplu pazarlık mekanizmasının bir usulü ve kanunların verdiği bir hak mıdır, yoksa kanun ve nizamla pervasız bir karşı çıkma mıdır?..

Neden bir grup, «141, 142'ye hayır. Analar doğurur faşistler öldürür. Faşizme ölüm. Halka hürriyet. Kahrolsun faşim ve emperyalizm» der. Neden diğer grup; «Kahrolsun komünizm. Kızıl köpeklerle ölüm. Milliyetçi Türkiye, Komünistler Moskova'ya» diye bağırır.

Neden bir grup, «Tek yol devrim. Sosyalist devrimciler ölür, devrimler sürer. Yaşasın ulusal demokratik halk devrimi» der. Neden diğer grup; «Tek yol İslam. Önderimiz Kur'an, yolumuz İslam» der.

Neden bir grup; «Doğu'da milli zulme son. Kurdara âzadi. Doğu'da referandum. Kürtlere özgürlük» der. Diğer grup; «Vietnam değil, Türkistan. Tanrı Türkü korusun. 100 milyonluk Türkiye. Yeniden büyük Türkiye» diye bağırır.

Neden bir grup; «Bağımsız Türkiye. Tam bağımsız demokratik Türkiye. Gerçekten tam demokratik ve bağımsız Türkiye» der. Bir başka grup; «Kahrolsun Amerikan emperyalizmi. Kahrolsun oligarşik dikta. Kahrolsun patron, ağa devleti» diye bağırır.

Neden bir kısım işçi konfederasyonları Anayasa ve Türk milliyetçiliğinden ilham alarak işçi ve işveren münasebetlerinin kanuni mevzuat içerisinde hallini öngörürken, diğerleri. «İşçi sınıfının partisine özgürlük. Yaşasın proleterya enternasyonalizmi» diye bağırır ve Karl Marx'ın Komünist Partisi Manifestosunun son cümlesini kendilerine siper eder, hal tarzını dışta belli ideolojiler çerçevesinde halletmeye tevessül eder ve her toplantıda komünist Karl Marx'ın; «Dünya işçileri birleşin» cümlesini baş tacı eder, büyük dövizler halinde taşır ve teşhir eder.

Neden bazı üniversite ve yüksek okullarda Atatürk'ün Gençliğe Hitabı, İstiklal Marşı, «Ne muflu Türk'üm diyene» sözleri belirli yerlerde asılmışken, bir kısmında Marx, Lenin, Mao, Nazım Hikmet köşeleri kurulabiliyor.

Neden bir grup; «Faşist iktidar» diye bağırır. Eğer bu itham doğru ise İl Duçe kim?.. Türkiye'de faşist bir idare varsa, faşist partisi hangisi?.. Faşist idarede diğer partilerin sebebi mevcudiyeti ne ile izah edilebilir?.. Türkiye Büyük Millet Meclisinin yapı ve tutumu Mussolini'nin Roma'daki İtalyan Meclisine benzemekte midir?.. Faşizmin vaz geçilmez unsuru, diktatör kim?.. Herkes önüne gelene, «Faşist» diyor. Çinlilerin Sovyetlere; «Sosyal faşist» dedikleri gibi.

Neden, Atatürk'ün tam istiklâl ikesi Marksist, Leninist dünya görüşünü benimseyen sol kanat propagandacılarınca NATO'dan, CENTO'dan çıkmak, Ortak Pazar'a girmemek, Amerika Birleşik Devletleri ile Batı Blokuna mensup ülkelerle sıcak veya soğuk bir savaşın içinde olmak şeklinde yayılır?.. Neden, tam bağımsızlıktan söz açanlar Kars'ı, Ardahan'ı Ruslar istediklerinde hiç seslerini çıkartmazlar. Hatta tasvip eder bir tavır takınurlar. (CHP sıralarından; «Ayıp ayıp» sesleri)

ABDULLAH KÖSEOĞLU (Kocaeli) — Ne zaman?..

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Ayıp ettin.

BAŞKAN — Müdahale etmeyiniz efendim, çok istirham ediyorum.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Neden aşırı solcular..

(CHP sıralarından «Ne demek istiyorsun?» sesleri.)

BAŞKAN — Efendim, rica ediyorum, istirham ediyorum.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Sen de Doğulusun ayıp ettin.

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurunuz.

İSMAİL ÇATALOĞLU (İçel) — Biz Hükümetten bahsediyoruz, Hükümet nerede diyoruz.

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurunuz. Her hatibin kendine göre üslubu vardır.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Türkiye'den kimse Kars'ı, Ardahan'ı vermedi.

BAŞKAN — Efendim müsaade buyurunuz. Çok rica ediyorum..

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Size söyledim ki..

BAŞKAN — Müsaade buyurun, devam edin efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Sayın Başkanım, benim arz ettiğim, bunlar Parlamentonun dışında olanlar.

BAŞKAN — Arz ettim efendim, herkesin bir üslubu vardır. İstirham ediyorum, buyurun efendim.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Bahk baştan kokmaktadır.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — İyi söylediniz, Ardahan bizdeymiş.

Neden aşırı solcular ve komünistler Rus taleplerinin başka motiflerini ortaya atar, Türk Milletini «Türkiye halkları» diye bölmek isterler?.

Neden Atatürk, ordusuna hiç bir zaman «Halk ordusu» demediği halde; aşırı solcular ve komünistler bunu kullanırlar?..

Neden Atatürk, «Türkiye'nin tatbik ettiği devletçilik sistemi sosyalist teorilerden alınmamıştır» dediği halde, bunu bir çeşit sosyalizm diye yayarlar.

Neden bir grup, dinin devlet işinden ayrılması manasına gelen laikliği dinsizlik gibi tanıtır?.

Neden Atatürk'ün Türk Milletinin gelişmesini temel felsefesi olarak kabul ettiği inkılapçılığı Marksistler ihtilal olarak kullanırlar ve yazarlar?.

CAHİT DALOKAY (Elâzığ) — Niye getirdiler genel görüşmey?.. Herkes bildiğini söyleyecek.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Kıymetli arkadaşlarım;

Hadiseleri yakından takip eden herkesin bildiği gibi, bugün milletin bir kısmı, Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyetini Atatürk çizgisinde tutup inkışaf ettirmek isteyenler ile aşırı sola komünizme gitmek isteyenler diye iki düşman kampa ayrılmıştır. Bu iki grup tez, antitez gibi görünmekte, iera safhasında ise, etki-tepki veya başka bir deyişle aksiyon reaksiyon durumunu yaratmaktadır.

Müzakerelerin başında bir hususu belirtmekte fayda mülâhaza ediyorum. Kanaatimizce komünist bir düzen kurmayı amaçlayanların hareketi etki ise, Atatürk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve yaşatma azminde olanlar da tepki durumunu yaratmaktadırlar.

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Devlet otoritesi nerede?..

CAHİT DALOKAY (Elâzığ) — İnsan dinlemesini bilmelidir.

BAŞKAN — Lütfen istirham ediyorum, karşılıklı konuşmalara sebebiyet vermeyelim. Lütfen arkadaşlarım, bu satışmalara iltifat buyurmayın.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Sözüümüz bitmedi..

ABDULLAH KÖSEOĞLU (Kocaeli) — Unutuklarımızı hatırlatıyoruz.

BAŞKAN — Müsaade buyurun efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Hepinizin malumu olduğu üzere, dünyada hangi rejimle idare edilirse edilsin, hiç bir devlet veya hükümet anarşi ve terörizmin teşvikçisi ve savunucusu olamaz.

CAHİT DALOKAY (Elâzığ) — Konuşmasını bilener, dinlemesini de bilecektir.

BAŞKAN — Sayın Dalokay çok rica ediyorum, bitti efendim o konu.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Her iktidar gibi Cumhuriyet Hükümeti ve onun büyük ortağı Adalet Partisi olarak bizler de anarşi ve terörizmden şikayetçiyiz. Partimiz, anarşi ve terörizmin Atatürk Cumhuriyetinin temeline dinamit koyduğunun bilinci içindedir. Bunun için bu hedefe müteveccih her türlü fiil ve faaliyetleri lanetler ve tel'fin eder. Hadiseleri yaratanların karşısında olup kamu nizamının hukuk devleti çerçevesinde devletin meşru kuvvetlerince sağlanması ve idamesi taraftarıdır. Kanun hâkimiyetinin sağlanmasındaki tek yolun Anayasa ve kanunlara içten bağlılıkla devlet organlarına saygı ve güven duygusu olduğuna inanmaktayız. Amacımız, hürriyetçi çok partiyeye dayanan parlamenter sistemi büyük kurtarıcımız Atatürk'ün irşatları istikametinde geliştirmektir. Yüce Türk Milletinin menfaat ve inançlarının da bu yönde olduğuna inanmaktayız. Bunları, müzakerelerimizin başında belirtmekten amacımız, hadiselerle doğru bir teşhis koyarken, partimizin bu husustaki inanç ve prensiplerinin diğer teşekküllerin tutum ve davranışlarıyla karşılaştırıldığında, meşruiyyet ve Atatürk sentezinde hangi görüşlerin mutabakat sağlayabileceğini meydana çıkartmaya matuftur.

Bazı parti ve teşekküller anarşik hareketlerin Avrupa ve Amerika'da başlayıp sürdüğünü, ilgili devletlerce alınan doğru ve yerinde sosyal ve iktisadi tedbirler sayesinde bu memleketlerde artık anarşik olaylarına rastlanmadığını sık sık beyan ederler. Bizdekinin uzayıp gitmesinin sebeplerini ise, bozuk düzende, sosyal ve iktisadi şartlardaki büyük dengesizliğe atfederler. Hal çaresi olarak, kimi alenen sosyalizmi savunur, kimisi ise, ayrı doğrultuda iktisadi demokrasiden bahseder. Bu iddiaların doğruluk ve geçerliliklerini tespit edebilmemiz için yakın geçmişte dış memleketlerde ve yurdumuzda cereyan eden hadiselerle kısaca bir göz atmakta fayda unmmaktayız.

Hepimizin malumu olduğu veçhile, dünyada cereyan eden hadiselerin ilk patlama noktası Amerika

Birleşik Devletlerinin Kaliforniya Eyaletindeki Berkeley Üniversitesinde vuku bulmuştur. Bu patlama, dalga dalga yayılarak, evvelâ Amerika Birleşik Devletlerinin başca üniversitelerine bilâhara Avrupa ve Asya devletlerine sıçramıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinde öğrenci hareketleri, üniversite ile ilgili mevzular, üniversite idaresine karşı başlamış, daha sonra devam etmekte olan Vietnam harbi ile verilen insan zayıtı ve bu harbin Amerikan iktisadına menfi tesirleri ile şekil değiştirerek siyasi bir mahiyet almıştır. Bunda Amerika'nın ırk ve renk esasına dayanan yapısının da büyük rolü olmuştur.

Üniversiteyi bitiren gençler Vietnamda savaşmak için sevk edilirken, savaşanların büyük kısmı ya yabancı topraklarda can vermekte veya uzuvlarından birini kaybetmek suretiyle sakat olarak yurtlarına dönmekteydiler. İstikbalden ümidini kesen gençler, «Harp değil, aşk yap» sloganı ile harbi protesto eden direnişlere başlamışlardır. Buradaki hadiseleri uzun uzadıya anlatmak istemiyorum, ancak 1968 senesinde Amerika'da yapılan bir ankete göre, elde edilen sonuçları, arz etmeme müsaade buyurun:

Birinci sonuç; üniversite 30 bin üyesi bulunan komünist eğilimli Demokratik Öğrenci Birliği, ki bu rakam esas kabul edildiğinde her üniversitedeki komünist militan adedi 100 öğrenci eder. Küçük bir azınlık olmasına rağmen, örgütsüz, başı boş çok büyük bir öğrenci kitesine hâkim olabilmiş ve bunları kendi maksatları için de kullanabilmişlerdir.

Ankette çıkan ikinci sonuç: Amerika Birleşik Devletleri ile Avrupa ve Asyadaki ihtilâlcî müfrit sol grup hareketler arasında yakın bir ilişki ve münasebet vardır.

Üçüncü sonuç: Amerika kitle hareketlerine iştirak eden çok büyük bir kısmı, üniversitelerin idari sistemlerine, parlamenter idarelerine, adalet mekanizmasının kuruluş ve işleme tarzına karşıdır ve bunları değiştirmek için yıkmak arzusundadırlar; ama bunlardan hiç birisi yıkacakları bu müesseselerin yerlerine neyi ve nasıl ikame edeceklerini belirtmemektedirler. Bu gençler, söylenen her söz ve sloganı bir yenilik kabul etmekte, bunun tahakkuku için anarşi ve terörizmi mubah saymaktadırlar. 1968'den bu yana Amerika'daki bu anarşik faaliyetler yavaş yavaş yeraltına kaymış Symbionese ve Siyah Panter isimleriyle faaliyetlerini daha gizli bir şekilde devam ettirmektedirler.

Sayın senatörler,

Amerika diye başlayan gençlik hareketleri 1967 ilkbaharında Federal Almanya'ya aynı yıl Ekim ayında İtalya'ya, Mayıs 1967 senesinde Fransa'ya, 1968 Şubat ayında ise İngiltere'ye ve Hollanda'ya sıçramıştır. Bütün bu memleketlerde cereyan muhtelif teşebbüs ve hareketler üzerinde yapılan incelemeler şayanı hayret benzerlikler meydana getirmiştir. Bütün bu hareketlerin amacı, kendi memleketlerinde komünist bir idare tarzı kurmaktır. Bütün bu hareketlerde strateji ve taktik aynı idi. Masumane talebe hareketleri şeklinde başlatmak, bu hareketlerde devlet otoritesini tahrip etmekte, kitleleri güvenlik kuvvetleriyle çarpıştırarak kamu nizamına şiddetin hâkim olduğunu göstermek, sonunda topluca bir ayaklanma ile devleti yıkmak ve düzeni değiştirmek.

Bütün bu memleketlerde cereyan eden hadiselerde küçük bir azınlık bilinçsiz ve inançsız çok büyük kitleleri pion gibi kullanabilmişlerdir. Bu neticeleri böylece sıraladıktan sonra, Avrupa'daki devletlerde cereyan eden hadiselerle ve bunları örgütleyenlere de kısaca temas etmekte fayda mülâhaza ediyoruz.

Görülecektir ki, bu memleketlerde devam eden bu hadiselerin plan, taktik ve strateji bakımından tamamen memleketimizde ve hepimizin gözüönünde cereyan eden hadiselerle büyük bir mutabakatı vardır.

1967-1968 senelerinde Federal Almanya, özerk üniversitelerde talebelerin üniversite idaresine karşı baş kaldırmalarıyla çalkalandı. Masum talebe istekleriyle başlayan hareket, bütün Batı Almanya üniversite şehirlerine sirayet etti. Amerika'da cereyan eden hadiselerinin aksine talebe hareketlerine işçiler ve mensup oldukları sendikalar da iştirak etmekteydiler. Gayeleri, Üniversite isyanından başlayarak bunları genişletmek ve sonunda hürriyetçi, çok partiye dayalı parlamenter sistemi yıkarak komünist bir idare tarzı getirmektir.

Gösteri ve kitle hareketlerini tertipleyen ve idare eden 3 bin kadar beyni yıkanmış militan üyesi olan Alman Sosyalist Öğrenciler Birliğiydi. Bunlar, her bahaneyi istismar ederek gösteri yürüyüşleri tertipliyor; mağaza, emtia depo ve motorlu taşıt araçlarını tahrip ediyor, fabrika ve kamuya mahsus hizmet yerlerini işgal ediyor, üniversitelerde fiili durumlar yaratarak öğretim özgürlüğünü zedeliyor, dini ibadet yerlerini işgal ile dini hizmetleri durduruyorlardı.

Bir avuç azimli militan anarşist tıpkı Amerikan ve Fransız üniversitelerindeki gibi, çok büyük bir

öğrenci grupunu kendi maksatlarına kullanabiliyorlardı.

Almanya'da bu çalkantıları idare edenlerden biri olan ve Kızıl Rudy namıyla bilinen Rudy Ducke kendi uyguladıkları metotlar için o zaman neler söylemişti:

«Masum talebe isteklerini büyük kitle nümayişlerine döndürmek, hareketin birinci gayesi idi. Bu noktaya varduktan sonra vilâyet ve belediye binaları dahil kamu kuruluşlarına, vergi dairelerine, mahkeme binalarına, polis karakollarına, askeri tesisler, basın ve yayın bürolarına, Almanya'da bulunan Amerikan askeri tesislerine, seferethanelere saldırmak taktik bakımından şarttır. 12'şer kişilik gruplar kurarak en sert polisleri yakalayıp dövmek, arabaları yakmak, polislerin gözlerine parmak sokmak, son anda hadiseseden sıyrılmak için molotof kokteyli atmak her zaman tatbik ettiğimiz usullerendir.» diye ilâve ediyordu.

«Polisleri teker teker yakalayıp, onların şapka veya miğferlerini çıkarmak, ani bir hareketle polisin silahını ele geçirerek onların otoritesiyle alay etmek ve hareketlerinde daima kadın öğrencilerden yararlanmak, her zaman hareketlerimize büyük yararlar sağ'layacaktır» diyordu Kızıl Rudy.

Batı Almanya'da cereyan eden bu hadiselerde, komünizme varmak stratejisi daima barışçı ve masum kitle hareketleriyle başlamak, bu arada polis ve diğer güvenlik kuvvetlerini tahrik ederek onların kitleye müdahale etmesini sağlamak, polis müdahalesi karşısında ise, kitleyi tahrik ederek polise şiddet kullanılarak mukavemet etmektir. Bütün bunların gayesi, devlet otoritesini büyük kitle ile ezmeye mahkûm etmektir.

Genel strateji, bu türlü tahrik ve baskı ile isyan çıkartmak sonunda komünizme ulaşmaktır.

Fransa'ya gelince:

Fransa'da 1960'lardan beri Troçkist, Kastroist ve Maoist temayüllü partiler kurulmakta idi. Katı ihtilâl taraftarı şiddetin her türlüünü mubah sayan bu partilerin her biri gizli, yeraltı faaliyetleriyle 1 000 - 3 000 kadar militan toplayarak bunları muhtelif ihtisas hücrelerinde yetiştirme çabası içinde oldukları, Fransız güvenlik makamlarınca bilinmekte idi. Bu militanlar gayeye varmak için her türlü vasıtayı mubah sayıyorlardı. İdarenin ufak kuşurlarını agrandize ederek bunları topluma karşı işlenmiş en feci suçlar şeklinde takdim etmek işçi-işveren münasebetlerinde en ufak bir duraklamada kanunsuz grev-

ler ve fabrika işgal ve tahriplerini tertiplemek, sudan bahanelerle büyük nümayişler tertipleyeilmeyi bu militanlar bir öğlen yemeği kadar kolay kabul ediyor ve bu işlere tevessül ediyorlardı.

Fransa'da 1967 Mayıs ayında cereyan eden hadiseler aşağıdaki örgütler tarafından düzenlenmiştir:

Enternasyonalist Komünist Partisi ve onun gençlik kolu olan İhtilâlcı Komünist Gençlik, Enternasyonalist Komünist Teşkilâtına bağlı İhtilâlcı Öğrenciler Federasyonu, Fransız Marksist, Leninist Komünist Partisi ve ona bağlı Marksist, Leninist Gençler Birliği, Komünist Birliği İşçinin Sesi, Almanya'da mevcudiyetinden daha önce bahsettiğimiz Alman Sosyalist Öğrenciler Birliğine benzeyen 22 Mart Hareketidir.

Fransa'da cereyan eden hadiselerde sol basın, alenen anarşik hadiseleri destekleyen makaleler yazıp, bunları çarpıtılmış haberlerle desteklerken, ağırbaşlı olduğu bilinen birçok gazetelerde dahi hadiselere doğru bir teşhis konulmamasından dolayı hareketlere sempati duyan makaleler de bulmak mümkündür.

Hadiseler masum talebe istekleriyle başlamış, süratle devlet güvenliğini sarsan bir noktaya gelmiştir. Her yerde talebe ve işçi teşriki masai ediyor; fakülte, fabrika ve işyerleri işgal ve tahrip ediliyor. Büyük kitleler Fransız şehirlerinde güvenlik kuvvetleriyle çarpışıyorlardı. Sokaklarda barikatlar kuruluyor, kara nakil vasıtaları tahrip ediliyor, kamu binaları işgal ediliyordu. Barikatlarda kadın-erkek omuz omuza güvenlik kuvvetleriyle âdeta savaş veriyorlardı. Taktik ve strateji diğer Avrupa memleketlerinin aynısı idi. Kitleyi tahrik, güvenlik kuvvetlerine hakaret ederek mukabil tahrik, sonunda çatışma hadiselerinin başlangıç noktasını âdeta teşkil ediyordu. Hedef, şiddet ve çatışma ile genel isyana varmak ve komünist idareye geçiş idi.

Bir kısım sol basın ve mecmualar hadiseleri sassyonel haber tarzında agrandize ederek veriyor, âdeta yangına körükle gidiyordu. Tıpkı 1960-1970 yılları arasında bizdeki basın gibi. Bunlar barış yolu ile komünizme varılamayacağı gerekçesiyle barış ve parlamenterizmi savunan sosyalistleri ağır bir dil ile suçluyor ve «Nerede ihtilâl muzaffer olmuşsa orada şiddet hâkim olmuştur. Bu proleterya ihtilâlinin genel kanunudur. Bütün ihtilâllerin esas gayesi iktidarı ele geçirmektir» diyorlardı. Kullandıkları slogan Mao'nun şu sözü idi «İktidar namlunun ucudadır.»

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Namlu da sizin elinizdedir.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Binbir ihtilal risaleleri elden ele doluyor ve şimdi bizde kurulmakta olduğunu işittiğimiz Sovyet teşkilâtına benzeyen halk meclisleri, halk komiteleri kurulmakta idi. Risalelerde «Hiç bir şey itaat etmeyiniz, herşeye isyan ediniz» diyerek halk teşvik ediliyor; ev kiralarının, poliçelerin, vergilerin ödenmemesi, boş apartman dairelerinin işgali, büyük mağaza ve toptancıların mallarının bedeva dağıtılması öneriliyordu.

1967-1968 hadiseleri Fransa'da durulmuş görülmekle beraber, o zamanki hareketlerin-dirijanlarının yeraltı faaliyetlerine geçtikleri bilinen bir hakikat haline gelmiştir.

Değerli arkadaşlarım,

Burada demokrasinin, hürriyetin nimetlerinden istifade ederek, hür memleketlerde meydana gelen ve hürriyete karşı müteveccih hareketlerin yanında, bir misal de demirperde gerisinden verelim:

Bir yerde hürriyetten istifade ederek hürriyeti yıkmak isterlerken, diğer taraftan da hürriyet için canını veren ve Rus tanklarının üstüne saldıran gençler var. Çekoslovakya bunun en güzel misalidir. Çekoslovakya'da bir kız öğrencinin «Hürriyet yalnız Batının imtiyazı olmamalıdır, bizim de hür yaşamaya hakkımız vardır» sözü öğrenci hareketlerinin sebebini izah etmesi bakımından hakikaten manidardır.

Dubçek'in özgürlük ve liberalleşme sahasında yaptığı değişiklikler üzerine, Varşova Paktı üyeleriyle birlikte Sovyet Rusya'nın müdahalesi çeşitli gösterilere ve Rus askerlerinin yuhalanmasına sebep olmuş, iki Rus tankının yakılması üzerine açılan ateş neticesinde dört kişi ölmüştür. Halk, işgal aleyhinde beyanname dağıtarak Rus askerlerne saldırmış ve öğrencileri desteklemiştir.

17 Ocak 1969 günü Karlova Üniversitesi öğrencilerinden Jan Palaj, Rus işgalini protesto maksadıyla kendisini yakmıştır.

Kıymetli arkadaşlarım;

1966 senesinde başlayarak hemen hemen hür parlamentere sistemle idare edilen her memlekette cereyan etmekte olan bu hadiselerdeki benzerliği, yalnız üç Batı devleti numune ittihaz edilerek izah etmeye çalıştık. Bunlara İtalya'yı, İngiltere'yi, Belçika ve Hollanda'yı hatta Japonya'yı ilâve edebiliriz; fakat sizleri teferruata boğmaktan çekindiğimizden daha fazla örnek vermeyeceğiz.

Bu üç devlet ve memleketimizde cereyan eden hadisatta gayeye ulaşmak için tevessül edilen taktik ve

strateji benzerliği de aşikârdır. O halde soru şu oluyor:

Bu kadar benzerlik nasıl olmuştur?.. Bunları, uluslararası gizli bir örgüt mü idare ediyor?.. Bu soruların cevaplarını hadiseleri yaşamış ve önlemiş bir devlet adamının, zamanın Fransız İçişleri Bakanının 1969'da yazdığı kitabından bir pasaj okuyarak arz etmeye çalışayım.

«Elbetteki buna ihtiyatla cevap vermek gerekir. Bütün dünya memleketlerinde son yıllarda gelişen ihtilalci hareketler arasında reddi mümkün olmayan bir bağlılık vardır. Yalnız Avrupa'dan bahsetmek için bunları söyleyelim ki, Troçkist, Maoist ve Kastroist ihtilalci siyasi partiler bilhassa öğrenci muhitlerinde kurulmuştur. Hepsi de yıkıcı bir hedef gütmekte olup, aralarında bazı rekabete rağmen, uygulama alanında yan yana boy göstermektedir.

Bu hareketlerin liderleri sık sık buluşmaktadırlar. Bilhassa öğrenci hareketleri liderleri Brüksel'de, Amsterdam'da, Torino'da, Berlin'de, Londra ve Münih'te sık sık toplantılar yaparak müşterek hareketlerini tespit ediyorlar.»

İzin verirseniz 1975 yılı Le Figaro gazetesinden de bir pasajı arz etmeye çalışayım. Fransız Hükümet Başkanı Chirac şöyle diyor. «Otoriter rejimlerin geliştiğini, ideolojik imparatorlukların yeniden güç kazandığını belirttikten sonra, özgürlük denilen günümüz dünyasının nadide ilkesi bugün kötüyeye kullanılmakta, korku salmaktadır. Bizi, rejimimizi reddedenlerden en çok ayıran şey, toplum anlayışımız ile onların arasında aşılmaz, imkânsız bir uçurum teşkil eden özgürlük kavramıdır.» diyen Fransız Başbakanı devamla; «Ülkemizde Leombulm'un mirasçıları ne proleterya diktasına ve ne de otoriter tek parti rejiminin kurulmasını kabul etmeyenlerin kampına katılmaya davet edilmektedir. Bunlar bizzat toplum anlayışlarının, tabiatıyla bir gün iktidarı ele almaları halinde önü alınmayacak biçimde özgürlükleri ortadan kaldıracak, onlara yataklık etme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.» ifadesini kullanmıştır. Devamla, «Demokrasimiz için ikinci bir tehlike, özgürlük ile başı bozukluğu birbirine karşıtlanlardan gelmektedir» diye ilâve eden Chirac, «Her türlü engel ve otoriteyi ortadan kaldırmak isteyen bu gibiler anarşiye ve bu yoldan dikta rejimine gittiklerinin farkına varamamaktadırlar. Her toplumsal kuralın bir kenara atıldığı veya tüm ahlak anlayışının müşterek saygıdan uzak ve bireysel olduğu hoşgörü, toplumu bir özgürlük toplumu değil, ancak düşüş halinde bir toplum olabilir.» demiş ve de-

vamla «Bizi çevreleyen bu tür tehlikeler karşısında biz De Gaulle'cüler, özgürlüğün durmak bilmez ve bağlayıcı savunması için harekete geçmek zorundayız.»

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Sayın Başkan, biz dünyadaki can güvenliğinden mi konuşuyoruz, yoksa Türkiye'dekinden mi?..

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun. Sayın Demirayak, rica ediyorum efendim.

Biraz evvel arz ettim. Her hatibin bir beyan tarzı var.

MEHMET MÜNİR DALDAL (İzmir) — Yavaş yavaş Türkiye'ye geliyor. Dine, göreceksin.

BAŞKAN — Efendim, müdahale etmeyin, ben görüşüyorum efendim, müsaade buyurun.

Her hatibin bir beyan tarzı vardır. Konuşmasına, sizin istediğiniz şekli, bizim istediğimiz şekli vermek mümkün değildir. Müsaade buyurun.

Devam buyurun Sayın Bozkurt.

AP GRUPO ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Sayın Başkanım, ben, anarşinin ithal malı olduğunu izaha çalışıyorum. Arkadaşımı sıktımsa özür dilerim.

BAŞKAN — Buyurun efendim, devam edin. Tamam efendim, karşılıklı konuşmayın. Sayın Bozkurt, devam edin efendim, siz.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Zevkle dinliyoruz; yalnız Türkiye'den bahsedin.

AP GRUPO ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Geliyoruz işte, oraya da geldik.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Komandolarda mı ithal?..

AP GRUPO ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — «Fransız halkının büyük bir çoğunluğu tarafından onaylanan Beşinci Cumhuriyetin Anayasası, Parlamento tarafından kabul edilen cumhuriyet yasaları, Hükümetler, yargıçlar ve vatandaşlar için özgürlüklerini kullanış şekil ve şartlarını belirtmektedir. Şayet bunları değiştirmek, derlemek ve yeniden gözden geçirmek gerekirse bunu Parlamento yapacaktır. Bunun üzerinde hiç bir kişi ve örgüt bu gücü aşma hakkını eline geçiremeyecektir.»

1969 ve 1975'te söylenen bu sözlerin üzerinden çok kısa bir zaman geçmiştir. Bu kısa zaman zarfında dünyanın muhtelif yerlerinde cereyan eden yüzlerce hadise, bize demokratik memleketlere musallat olan bu belanın bir merkezden, aynı gayenin tahakkuku için planlı ve programlı olarak sevk ve idare edildiğini göstermektedir.

Calib-i dikkat olan ve yakın geçmişte cereyan eden bazı hadisatı hatırlamamızda fayda mülahaza ediyorum:

İki üç sene önce İsrail'e hacı olmak için her milletten gelen insanları Lot haya meydanında Japon Kızıl Ordu mensupları Filistin davası uğruna katlettiler. İnsanın aklına geliyor, Japonya neresi, İsrail neresi?.. Japonların Filistin göçmenleriyle ilgisi nedir ama Kara Eylül başta olmak üzere, muhtelif Filistin örgütlerinin fikriyatıyla Japon Kızıl Ordu fikriyatı yan yana getirilirse durum aydınlanmış olur.

Yine birkaç sene evvel Sudan'ın başkenti Hartum' da yabancı elçiler rehin olarak alınıp öldürülmüştür. Teröristler arasında Arap, Fransız ve iki de Türk Halk Kurtuluş Ordusu mensubu vardır. Türkiye nere, Hartum nere?.. Türkiye'nin davası varsa bile, Hartum hadisesiyle mi çözümlenecektir?.. Türkiye'nin davasıyla Filistin halkının kurtuluşu arasında benzerlik nereden gelmektedir?.. Benzerlik, bu harekete iştirak edenlerin komünizme inanmalarındadır.

21 Aralık 1975'te Avusturya'nın başkenti Viyana' da, Petrol ihraç eden memleketlerin meşul bakanları evvelâ rehin alınmış, bilâhara tayyare ile kaçırılmıştır. Hadise, dünya kamuoyunda günlerce heyecan ve çalkantı yaratmıştır. Kaçıranların elebaşısı dünyaca «Çakal» takma adıyla bilinen Venezuela'lı Carlos'tur. Yanında bulunanlardan ikisi Filistinli, ikisi de Almandır. Hareketin planlanması ve finansmanı Paris'teki Küba elçiliğince sağlanmıştır. Kaçıran heyetin büyük kısmı Filistin davasını maddeten ve manen destekleyen Araplardır. Neden Filistin gerillaları kendi vasilerine karşı hareket etmişlerdir?.. Almanların buradaki çıkarları nedir?.. Üç kıtanın teröristlerini bir araya getiren husus nedir?.. Bunlar kiralık katiller midir?.. Hayır. Bunları yan yana getiren, beynelmilel komünizmdir. İki ay evvel, biraz önce ismini verdiğimiz Venezuela'lı Carlos, Filistin Halk Kurtuluş Ordusu Başkomutanlığına getirilmiştir. Kimdir bu adam? Sahte pasaportlarla dünyayı dolaşıp her memlekette hadise çıkaran bu insan, Moskova'da özel surette eğitim görmüş beynelmilel bir komünisttir.

Geçen ay kaçırılan Lufthansa uçağını, Somali'nin Mogadişu havaalanına kaçırılan hava korsanlarından ikisi Arap, ikisi İran'ın Çakal namıyla maruf yeraltı örgütüne mensup kimselerdir. Bunların, Baader-Meinhof grubuyla ilgili tek yanı, beynelmilel komünist oluşlarıdır.

Başta Andreas Baader olmak üzere, dört tedhişinin hapishanede intiharını müteakip, hadiseyi

protesto amacıyla İngiltere, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda, Yunanistan'da büyük gösteriler olmuş; Alman sefaret ve konsolosluklarına silahlı saldırılar yapıp, bu memleketlerde Almanların ortak oldukları tesisler tahrip edilmiştir, her yerde bombalar patlamıştır. Hatta hatta Türkiye'nin en güzel şehirlerinden biri olan Antalya'mızda bombalar patlamıştır. Neden?.. Çünkü bunlar irtibatlıdır ve hepsi de beynelmül komünizme inanmaktadırlar. Bunu tahakkuk ettirmek için işbirliği yapmaktadırlar.

Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu ve TIKKO ile Filistin Kurtuluş Cephesi arasında sıkı bir bağ olduğunu hemen hemen bilmeyen Türk vatandaşı kalmamıştır. Silâh alışverişi, fikir alışverişi sahalara ilâve olarak Türk gençlerinin silah eğitimleriyle taktik alanda yetişmelerini Araplar üzerlerine almışlardır. Filistinliler Türkiye'den ne isterler?.. Filistin'de eğitime iştirak eden Türkler arasında, her ikisinin iman ettikleri İslamık ve Kur'an'ı Kerim dışında bir inançları var mıdır?.. Varsa; bu beynelmül komünizmdir.

Komünizme inanan bu insanların terörist teşkilâtları var mıdır sorusu akla gelmektedir. Bunun cevabı basittir ve müspettir. Bu hususta birkaç örnek vermekle yetineceğiz:

Baader-Meinhof örgütü Kızıl Ordu Franksiyonu Batı Almanya'da;

Kızıl Tugay İngiltere'de teşkilâtlanmıştır.

Symbionese Kurtuluş Ordusu Amerika Birleşik Devletlerindedir;

İhtilalci Komünist Partisi gizli örgütleri İtalya'dadır;

İran'da Çakal Grubu bulunmaktadır;

Japonya'da Kızıl Ordu adlı teşkilât faaliyet içindedir;

Quebec Kurtuluş Cephesinin bazı unsurları Kanada'da faaliyettedir;

Türkiye'de halen sesini duyuran ve faaliyetine devam eden iki kurtuluş ordusu vardır; bunlardan birisi Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu, diğeri de TIKKO'dur.

Değerli arkadaşlarım;

Mevzumuz, Türkiye'de öğretim özgürlüğü ve can güvenliğidir. Meselelere eğer muayyen bir noktadan başlamazsak, nereye geleceğimizi bilmek mümkün değildir. Acaba, bütün dünyada kapitalizmin kalelerine hücum eden komünizm, Türkiye'ye hücum ettiği sırada biz ne haldeyiz?.. Kısaca o hususu da arz etmek isterim:

Değerli arkadaşlarım;

Olaylarla doğrulanmış bulunmaktadır ki, bir ülkenin sosyal, ekonomik ve politik bunalımları varsa yahut bir ülkede hürriyet düzenine girme veya bu hürriyet düzenini yerleştirme çabaları sarfedilmekteyse, o ülke vasatı, bazı şer tohumlarının yeşermesine elverişli bir hale kolaylıkla gelebilmektedir. Bu bakımdan, günümüzde yurdumuzun sosyal bünyesinde tezahür eden olayların lâıykı veçhile değerlendirilebilmesi, her şeyden önce memleketimizin içinde bulunduğu durumun bir tablosunun çizilmesini gerekli kılmaktadır.

Bugün ülkemizde kaba hatları ile görülebilen manzara şudur; bir yanda memleket sorunlarına demokratik nizam, parlamenter demokratik hayat tarzı içinde çözüm bulunamayacağı; meselelerin ancak emekçilerin, yönetimde ağırlıklarını hissettireceği bir halk iktidarı ile çözümlenebileceği fikrini her türlü vasıtayla zihinlere yerleştirmeye yoğun bir gayret sarfeden belirli bir görüş sahipleri bulunmakta; diğer tarafta devletin demokratik, lâıyk devlet esasından sapılarak din esasına dayalı bir devlet şeklini öngören faaliyetler manzumesi ve bunun sâlikleri bulunmakta; öte yanda ise, devletin siyasal ve toprak bütünlüğünü zedelemeyi hedef alarak müstakil bir teşkilatlanmaya gitmeyi umanlar yer almaktadır.

Bu genel sınıflandırmanın dışında bir başka açıdan memleketin millî ve siyasî bütünlüğünün zedelenmesini, kökü pek eski tarihlere dayanan mezhep çatışmalarının yeniden başlatılmasında gören, isteyen ve böyle bir kaostan umdukları sonuca ulaşma fırsat ve zemininin doğacağını umanlar vardır.

Böflünmenin zaaf yaratacağım pek iyi bilen ideolojik görüşün ve fanatik görüşün mensupları, kendi hedef ve amaçlarına hizmet edebileceğine inandıkları böyle bir durumu işlerine elveren kategori içinde bir kayda tabi olmaksızın birinden diğeriyle rahatlıkla sıçramak suretiyle yaratmak çabası içinde görünmektedirler.

Kaba hatlarıyla izah ettiğim, detayına girmedığım bu umumî manzara memleketimizin açık ve gizli birtakım faaliyetlerine sahne olduğu kaba hatlarıdır. Pekala, dünyada meydana gelen bu hadiseler Türkiye'de ne zaman başladı ve nasıl geldi?..

1968 yılında Batı Avrupa ülkelerinde başlayan anarşik üniversite gençlik hareketleri kısa bir süre sonra ülkemize de sirayet ederek, başlangıçta boykot ve bilahare işgal biçimlerinde üniversitelerimizde kendisini göstermiş ve giderek üniversite dışına taşmıştır.

Üniversite ve yüksekokullarda başlayan öğrenci boykot ve işgal nedenleri, önceler öğrenci sorunları olarak ortaya çıkmış, kısa bir süre sonra nihayet mahiyet değiştirerek «düzen değişikliği» sloganları ile Devleti temelinden yıkmaya ve sosyalizmin kurulmasına matuf silahlı çatışmalara dönüşmüştür.

Gayelerinin tahakkuku için gençlik hareketlerini yetersiz bulan aşırı sol, gidişi hızlandırmak amacıyla işçi ve köylüyü de harekete geçirerek kentlerde toplu iş bırakmalar, fabrika işgalleriyle işçi - işveren çatışmasını, köylerde «Toprak işleyen su kullanam» sloganları ile toprak işgalleri ve toprak sahibine direnmeleri organize etmiş ve bunların sonucu birtakım silahlı çatışmalar, güvenlik kuvvetlerine direnme ve silahlı saldırı olayları meydana gelmiştir.

Bununla da iktifa etmeyen aşırı sol, eylem biçimlerini daha da şiddetlendirerek şehir gerillası olarak nitelenen silahlı saldırı, sabotaj, adam kaçırmaya ve banka soymak gibi hareketlere girişmiştir...

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Maden'de yoldaki otobüsleri soyanlar da MHP'li.

BAŞKAN — Efendim, Sayın Demirayak çok istihdam ediyorum.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Genel görüşme istediniz, müsaade edin de görüşelim.

BAŞKAN — Sayın Ucuza, müsaade buyurun efendim, ben hatırlattım.

Buyurun Sayın Bozkurt.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Hatta, bu kimseler kendi görüşleri paralelinde olan bazı anarşist öğrencilerin yayınladıkları Türk Halk Kurtuluş Ordusu imzalı bildiriye tasvip ettiklerimi, bazı tutum ve davranışları ile ortaya koymuşlardır.

Aşırı solun faaliyetlerine karşı çıkan Ülkü Ocakları da kendi doktrinleri doğrultusunda faaliyete girişmişler ve tarafların faaliyet sahalarının bir olması nedeniyle karşılıklı silahlı çatışmaya varan ve ölümlerle sonuçlanan hareketlere girişmişler, bugün üniversite ve yüksekokullarda meydana gelen olaylar bu iki grupun çatışmasından mütevellittir.

Aziz arkadaşlarım;

Daha konuşmamın başında da arz etmiştim; konuyu bir siyasi istismar ve sadece itham yapmak ise, bu bizi bir neticeye götürmeyecektir. Biz istiyoruz ki meseleleri doğru olarak, objektif olarak ortaya vazedelim ve Yüksek Heyetiniz neticede hepimizin mustarip olduğu bu mevzuaya bir hal çaresi bulsun.

Türkiye'de öğrenci hareketleri :

Aziz arkadaşlarım;

Türkiye'de öğrenci hareketleri çok eski yıllara dayanır. Saltanat devrinde başlayan öğrenci hareketleri Harbiye, Bahriye ve Askeri Tıbbiye'de hürriyet mücadelesi olarak meşrutiyet devrine kadar sürdürülmüş; gençler, gizli ve açık bir çok siyasi hareketlerin içine karışmışlardır.

NİYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Yerli; yani ithal değil.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bir kısım gençlik hareketlerinin hakikaten yerli, kendi malımız ki, bu milli hislerimizi daima heyecan ile ifade etmenin şeklidir; bir kısmı da ithal malıdır. İkisi de her malzeme gibi memleketimizde kullandılmaktadır...

AHMET TAHTAKILIÇ (Uşak) — Sultan Hamit'i böyle yıktık.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Birinci Cihan Harbinden sonra gençlik İzmir'in işgalini protesto için patlamış, çeşitli fakültelere mensup öğretim üyelerinin konuşmalarını müteakip yayınladığı beyannamede Türk gençliği işgali protesto etmekte, kendisine düşen görevin ağırlığı ve büyüklüğünü gözönüne alarak öğretim üyeleri ile birlikte mücadeleye karar vermişlerdir. 19 Mayıs 1919'da on binlerce İstanbullunun katıldığı büyük Faah Mitingi yapılmış. Mitingden sonra iki öğrenci ve Halide Edip padişaha bir dilekçe sunarak gençliğin mücadele kararını açıklamışlardır.

AHMET TAHTAKILIÇ (Uşak) — Bravo...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — 23 ve 30 Mayıs 1919 tarihinde gençlerin düzenlediği iki Sultan Ahmet mitingi yapılmış, bu mitinglerde öğrenciler o günün şartları içinde konuşma yapmamışlar, dövizlerle görüşlerini açıklamışlardır; «İzmir Türktür ve Türk kalacaktır...»

AHMET TAHTAKILIÇ (Uşak) — Bravo... (ve alkışlaması)

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — ..«Hak ve adalet, Osmanlı Devleti toprağı Yunanistan olamaz».

İstiklal Harbi sırasında gençlik İstanbul'da halkı uyarmak ve Anadolu'ya sığınmak için teşkilatlanmış, Anadolu'da savaşa katılmıştır.

Cumhuriyetin ilanından sonra yeni öğrenci hareketleri ortaya çıktı. İçinde fakülte ve yüksekokulları olan Darülfünun Talebe Birliği kuruldu. 1924 Kasım ayında öğrenciler Tramvay Şirketini protesto

amacı ile büyük bir yürüyüş düzenlemişlerdir. Yükseköğrenim Gençliği Talebe Birliği vasıtası ile 1928'de «Vatandaş Türkçe konuş, yerli malı kullanalım.» kampanyasını yürütmüştür.

1928 yılında Zekeriya Sertel'in çıkarttığı «Resimli Ay» mecmuasında Nâzım Hikmet'in yazdığı «Putları kıralım» yazısı yüksek tahsil gençleri arasında geniş tepkilere yol açmıştır.

MACİT ZEREN (Amasya) — Bravo.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — 1933'te Yatakh Vagonlar Şirketi Müdürünün, bir memurun Türkçe konuşmasına kızarak Türkçeye hakaret etmesi, gençliği harekete getirmiş, binlerce genç şirket binasını tahrip etmiş ve çeşitli yerlerde gösteriler yapmıştır..

BURHAN ARTEMİZ (İzmir) — Vay komünistler vay... (CHP sıralarından güllüşmeler)

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — ..Geleceğim oraya da.

1934 senesinde Sofya'daki bir Türk mezarlığının Bulgar gençleri tarafından tahrip edilmesi Milli Türk Talebe Birliğini harekete geçirmiş, Bulgar Konsolosluğu önünde toplanan gençler ve halk heyecanlı konuşmalardan sonra Bulgar mezarlığına giderek çelerek koymuşlar, polislin karşı koymasına rağmen Taksim'e doğru yürüyüş alayı büyümüş ve 80'den fazla öğrencinin tutuklanmasına sebep olmuş, Hükümet Milli Türk Talebe Birliğini kapatmıştır.

1937'de Hatay için Ankara ve İstanbul'da toplanan onbinlerce genç, O'nun eserini devam ettireceklerine yemin etmişlerdir.

1944 yılında Nihal Adsız'ın Orhun Dergisinde yayınladığı bir yazı üzerine bir kısım Türkçü gençler tevkif edilmiş, karakollarda dövülmüş ve işkenceye tabi tutulmuştur.

Buna karşı aynı sene faşizm ve vurgunculukla savaşmak amacıyla İstanbul Üniversitesi içinde «İleri Gençler Birliği» kurulmuş ve bir süre sonra teşkilata mensup 50 genç gizli amaçlarla yaptıkları siyasi çalışmalar yüzünden tevkif edilmişlerdir.

1945 yılını Tan Gazetesi olayları ve matbaanın tahribi doldurmuştur.

1946 yılında Rusların Şark vilayetlerimizden bazılarını istemeleri karşısında gençler Ankara'da büyük bir tel'in mitingi yapmıştır.

1947 yılında Ankara yükseköğrenim gençliği, solcu hocaların Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesinden çıkarılmalarına yol açan büyük bir mitingi düzenlemişler, solcu gazeteleri yırtmışlar ve Üniversite Senatosundan bu yönde bazı isteklerde bulunmuşlardır.

Yine aynı sene içinde Ankara Üniversitesi Senatosunun, öğrenci derneklerini fakültelerin dışına çıkarmak için aldığı karar üzerine, çeşitli fakültelere mensup öğrenci dernekleri, fakülte ve üniversite yönetimine katılmak için başvurmuşlar, «Zincirli Hürriyet» isimli sol eğilimli bir gazeteyi protesto için İzmir'de ve Büyük Doğu Dergisinde çıkan Atatürk aleyhindeki bir yazıyı tel'in için Ankara'da gösterilerde bulunmuşlardır.

1947 senesi gençliğin Ankara, İstanbul ve İzmir'de komünizm aleyhine düzenlediği çeşitli gösteriler ve yayınladığı bildirilerle kapanmıştır.

1948 yılında «Kadınlar Arasında» isimli tiyatro eserinin oynatılması üniversiteli öğrenciler arasında tepki yaratmış ve gösterilere sebep olmuştur.

Aynı sene içinde Ankara yükseköğrenim gençliği geçiken Amıt - Kabir inşaatında çalışmak için karar almışlar ve yurt dışında kızıl emperyalizmin zulmü altında katedilen ve işkence gören Türkler ve Kıbrıs için çeşitli mitingler düzenlemişlerdir.

1949 yılında «Londra Olimpiyat» filminde Türk güreşçilerine yer verilmeyişi ve Atina'da yapılan millî futbol karşılaşmasında sporcularımızın tecavüze uğraması gençler tarafından protesto edilmiş, İstanbul Belediyesi'nin pasoları kaldırması toplantı ve gösterilere sebep olmuştur.

1950 senesi gençlerin Kıbrıs için düzenledikleri mitinglerle başlamış, Mareşal Fevzi Çakmak'ın cenaze töreni büyük olaylara sebep olmuştur.

Solcu öğrencilerin Çiçek Palas'ta Nâzım Hikmet'in affı için düzenledikleri toplantı tevkiflerle sonuçlanmış, İstanbul ve Ankara'da komünizmi tel'in mitingleri düzenlenmiştir. Böylece 1950 yılı Kore'de şehit olan askerlerimizi anma töreniyle sona ermiştir.

1951 yılında Kırşehir'de kırılan Atatürk büstü ve ücanileri tel'in için mitingler düzenlenmiştir.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — İzmir suikastını da söyle.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — 1956 yılına kadar büyük çapta gösteri ve mitinglerle gelmiştir.

1956 yılı, İstanbul Üniversitesi'nin yeni öğretim yılına başlaması dolayısıyla düzenlenen törende öğrencilere konuşma hakkı verilmemesi yüzünden gençliğin gösterdiği tepki ile başlamıştır. Bunu, Sayın Feyzioğlu'nun vekalet emrine alınması ve Hüseyin Nail Kubalı'nın düzenlediği toplantıya engel olunması yüzünden gençlerin gösterdiği tepki izlemiştir. Sayın Hocam, affınıza sığınarak söyledim.

Aynı yıl Macaristan olayları dolayısıyla gençliğin, Macar gençliğine sempati mesajı iletilmiştir.

1958 yılı, Kıbrıs için gençliğin düzenlediği çeşitli mitinglerle geçmiştir. Ankara Veteriner Fakültesi öğrencileri, tıp mensuplarına verilmesi düşünülen ödeneklerden yararlanmadıkları için boykot ilan etmişlerdir.

1959 yılında Büyük Doğu Dergisinde Atatürk aleyhindeki yazıları gençlerde tepki yaratmış, mitinge izin verilmemesi üzerine olay bildirimlerle telkin edilmiştir.

1960 başlangıcında Saidi Nursi ve irtica karşısında gençler sert tepki göstermiştir. Aynı yılın Nisan ayı içinde Meclis Tahkikat Komisyonunun kurulmasına karşı Ankara ve İstanbul'da gençliğin gösterdiği ve onlara karşı Hükümetin aldığı tedbirler, Ankara ve İstanbul'da 28 - 29 Nisan olaylarına sebep olmuş, bunu Kızılay olayları ve Harbiyenin yürüyüşü izlemiştir.

Bu şekilde yükselen gerilim 20 Mayıs İhtilali ile son bulmuştur.

Görülüyor ki, 19 ncü asrın yarısından 1960 yılına kadar süregelen gençlik hareketlerinde, yükseköğrenim gençliği ülke meseleleriyle yakından ilgilenmiş; aşırı zıkmaların, bilhassa komünizmin karşısında olmuş, hürriyetçi ve ilerici her hareketin içinde bulunmuştur.

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Kaç kişi ölmüş o arada?..

NIYAZI ÜNSAL (Erzincan) — Olaylarda kaç kişi ölmüş?..

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Acaba komiteçiler de var mı?..

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devanla) — Gençlik, 1960'dan sonra 1961 Anayasasının getirdiği geniş hürriyet ile yurt meselelerine daha çok eğilmek imkânını bulmuştur. Bu tarihten sonra gençlik hareketlerini üç grup altında toplamak mümkündür : Üniversite reformuyla ilgili hareketler, memleket meselelerine ilişkin hareketler ve ideolojik hareketler. Bunların içinde en etkili ve üzerinde hâfâ tartışılan birinci ve üçüncüsü olmuştur.

İstanbul Üniversitesi Senatosunun, 1964'te öğrencilerin açışta söz hakkını kaldırması üzerine öğrenim yılına törensiz başladular. Öğrenci kuruluşları olayı protesto ettiler, bildirimler yayınladılar, Atatürk'ün Anıtına siyah çelenk koydular. Üniversitelerin yurt gerçeklerine ışık tutmadığından, keyfi idarenin hüküm sürdüğünden şikâyet ederek bunu amme etkâ-

rına bildirdiler ve açık oturumlarla duyurdular. Bilişsel yönü olmayan hocaların değişmesini istiyorlardı ki, bu faaliyetleri o zamanki devlet otoriteleri ve Devlet Başkanınca da tasvip ve desteklenmiştir.

1968 öğrenci hareketlerinin başlangıcı ve muhtevasına gelince :

İlk boykot hareketi 15 Nisan 1968'de Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde başlamıştı. Dekana ve öğretim üyelerine ağır sözler söylendiği iddiasıyla başörtülü bir kız öğrenci ve aynı olayla ilgili bir erkek öğrencinin disiplin kurulunca fakülteden çıkarılması olmuştur. Ankara Üniversitesi Yönetim Kurulu fakülteyi bir ay için tatil etmiş, öğrencilerin itirazlarının reddedilmesi üzerine fakülte işgal edilmiştir.

Boykotçuların istekleri ise şunlardı : İlim, tarafsızlık, samimiyet, iman ve vicdan hürriyeti, hakka saygı, İslâmî dini kaynaklardan takip etmek, aleni ve tarafsız imtihan ve iki öğrenci hakkındaki kararın iptali.

İkinci boykot hareketi 28 Mayıs'ta Erzurum'da, 30 Mayıs'ta Ankara Ziraat Fakültesinde, Haziran 1968'de Ege Ziraat Fakültesinde, Orman, Dil - Tarih ve Coğrafya Fakültesi, Ankara Hukuk Fakültesi öğrencileri fakülteyi işgal ederek boykota katılmıştır.

Öğrenci istekleri; eleme kalkmalı, harçlar indirilmeli, baraj kaldırılmalı, imtihanlar arasında ara olmalı, şubat hakkı verilmeli, fakültenin öğrenci kontenjanı azaltılmalı, kitap fiyatları indirilmeli ve nihayet yönetime katılmalı.

Anlaşılacağı veçhile isteklerin hemen tamamı eğitimle ilgili olup, öğrencilerin çeşitli dertlerini dile getirmekte; ancak bunlardan yönetime katılma direkt olarak eğitimle ilgili olmamakla beraber, öğrencilerin mevzularını duyurmak için düşünülmüş bir husus olarak vasıflandırılabilir.

Ankara'dan sonra hareket İstanbul'a sıçramış, Hukuk ve Fen Fakültesi işgal edilerek boykota geçilmiştir. 1968'de, «İstanbul Üniversitesi İşgal Komitesi Konseyi Adına, İstanbul Üniversitesi Genel Reform Tasarısı ve Fakültele Özgü İstekleri adıyla neşredilen bir broşürde; «Üniversite düzenini ve müesseselerinin kuruluş ve işleyiş biçimlerinden öğrencilerin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesine kadar varan bütün mevzuları içine alan bir şekilde anlamaktayız.» deniyordu. Bilahare reform istekleri olarak ileri sürülen hususlar, umumî olarak öğrenci ve eğitimle ilgili görünmekle beraber, yer yer öyle genişlemiştir ki, tatbiki olmayan arzular, tatbiki imkanı olmayan

arzular şeklini almış, üniversitelerin icraat sahasının dışına çıkmış, muhayyer dilekter haline gelmiştir.

1969 - 1970 ders yıllarına muhtelif fakültelerde başlayan boykotlarla girildi. Bu defa öğrenci istekleri daha belirsiz ifadeler, politik bir vasıf kazanmış; «Halka dönük eğitim», «Emperyalizmi kovacağız», «NATO'ya hayır» gibi sloganlar fakülte duvarlarına yazılmaya başlanmıştır. «Üniversite halktan yana olmalıdır; topluma ışık tutacak, yurt gerçeklerini yansıtacak, Türkiye'nin sorunlarını inceleyecek ve çözüm yollarını gösterecek bir düzen getirilmelidir.» şeklinde yuvarlak ifadeler öğrenci bildirilerinde yer almış, bu arada ideolojik çalışmalara ışık tutan yazılar, gazete yazarları ve öğretim üyeleri tarafından basma aksettirilmiştir.

Bir yazar, dünyada ve Türkiye'de gençlik hareketlerini, «Refah ve adaletsizliğe isyan» şeklinde tavsif etmiş ve «Dava, yeni bir düzen yaramaktır. Bu düzenin karakteri henüz kesin hatlarla belirlenmiş değildir; fakat kapitalizme karşı kesin cephe aldığı, buna karşılık sosyalizmin temel ilkesi olan hürriyete en geniş ve eşitlikçi anlamda yer vermek istediği muhakkaktır. Türkiye'de korkulacak şey; köklü değişiklikler talep eden öğrencilerin aşırı davranışlara kapılması değil, Atatürk'ün kendilerine emanet ettiği devrimcilik ruhunun, tutucu güçlerin kolektif çabasıyla sürdürülmesine göz yumulmasıdır.» diyordu.

Başka bir yazar da, «Atlantik'in ötesinde ve Doğu Avrupa'da bilinen ideoloji yetersizliğinin Türkiye'de de kendini duyurduğunu belirtmek, gelecek kuşağın ideolojilerinin geri kalmış ülkelerdeki Marksist anlayıştan doğacağını, Kemalizmin yetersizliğini; tutarlı, anlamlı ve kendi kendini yenileyecek terimlerle ortaya konmuş olmadığını, sömürgeciliğe, emperyalizme karşı olmakla birlikte ekonomik ve toplumsal değişiklikler için yeterli anahtar olmadığını, Türk halkının kurulu düzendeki egemen çevrelerin baskısından sıyrılmamış olduğunu» ileri sürmüştür.

Bazı yazarlar ise gençlik hareketlerini, toplumsal yapı değişikliğiyle... ilgili bulmuşlar ve bu değişmelerin icap ettirdiği tedbirlerin alınmasını tavsiye etmişlerdi.

Bir başka yazar da, «Öğrencilerden gelen reform isteklerini anlayışla karşılamak gerekir. Tedbirleri alırken, teklifleri baskı gruplarının etkisi altında değerlendirmek yerine, soğukkanlı bir davranışla ve yurt gerçeklerine uygun bir şekilde ele alınmalı.» diyordu.

Siyasi teşekküller ise, daha ilk günlerden itibaren bu olayları parti açısından ele almışlardır. Bir yazar da «siyasi partiler, üniversite reformu fikrine sıkı sıkıya sarılarak öğrencilerin bütün isteklerine hak verirken, tasvip edilmeyecek öğrenci davranışlarına temas etmemek için azami itina göstermişlerdir, hatta öğretim üyeleri haksız tarzlara uğramıştır.» diyor-du.

Böylece patlayan öğrenci hareketleriyle ilgili çeşitli izah ve eleştirilerin sürüp gittiği sırada eylemlerin mahiyetindeki değişiklik de oldukça görülmüş bir hale gelmiştir. 1970 yılının bildirilenlerinden büyük bir kısmı, artık eğitim meselelerini terk etmiş, daha doğrusu eğitimle ilgili mevzular politik bir raya oturtulmuştur. Birkaç örnek arz edelim:

«Hukuklu kardeşler;

Bağımsızlık ve özgürlük kavgamızın en keskin dönemlerini yaşıyoruz. Emperyalizm, işbirlikçi feodal, ağa üçlüsünün yönetiminde ve denetimindeki namussuzlar koalisyonu, kendisi için en tehlikeli bulunduğu kitleye doğal olarak saldırıya geçmiştir. Çünkü, bugünkü gençlik hâlâ devrimci kitlelere yer vermekte, emperyalistin istediği yerde ve istediği şartlarda kullanılmak üzere verdiği sermaye ihracına ve ham-maddelerimizin çahnmasına karşı çıkmaktadır.

Hukuk Fakültesi Talebeleri Temsilciliği»

«Türkiye Halkına;

Emperyalizmin ve onun Türkiye'deki maşası faşist iktidarın oynadığı oyunlarla küçük bir çocuk dahi yorum getirebilir. Emperyalizme karşı amansızca süren savaşımızdan gocunanlar emperyalizmin işbirlikçileridir. Fakat bunlar iyi bilsinler ki, Türkiye'de halkın kurtuluşu uğruna ölmesini bilenler; cop, kurşun, hapis ve işkenceden korkmazlar.

1970

DEV-GENÇ»

«Edebiyat Fakültesi kardeşler;

Güçlüğünü bil, sık yumrukların, yürü işbirlikçilerin üzerine.

Edebiyat Fakültesi Temsilcileri»

Değerli arkadaşlarım;

Şimdi, bütün dünyada ve bizde bu hareketlerin nasıl başladığını, bizdeki ve dünyadaki hadiseler arasındaki irtibatı değerlendirecek, kısa da olsa bir maruzatta bulundum.

İzin vererseniz, şimdi bu hareketlerin nasıl çığırından çıktığı, nasıl memleketi kana buladığı hususunda bazı bilgileri arz etmeye çalışayım.

Elbette arkadaşlarım, neden Fransa'dakini, Almanya'dakini, Amerika'dakini anlatıyorsun demekte haklılar. İşte bunun için anlattım; Türkiye'deki ve dış memleketlerdeki hadiseler arasındaki irtibatı kurmak için.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — «Davadan dönemi vurun» diyenden bahsetmedin Sayın Bozkurt.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Mesele Türkiye'de şunun veya bunun şu veya bu yaptığı değil; neden oluyor, nasıl çaresini buluruz? Mesele budur arkadaşlarım.

Bunun bir tek çaresi, yalnız iktidar ve yalnız Hükümette değildir. Anayasamız çok kuvvetlere dayanan bir anayasadır. Hatta klasik üçlü sistemi de aşmış, pek çok kuvvetleri getirmiş ve bir noktada da tek kuvveti hâkim kılmış bir Anayasadır. Öyleyse bu çok kuvvetler içinde, her kuvvete kendine göre bir vazife düşmektedir. Bu, kuvvetler arasında irtibatlı çalışmayla mümkün olur. Yoksa benim sizi, sizin beni itham etmeniz; bunlar meseleye bir çözüm getirmemiş, nitekim bugüne kadar da böyle olmuştur. Şimdi, biraz evvel arkadaşım arz etti; sayın Cumhuriyet Halk Partisinin Hükümet olduğu şu kısa bir aylık devrenin bilâncosunu müsaade ederseniz arz edeyim. Yani, bize neyi getirecek? Bu, 1974'te de olmuştur, 1968'de de olmuştur, oluyor ve hâlâ da olacak da.

ERDOĞAN BAKKALBAŞI (Konya) — Birakalım öyleyse.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Şimdi...

BAŞKAN — Efendim müsaade buyurunuz.

Sayın Bozkurt, karşılıklı görüşmeyiniz efendim, çok rica ediyorum, istirham ediyorum efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Hayır efendim, şeyi arz ediyorum.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Bir aylık görev iktidar değildir.

BAŞKAN — Efendim çok rica ediyorum; karşılıklı konuşma usulü yoktur efendim Senatoda, çok rica ediyorum.

Buyurun efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Efendim daha evvelki konuşmaya temas etmek istedim.

BAŞKAN — İstirham ediyorum efendim, çok rica ederim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Affedersiniz.

Şimdi müsaade ederseniz, biraz 1960 ve 1971 döneminden bahsedeyim.

27 Mayıs 1961 Anayasasının getirmiş olduğu özgürlükleri fırsat bilen Türkiye'deki eski komünistler derhal faaliyete geçmiş; «Bağımsız Türkiye, bağımsız üniversite, haklara özgürlük» sloganlarıyla yola çıkmışlardır. Bu sloganlarla yola çıkan devrimci gençlik çok kısa bir müddet sonra Fikir Kulüpleri Federasyonu haline gelmiştir. Aynı dönemde; yani 13 Şubat 1961 tarihinde Kemal Türkler ve arkadaşları tarafından Türkiye İşçi Partisi kurulmuştur. Bilâhara bu partinin Genel Başkanlığına Mehmet Ali Aybar getirilmiştir.

Bu parti aşırı özgürlük havasını fırsat bilerek derhal Fikir Kulüpleri Federasyonu ile irtibat kurmuş, çok kısa bir devrede Fikir Kulüpleri Federasyonunu geniş çapta teşkilatlandırmış, komünist propaganda ve komünist cemiyetleri yasaklayan Türk Ceza Kanununun 141 ve 142 nci maddelerinin Ceza Kanunumuzdan çıkarılması için geniş çapta faaliyete girmiştir. Bu faaliyeti bazı üniversite öğretim üyeleri, öğretim görevlileri de desteklemişlerdir. Bilâhara görüş ayrılığı sebebiyle Türkiye İşçi Partisi parçalanmış, TİP'in Genel Başkanlığına eski mahkûm komünistlerden Behice Boran getirilmiştir.

Bu arada Fikir Kulüpleri Federasyonu DEV-GENÇ örgütü haline gelmiş; DEV-GENÇ, TİP, TÖS ve İnşaat Mühendisleri Odası, Üniversite Asistanları Sendikası ve daha başka kuruluşlar işbirliği yaparak aşırı sol fikirlerin Türkiye çapında gelişmesini sağlamışlardır. Bu gelişme öyle bir noktaya gelmiş ki; üniversiteler komünist liderlerin resimleriyle üniversite duvarları komünist liderlerin sözleriyle doldurulmuş, o güne kadar Atatürk'çü olduklarını ileri süren bu kuruluşlar, o günden sonra Atatürk için, «Burjuva Kemal, İngiliz casusu Mustafa Kemal» şeklinde söz etmeye başlamışlardır.

Türkiye'de 1968 - 1971 yılları arasında bankalar soyulmuş, konsololar kaçırılıp öldürülmüş, fidye almak için zengin çocukları kaçırılmış, kır ve şehir gerilla taktik ve stratejisi kesin şekilde uygulanmaya başlanmıştır.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — İçişleri Bakanının oğlu dövüldü.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bu uygulama ile bağımsız Türk Devleti yıkılacak, yerine Rusya'ya bağlı Türkiye Komünist devleti kurulacaktır. Olaylar bu şekilde devam ederken Türk Silahlı Kuvvetleri 12 Mart 1971 yılında

Muhtıra vermiş, Muhtıra sonrasında bu örgütlerle örgüt faaliyetleri devam ettiği için mücadeleye başlanmıştır.

Ayrıca, 28 Nisan 1971 tarihinde 11 ilde örfi idareye müteakiben Dev-Genç ve buna paralel olarak faaliyet gösteren kuruluşlar faaliyetlerini durduramamışlar, bilâkis faaliyetlerini artırmışlardır.

Dev-Genç'ten ayrı kuruluş haline gelen ve Dev-Genç tarafından desteklenen Deniz Gezmiş ve arkadaşları, Türkiye Halk Kurtuluş Ordusunu Nurhak Dağlarında üsleştirmek suretiyle kur gerillası faaliyetlerine devam etmişlerdir. Yine Dev-Genç'ten ayrılan ve Türkiye Halk Kurtuluş Cephesini kuran Mahir Çayan ve arkadaşları İstanbul'da üslenmek suretiyle şehir gerillası icraatına girişmişlerdir.

Devrimci Doğu Kültür Ocakları Diyarbakır ve yöresinde teşkilatlanmak suretiyle bağımsız bir devletin kurulması hazırlıklarına başlamışlardır.

Türkiye İhtilalci İşçi - Köylü Partisi Doğu Perinçek vasıtasıyla Türkiye çapında teşkilatlanmak suretiyle işçi ve köylüleri eğiterek, kırlardan şehirlere, şehirlerin işgalini sağlamak üzere faaliyet göstermiştir ve bölücülük faaliyetlerini kesin şekilde desteklemiştir.

İstanbul Üniversitesinden Çetin Özek, Azra Arhat ve arkadaşları Türkiye komünist partisini teşkilatlandırmak suretiyle gerillacı faaliyetleri desteklemiştir. Türkiye İhtilalci İşçi - Köylü Kurtuluş Ordusu Tunceli ve yöresinde teşkilatlanmak suretiyle Devrimci Doğu Kültür Ocaklarının tasarladığı devleti kurma fikrinin yanında yer almışlardır.

Bu arada, bu kuruluşlardan Mahir Çayan, Deniz Gezmiş ve Doğu Perinçek Türk Silahlı Kuvvetlerine de el atarak, Türk Silahlı Kuvvetleri bünyesinde Devrimci Subaylar Örgütünün kurulmasını sağlamış, kendilerine paralel olarak faaliyet göstermeleri için yeterli bir ortamı hazırlamışlardır.

12 Marttan sonra kurulan Hükümet ve 12 Mart Muhtırasını veren Komuta Konseyi durumun vahameti karşısında derhal kesin tedbirler almak, yukarıda söz konusu edilen örgütlerin elebaşlarını toplamak suretiyle sıkıyönetim mahkemelerine sevk etmişlerdir.

Bu arada Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı ve kurucuları da yakalanmak suretiyle mahkemeye sevk edilmiş, mahkemeye sevk edilen sanıkların tamamı tutuklanmıştır. Tutuklanmayı mütaakip yapılan mahkemeleri sonunda sanıkların çoğunluğu 10 yıl ile 20 yıl arasında çeşitli cezalara çarptırılmış, ayrıca

bir kısım sanıklar da idam cezasına mahkûm olmuşlardır. Sanıklar duruşma sırasındaki sloganlarında ve savunmalarında, hüviyet tespiti sırasında işlerinin ne olduğu sorulduğunda:

«İhtilalci komünist» olduklarını, (Dev - Genç tespit zaptı sayfa 1-15);

«Kürtçü komünist» olduklarını, (Türkiye İhtilalci Köylü Partisi davası, hüviyet tespit zabıtları sayfa 1 - 15'e kadar);

«Marksist - Leninist» olduklarını, (Hüviyet tespit zabıtları 150);

«Türkiye'de bir Kürt devleti kurulması» gerektiğini savunanlar, (Sayfa 380-450);

«Faşist generaller çetesinin kendilerine zulüm ve işkence yaptıkları...» ni, (Sayfa 400-450);

«Kendileri, iktidara geldiklerinde, yargılanmayı sıkıyönetimde yapılan yargulamalar gibi yapmayacakları...» ni, «... bir duvar dibinde halk mahkemesinin kararı gereğince bütün faşistleri kurşuna dizecekleri...» ni, (Dev - Genç davası duruşma zabıtları (Sayfa 800-1000);

«Türkiye'deki düzeni silah zoru ile değiştirecekleri...» ni, «... cezaevlerinin kendileri için bir eğitim vasıtası olduğu...» nu, «... bu durumdan da istifade etmek suretiyle 1968 - 1971 yılında yapmış oldukları hataları tekrar etmeyecekleri...» ni, (Duruşma zabıtları 300-350);

«... cezaevlerinden çıktıkları takdirde, eylemlerine başladıkları yerden devam edecekleri...» ni, (Dev - Genç duruşma zaptı 700-750);

Kesin şekilde ifade etmişlerdir.

Bu beyanlar, yukarıda sözü edilen duruşma zabıtları, gerekçeli kararları ve sanıkların savunmalarında aynen mevcuttur.

Netice olarak: 1910 yılında Hüseyin Hilmi ve Hakkı Behiç'lerle başlayan komünist faaliyetler 1977 yılının bugününe kadar bir zincirin halkaları şeklinde tamamlanıp gelmiştir. Faaliyetler Hüseyin Hilmi'lerden Şefik Hüsnü'lere, Şefik Hüsnü'lerden Nazım Hikmet'lere, Nazım Hikmet'lerden Hikmet Kıvılcım'lara, Hikmet Kıvılcım'lardan Mehmet Ali Aybar'lara, Mehmet Ali Aybar'lardan Behice Boran'lara, Behice Boran'lardan Mihri Belli'lere, Mihri Belli'lerden de Doğu Perinçek'lere, Deniz Gezmiş'lere ve Mahir Çayan'lara teslim ve tevdi edilmiştir.

1910 yılında sosyalist maske altında yürütülen komünist faaliyetler; 1977 yılında Lenin'li, Mao'lu bir fikir platformuna oturulmuş, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin karşısına çıkarılan 20 ila 25 yaşlarındaki

Türk çocukları vatan ve millet mefhumunun olmadığını Türk hâkimlerine karşı haykırmış ve dünyayı vatanım, insanlığı milletim fikrini savunmuş, Türk Devletini silah zoruyla yıkacaklarını, proleterya diktatoryasını kuracaklarını kesin ifadelerle açıklamışlardır.

Değerli arkadaşlarım;

Bütün bu hareketler yapılırken ve bunlar devam ederken örfi idarelere rağmen ve memleketimizde Anayasa kuurluşlarına rağmen hadiseler başladığı noktadan yine devam etmek istidadını göstermiştir. 1969 tarihine kadar fikir platformunda yürütülen bu olaylar, bu tarihten itibaren eylem platformuna çevrilmiş, eylem platformunda şehir ve kır gerilla taktik ve stratejisi uygulanmıştır. Düin ve bugün birbirine benzeyen hadiseler devam ediyor. Bu strateji ve taktiklerin uygulanmasından olmak üzere aldıkları birtakım kararlardan bazı pasajları ve strateji ve taktiklerini arz etmeye çalışayım:

Banka soygunları yapılacak, konsoloslar kaçırılıp öldürülecek, zengin çocukları kaçırılıp fidyeler alınacak, devrimci kişilerin seks ihtiyacını karşılamak üzere sözde evlilikler ihdas edilecek, kadınlar müşterek mal olarak ortaya konacak. Bu tatbik edilmiştir.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Haydi yahu sende, bu kadar bayağılaşmayın.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bu tatbik edilmiştir arkadaşlarım, bu arz ettiğim hususlar tatbik edilmiştir.

Tutuklanan Maoçu ve Leninci sanıkların kurtarılması için yabancı ve yerli muteber kimseler kaçırılacaktır; yapılmıştır. Bunun dışında daha ileriye gidilerek uçak kaçırılmaları, gemi batırmaları ve toplu adam öldürmeleri şeklindeki hadiseler devam etmiş ve halen de devam ediyor. Bunlar gelişigüzel hadiseler değil, bir teşkilatın bilerek organize ettiği, tertiplemediği ve tatbikatına geçtiği hadiselerdir. O kadar bir çüret vardır ki, bu mevzuda 12 Marttan sonra Çankaya'nın göbeğinde ve güpegündüz Jandarmanın Genel Komutanı da kurşunlanmıştır. Artık karşımızdakilere masum talebe hareketleri ve istekleri şeklinde bakmanın zamanının geçtiği kanaatındeyiz.

Ayrıca, Türk komünistleri Avrupa komünistleriyle irtibat kurarak hapishanedeki komünistleri kurtarmak için faaliyet göstermiş, işkence yalan ve iftirasını bütün komünist basınla birlikte işlemiş, bu faaliyetlerinde de başarılı olmuşlardır. 1803 sayılı Af Kanununun çıkarılması sağlanmış...

ŞEBİP KARAMULLAĞLU (Bursa) — Sabah-tan beri bunu söylesene...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — ... Bu Kanunun bazı maddelerinin Anayasa Mahkemesi tarafından 38 defa değiştirilmesi mümkün olmuş, bu sonuçla biraz evvel «Hapishanelerden çıktığımız, cezaevlerinden çıktığımız takdirde eylemlerimize bıraktığımız noktadan devam edeceğiz.» sözüne dönmüş bulunuyoruz. Bu sonuçla Türk toplumu olaylar yönünden 1969 - 1970 yılı dönemine tekrar gelmiştir denebilir.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — İsimleri belli bunların. İçişleri Bakanlığının polisi ile jandarması ne yapıyor? Yakalasin bunları.

BAŞKAN — Müsaade buyurun, Sayın Demiryak. Müdahale etmeyin efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım...

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Bir tanesinin adını söyleyemez burada. Bir tanesinin adını versin, tutanağa geçirsin. Ben binlerce olayın faillerini getirdim, sen bir tanesini getiremezsin. Yalan söyleme. Ben binlercesinin ismini tutanaklara geçirdim, sen bir tanesinin ismini geçiremezsin.

BAŞKAN — Efendim, müsaade edin, karşılıklı konuşmayın.

MACİT ZEREN (Amasya) — Neye müdahale ediyorsun? Bağırarak adam mı korkutacaksın?

BAŞKAN — Karşılıklı konuşmayın.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Bir tek isim veremez, ben binlercesini o kürsüden tutanağa geçirdim. O da bir isim versin diyorum. (A. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Ünsal, çok rica ediyorum efendim.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ben faillerin binlercesini tutanağa geçirttim. (A. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Sayın Ünsal, siz de kürsüye çıktığınızda... (AP ve CHP sıralarından karşılıklı konuşmalar.)

Efendim, müsaade buyurun sayın üyeler.

Sayın Ünsal, size rica ediyorum, siz de konuşacaksınız. Konuşma sıranız geldiğinde, siz de isimleri geçirtirsiniz zapta.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Bir isim versin de görelim.

BAŞKAN — Sayın Ünsal, rica ediyorum efendim.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Bunda gocunacak bir şey yok ki.

BAŞKAN — Sayın Ucuza, rica ediyorum efendim, biten görüşmeyi alevlendirmeyin.

Buyurun Sayın Bozkurt.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Sayın Başkanım, ben meseleyi bir polemik ve politik istismar mevzuu yapmak istemiyorum ve aslında bir çare aramanın yolları ve gayreti içindeyim.

Neden önlenemiyor, niçin önlenemiyor, sorusu yalnız tek başına ne benim grupum, ne de benim tayin ve tespit edeceğim bir husustur. Şurada neden önlenemiyor, hususuna cevap verecek Kurucu Meclis zabıtlarından bir pasaj okumama müsaade buyurun.

«Dünya mevzuatını işgal eden idare hukukunun bir numaralı meselesi olan Hükümet tasarrufları ne nispet dahilinde kaza organlarına verilip verilemeyeceği meselesinde adı tasarruflar, takdire bağlı tasarruflar, yargı organlarının kontroluna tabi ve bağlı olabilir; fakat Hükümet tasarrufları tamamen ve kayıtsız, şartsız yargı organlarının kontroluna bağlanmamıştır. Belki bu tasarrufların hududu daraltılmıştır, sayısı azaltılmıştır. Şimdi ne olacaktır? Çeşitli Hükümet tasarrufları ve bu tasarrufların oluşları yargı kontroluna verilecek, iktidarın yapmış olduğu her şey, her eylem kazanın kontroluna tabi olacaktır ve bir Başvekil bu tasarıya göre bir hademeyi de işinden çıkaracak olsa, o kaza organına başvurup tekrar vazifeye başlaması mümkün olacaktır, tazminat davası açması mümkün olacaktır.»

KÂMRAN ERKMENOĞLU (İzmir) — İdare hukukunu bir tarafa bırak şimdi.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Kurucu Meclisin zaptı beyefendi.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — «Bir memurun maaşı şu miktara çıkarıldığı veya tenzil edildiği zaman, bu Anayasaya göre yine vatandaş yargı organına gidecek, bir iddia ve tazminat davası açabilecektir. Bu takdirde kendisinden hizmet bekleyeceğimizi icrayı asıl işler dışındaki bu işlerle meşgul etmemiz halinde durum ne olacaktır?...

Bu memlekette Hükümet var mı diyeceğiz, artık memlekette geçmiş misallerden ağzımız yandı diye çalışmaz bir Hükümet mi isteyeceğiz? Çay fiyatları arttığı zaman orduda disipline mugayir hareketten ötürü bir disiplin cezası verildiği zaman veya mesela sari bir hastalıkta, bir afet sırasında bir tedbir alındı mı, siyasi bir tasarruf yapıldı mı yahut öğretmen tale-

beye kırık not verdi mi bütün bu eylemleri yargı organlarına nasıl tevdi edeceğiz?..

Ne olur bilir misiniz? Sözde anayasalar şeklinde bizi alıp zorla götürür ihtilalci anayasaların siyasi felsefesi Hükümeti akim kılar.»

Değerli arkadaşlarım,

Hükümeti güçlendirmeye matuf bu sözü...

ABDULLAH ERCAN (Çorum) — Kurucu Mecliste hangi sözcü söylemiş bu sözü?...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bir partinin temsilcisi Sayın Sırrı Atalay söylemiş. (AP sıralarından güllüşmeler)

Ben yargıya karşı çıkmadım.

Değerli arkadaşlarım;

İşin polemğine gitmeden meseleyi halletmek istiyorsak, izin verirsiniz kendi mevzumuz içinde kalam.

Bu meselelere yalnız teşhisi biz koymamışız. Umarım ki, bütün arkadaşlarım ilim heyetlerine, üniversite hocalarımızın müşterek kararlarına ve görüşlerine en az bizim kadar saygı duyarlar. Üniversitelerin görüşü de bu istikamette öyle, mütalaa etmişler.

Devletimizin en yüksek merciine verilmiş, üniversite profesörlerinin müşterek görüşlerini ifade eden yazıdan bazı hususları arz etmek isterim.

«Bugün bir kısım gençler komünist tarzında sol yumruklarını sıkarak gösteri yapmaktan çekinmek şöyle dursun, bunu kahramanlık saymakta. Devlet ve millet parasıyla kurulmuş bir müessese olan TRT ise radyo ve televizyon yayınlarında sistemli bir şekilde her türlü sol hareketin propagandasını yapmaktan hususi bir memnunluk ve başarı zevki duyduğunu açıkça belli etmektedir.

Üniversite içinde ve dışındaki anarşist, komünist kaynaklardan gelen tahrikler arz edilen karşılıklı itimatlılık ve tedbirsizlik durumu, meselenin millî istikbal bakımından taşıdığı ehemmiyeti idrakte gösterilen umursamazlık veya acz sebebiyle maalesef ilim ve öğretim müesseseleri olan üniversitelerimiz bugün ağır silahlı çatışmaların yapıldığı, ailelerin ve milletin ümidini teşkil eden masum gençlerin öldürüldüğü yerler haline getirilmiştir.

Gençlerin ellerindeki silahların çoğunun belli dış kaynaklardan alındıklarının tespit edilmiş olması da üzerinde durulmaya değer bir husustur.

Bu arada savcı ve hâkimlerimizin yurdun geleceği, toplumun huzur ve asayışı, Devletin varlık ve bekasıyla doğrudan doğruya ilgili olan üniversite ve öğrenci meselelerini gerçek bir ciddiyet, vazife şuru ve bitaraflıkla ele almaları gerektiğine inanıyoruz.

Böyle milli ve hayati meselelerde yargı organlarımızın her zaman ananevi vakar ve uyanıklığına yaraşır şekilde hareket etmesini beklemek Türk Milletinin hakkıdır.»

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Kim söylemiş, bunu çok ayıp etmiş.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Üniversiteden bir heyetin...

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Polis götürmüyorsa yargıç ne yapsın, hâkim ne yapsın.

Lütfen isim verir misiniz, kimindir bu sözler?...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Bizim gayemiz işi polemik haline getirmek değildir. Hadiseler şu veya bu iktidarın, şu veya bu partinin mevzuu değil. Nitekim.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Siz de yedi aylık dönemimizin bilançosunu verin.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bir devrede çok kısa da olsa izin verirseniz size geçmiş bilançolar verildi, veriliyor; bir ufak bilanço da ben arz edeyim.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Yedi aylık dönemimizi de lütfen. Çankaya Hükümeti diyorunuz o zaman.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — 21 Haziran 1977'den itibaren 19 Temmuz 1977'ye kadar olan bilanço :

73 bombalı saldırı, 37 tabancalı saldırı, 36 bıçaklı saldırı ve dövme, 39 çatışma, iki banka, bir ev soygunu olmuş ve bu olaylarda 117 kişi ağır yaralanmış 36 kişi de hayatlarını kaybetmişlerdir.

Değerli arkadaşlarım;

Ben demiyorum ki, meseleye o zaman niçin tedbir almadınız; itham da etmiyorum. Her devirde...

ERDOĞAN BAKKALBAŞI (Konya) — Yedi aylık dönemi söylese... Çankaya Hükümeti diyorunuz.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Yedi aylık devrede de 8 banka soygunu, 10'dan fazla ölüm, yine de daha büyük çapta...

FEVZİ HAKKI ESATOĞLU (İstanbul) — Yedi aylık dönemde bir tane ölüm yoktur.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Bir tane ölü yok, bir tane ölü yok.

BAŞKAN — Müdahale etmeyin efendim, rica ediyorum.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Ölüm, banka soygunu ve bütün hadiseler olmuştur.

FEVZİ HAKKI ESATOĞLU (İstanbul) — Siyasi ölüm yoktur yedi aylık dönemde.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Eğer bir meseleyi önleme yetkiniz varsa, o zaman ihdas etme yetkiniz de olduğu akla gelebilir. Ben bunlara gitmek istemiyorum arkadaşlarım. Bırakın bunları (AP sıralarından alkışlar)

Burada meseleyi ciddi olarak ele alalım ve bir çareye gidelim. (CHP sıralarından «Bağırma, bağırma» sesleri.)

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bu kürsüden benim sesimin tonunu kimse ayarlayamaz.

ÖMER UCUZAL (Eskişehir) — Sonucuna tahammül edemediğiniz şeyi neden getiriyorsunuz buraya.

BAŞKAN — Sayın Bozkurt, bir saniye efendim. Sayın üyeler, çok istirham ediyorum, müzakerelerin sonuna gelmiş bulunmaktayız, rica ediyorum sükunetle dinleyelim.

Buyurun Sayın Bozkurt.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Bir arkadaşımız burada bazı hususlara temas etti. İzin verirseniz bir noktayı da ben arz edeyim ve sözlerimi bağlayayım.

Halen Cumhuriyet Senatamızın bir üyesi, 1971 yılında Ankara Hukuk Fakültesinde tertip edilen açık oturumda yaptığı bir konuşmada : Devrimci öğrencilerin silahlanmalarını, meşru savunma hali olarak kabul etmek icap ettiğini, bu maksatla gençlerin silahlanması, silahlarını kullanmaya hakları olduğunu teşvik etmiştir.

Yine aynı arkadaşımız...

ALİ OĞUZ (İstanbul) — İsmi verin, ismini.

AHMET YILDIZ (Tabii Üye) — Yarısı yanlış olmakla benim. (AP sıralarından gültüşmeler) Meşru savunma durumuna inmiştir dedim; o doğru öbürü yanlış.

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun Sayın Yıldız.

Buyurun Sayın Bozkurt, devam edin efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Atatürk'ün antikomünist fikirlerini bilmezlikten gelen bu sayın arkadaşımız, Kemalizmin hangi yolundan istifade ederek Bolşevizmi memleke-

timize getirecektir? Bu gibi hareketler ve sözler bir kısım masum talebeleri etkileyebilir gibi, bunun karşısında olan ve Atatürk'ün Cumhuriyeti kendilerine emanet ettiği hakiki Kemalist gençlik, devletin korunması için silaha sarılmaz da ne yapardı, şeklinde bir beyanda bulunmuş ve hatta; «Eğer bugün bu hareketlere karşı silaha sarılmazsanız ne zaman sarılacaksınız, size nasıl Atatürk gençliği denir?» şeklinde çok tahrik edici beyanlarda bulunmuştur.

Şimdi, bütün bunları ele alarak şahıslandırmak mümkün değil arkadaşlar. Bakın elimde burada bir bordro var; okuyayım istemiyorum.

ERDOĞAN BAKKALBAŞI (Konya) — Gizli bir şey kalmasın Sayın Bozkurt.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Araştırma Komisyonunda bunların hepsi verilecektir.

EKREM KABAY (Burdur) — Oku da suçlular çıkısın ortaya.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bu bordro da Af Kanunuyla çıkmış 12 ve 20 seneye mahkûm olan insanların nerelerde, nasıl ve ne kadar ücretlerle barındırıldığının fotokopisi bu.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Mahkemeler karar verdi onun için. (CHP sıralarından gü-rültüler.)

BAŞKAN — Efendim müsaade edin, müsaade buyurun Sayın Demirayak.

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Hükümetin kendisi eşkiya.

BAŞKAN — Sayın Feyyat çok rica ediyorum.

SÜREYYA ÖNER (Siirt) — Mesele, onların tek-rar suç işleyip işlemediklerinde. Yoksa, tabii çalış-caklar. Hayatını idame ettirmeyecek mi?..

BAŞKAN — Sayın Bozkurt, çok rica ediyorum.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Aziz arkadaşlarım;

Bu mevzuu...

BAŞKAN — Müdahalelere sebebiyet verecek şe-kilde konuşmayınız efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Bu mevzuu bir araştırma mevzuu haline gelmiş-tir, Araştırma Komisyonu vardır. Araştırma Komis-yonunda daha derinliğine, daha detaylı, daha belgeli bilgiler huzurunuzda getirilecektir.

KÂMRAN ERKMENOĞLU (İzmir) — Böyle it-ham yapma; biraz doğru ol!

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Yalnız, şurasını arz edeyim ki; birkaç gün evvel bana, bulunduğu vilayetten ve kendi men-suplarından, «Ankara'ya gideceğim, pasaport alma-dım.» diye şikâyet eden ve bu mevzuda müşterek bir ıstıraba gark olduğumuz arkadaşımın şimdi burada en çok itiraz edenlerin içinde bulunması beni hakikaten son derece üzmüştür.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Ülkü Ocaklarından bahset biraz da.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Etazîğ'dan Ankara'ya gelmek için pa-saport almayı düşünenler var arkadaşlar içinizde.

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ne demek isti-yo; anlayamadım...

BAŞKAN — Sayın Bozkurt, bir saniye efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Affedersiniz, isim...

BAŞKAN — Sayın Bozkurt...

NIYAZİ ÜNSAL (Erzincan) — Ne demek iste-di?..

BAŞKAN — Bir saniye efendim, müsaade buyu-run.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Düzeltiyorum.

BAŞKAN — Sayın Bozkurt, lütfen sözlerinizi dü-zeltiniz, geri almız. Cumhuriyet Senatosu çatısı altın-da Ankara'ya gelmek için pasaport alma lüzumunu hışsedecek bir sayın üyenin bulunduğunu katiyetle reddediyoruz, Senatoyu tenzih ediyoruz. Lütfen, size de sözünüzi tavzih etmeye davet ediyorum efendim.

ERDOĞAN BAKKALBAŞI (Konya) — Bir tek pasaportumuz var bizim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Sayın Başkan, sözümü daha evvel söy-ledim. Ankara'ya gelmek için pasaport almak ihtiya-cımı duyduğunu içimizden bir parlamentere söyleyen bir vatandaş bulunduğunu anlatmak istedim.

BAŞKAN — Evet efendim, yanlış anlaşıldı; tavzih edildi efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — «Bunu bilen arkadaş var içimizde.» di-yeyeceğim yerde, bir sürçü lisan yapılmıştır. Mesele bundan ibarettir.

BAŞKAN — Anlaşıldı Sayın Bozkurt, devam edin efendim.

İMADETTİN ELMAS (Çanakkale) — Ya senin söylediklerinin hepsi sürçü lisanla ne olacak?..

BAŞKAN — Efendim, müsaade buyurun, halledilmiş bir konu üzerinde devam etmeyin efendim.

Buyurun Sayın Bozkurt.

İMADETTİN ELMAS (Çanakkale) — Yani itiraz edilmezse öyle, edilirse böyle...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Sen de itiraz et de ben de neticemi söyleyeyim.

BAŞKAN — Efendim, halledildi, çok rica ediyorum.

İMADETTİN ELMAS (Çanakkale) — Ve bunu bir Senatör kürsüden söylüyor.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Arkadaşlarım;

Demın arz ettiğim yakınılan bu husus, bu kimse-
nin yakındığı kimse, içimizde de onun için söyledim;
parlamentar. Bu adamın yakındığı kimse içimizde.
Onu arz etmek istemişim.

BAŞKAN — Evet, Sayın Bozkurt, halledildi bu mesele efendim. Sayın Bozkurt...

İMADETTİN ELMAS (Çanakkale) — İsim ve-
rin de çıksın kendisi açıklasın.

BAŞKAN — Efendim, halledilmiş bir meseleyi ar-
tık atevlendirmeyin, çok rica ediyorum.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Değerli arkadaşlarım;

Dünyada halen bağımsız yegâne Türk Devleti olan Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Büyük Atatürk, İstiklâl Harbinin ilk yıllarından itibaren komünizm tehlikesini görerek, zaman zaman Türk milletini irşat ve dünya devletlerini de ikaz etmiştir. Bu Büyük İnsan, 15 Ekim 1919'da kendisini ziyaret eden bir generalle yaptığı mülakatta, «Bolşevikliğe gelince; içtimai bünyemiz kadar dinimiz, örf ve âdetlerimiz böyle bir telkine gayri müsait olmaları itibarıyla memleketimizde bu doktrine herhangi bir yer yoktur. Türkiye'de ne milyonlarca büyük sermayedar ne de milyonlarca esnaf, zanaatkâr ve işçi vardır. Nihayet, içtimai nokta nazardan dini itikadımız hattizatında bizi bolşevizmi kabulden müstağni kılar.» demiştir.

Yine Atatürk o zaman Amerika Genelkurmay Başkanı olan General Mc Arthur'a 1932'de şunları söylemiştir :

«Avrupa devlet adamları, başlıca anlaşmazlık konusu olan mühim siyasi meseleleri bir türlü millî egoizmden uzak ve yalnız umum menfaatine olarak son bir gayretle ve tam bir iyi niyetle ele almazlarsa korkarım ki felâketin önünü alamayacaklardır. Zira, Avrupa meselesi, İngiltere, Fransa, Almanya arasında

anlaşmazlık meselesi olmaktan çıkmıştır. Bugün Avrupa'nın doğusunda bütün medeniyeti, hatta bütün insanlığı tehdit eden yeni bir kuvvet belirmiştir. Bütün maddi ve manevi imkânlarını topyekün bir dünya ihtilali gayesi uğruna seferber eden bu korkunç kuvvet üstelik Avrupalılara, Amerikalılara henüz malum olmayan siyasi metotlar tatbik etmekte ve rakiplerinin en küçük hatalarından bile mükemmelen istifade etmesini bilmektedir. Avrupa'da vuku bulacak bir harbin başlıca galibi ne İngiltere ve Fransa ve ne de Almanya olmayacak, sadece bolşevizm olacaktır.

Rusya'nın çok yakın bir komşusu ve bu milletle en çok harp etmiş bir millet olarak biz Türkler, orada cereyan eden hadiseleri çok yakından takip ediyor, tehlikeyi bütün çıplaklığıyla gösteriyoruz. Uyanan doğu milletlerinin zihniyetlerini mükemmelen istismar eden, onların milli duygularını okşayıp kinlerini tahrik etmesini bilen bolşevikler, yalnız Avrupa'yı değil Asya'yı da tehdit eden başlıca kuvvet halini almışlardır.»

5 Ağustos 1929 akşamı Eskişehir garında, aralarında Temyiz Mahkemesi Başkanı, üyeleri ve gazetecilerin bulunduğu büyük bir topluluk önünde yaptığı konuşmada Büyük Önder Atatürk aynen şöyle demiştir :

«Türk milletinin içtimai nizamını ihlale müteveccih didinmeler boğulmaya mahkûmdur. Türk milleti kendinin ve memleketinin yüksek menfaatleri aleyhine çalışmak isteyen müfsid, sefil ve vatansız, milliyetsiz beyinsizlerin hezeyanlarındaki gizli ve kirlî emelleri anlamayacak ve onlara müsamaha edecek bir heyet değildir. O, şimdiye kadar olduğu gibi, doğru yolu görür. Onu yolundan ayırmak isteyenler ezilmeye, kahredilmeye mahkûmdur. Bunda, köylü, amele ve bilhassa Ordumuz candan beraberdir. Bunda kimsenin şüphesi olmasın.

Hâkim efendiler;

Siz kanun adamlarısınız. Ellerinize milletin, vatanın her türlü hak ve menfaatlerini vikaye eden kanunlar tevdi edilmiştir. İşaret ettiğim noktaları işittiniz. Türk milletinin büyük haklarını müdafaa ederken, bu noktalar ehemmiyetle hatırdan tutulmalıdır. Bu memleketteki komünistler, sadece bizim tevkif ettiklerimizden ibaret değildir. Bu işlerle bizzat yakından alakadar olacağım.

Şurası unutulmamalıdır ki; Türk aleminin en büyük düşmanı komünistliktir; her görüldüğü yerde ezilmelidir.»

Değerli arkadaşlarım;

Şimdi sizden Grupumuzun şöyle bir teklif ve arzusu var : Geliniz Atatürk prensiplerinin etrafında ve onun doğrultusunda birleşelim; memleketimizin, Devletimizin, milletimizin..

MEHMET FEYYAT (İstanbul) — Bozkurtçularla aynı küfeye koyahım olur.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — ... menfaatlerine ve bizim birliğimizi bozmaya matuf hareketlere karşı topyekün bir kuvvet halinde hareket edelim böylece memleketin bugün içinde bulunduğu bu zor durumdan hep birlikte sıyrılmış olalım.

Sözlerime nihayct verirken, müsaade buyurursanız...

SAADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Hiç bozkurtlardan bahsetmediniz sayın arkadaşım...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bozkurt benim soyadım arkadaşım. Kurdu gören de bağırır, görmeyen de bağırır. Nedir bozkurt, bozkurt?.. Bozkurt, Türk definesinin bir sembolüdür.

BAŞKAN — Sayın Bozkurt, çok rica ediyorum, bağışayınız efendim.

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Bitiriyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, geliniz milli değerlerimiz de dahil hepsinin etrafında birleşip meselelere müşterek bir göğüs verelim.

Değerli arkadaşlarım;

Biraz evvel bir arkadaşım polisle ilgili bir ithamda bulundu. Onlarla beraber çalışmış bir insan olarak bu kürsüden, 1968'den ve hatta daha eski yıllardan bugüne kadar malımızı, canımızı, ırz ve namusumuzu korumasına tevdi ettiğimiz Türk Polisine, müsaade buyurursanız, münferit hadiseler de olsa bu kürsüden herhangi bir ithamda bulunmayalım.

HİLMİ NALBANTOĞLU (Erzurum) — Hepsine demedijk ki...

AP GRUPU ADINA ÖMER NACİ BOZKURT (Devamla) — Türk Polisi, topyekün, istisnasız, son derece şerefli, haysiyetli, namuslu, vatansever ve Cumhuriyetin korunmasında canını her an vermeye hazır, dünyanın en mükemmel, en iyi teşkilatlarından birisidir.

Huzurunuzda hepsine saygılarımı sunarım. (AP sıralarından «Bravo» sesleri, alkışlar).

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Bozkurt.

Sayın üyeler;

Çalışma süremizin bitmesine...

REŞAT OĞUZ (Antalya) — Sayın Başkan;

Bendeniz sık sık konuşmam. Acaba sözcü arkadaşımızda bir hafıza zaafı mı hasıl oldu ki, komandoların tahribatından bahsetmediler? Gençlik hareketlerinden bahsettiler de komandoların tahribatından bahsetmediler...

BAŞKAN — Sayın Oğuz, çok istirham ediyorum, rica ediyorum efendim; bitmiş müzakereler hakkında...

REŞAT OĞUZ (Antalya) — Kendilerinde acaba hafıza zaafı mı hasıl oldu?

BAŞKAN — Rica ediyorum efendim. Müsaade buyurunuz, söz sıranız var, orada konuşursunuz efendim, rica ediyorum.

Sayın üyeler;

Çalışma süremizin bitimine 25 dakika kalmıştır. Sayın Şebib Karamullaoğlu, söz sırası sizdedir; konuşmanız bu süreye sığar mı efendim?..

ŞEBİP KARAMULLAOĞLU (Bursa) — Sığar efendim.

BAŞKAN — Peki efendim.

Sayın üyeler, gruplar adına konuşmalar bitmiştir, şahısları adına söz alanlardan Sayın Şebib Karamullaoğlu; buyurunuz efendim.

ŞEBİP KARAMULLAOĞLU (Bursa) — Sayın Başkan, Cumhuriyet Senatosunun değerli üyeleri;

Sizlere saygılarımı sunuyorum. Olanca ağırlığı ile tüm yurttaşların yüreklerine kurşun gibi oturan ülkemizdeki can güvenliği ve öğretim özgürlüğü sorunu ile ilgili konuşmaların yapıldığı şu anda konu ile ilgili görüşlerimle birlikte ülkemizin dirlik, düzenliği üzerindeki düşüncelerimi arz etmek istiyorum.

Konuya başka bir biçimde yaklaşmak gayreti içindeyim.

Değerli üyeler;

Bizler hangi parti kanadından gelirsek gelelim, ettiğimiz yeminin ışığı altında tüm ülkenin, tüm ulusun senatörleriyiz. Bu açıdan konuşmalarımız, düşüncelerimiz, görüşmelerimiz, görüşlerimiz bir partinin değil, inandığımız gerçeklerin ifadesi bakımından partiler üstü diğer taşıma niteliğine sahiptir.

Bilindiği gibi devlet hukuku bir varlıktır. Başta gelen görevi dirlik düzenliği sağlamaktır. Devletin anlamı ve kavramı ne denli yorumlanırsa yorumlansın, yine de bu baş görevi, yani dirlik düzenliği sağlama görevi değişmez. Dirlik düzenliğin olmadığı yerde can ve mal güvenliğinden söz edilemez. Devlet, vatan-

daşların güvenliğini sağlayacak, etrafa bu duyguyu aşılacak, kurtla kuzuyu bir arada gezdirecektir. Devlet bu görevini, bu ödevini Hükümet eliyle yerine getirecektir. Hükümet devletin yürütme gücüdür. Yürütmedeki her aksaklık, her acze düşüş bugün ülkemizde olduğu gibi devletin itibarını kırar, nüfuzunu yerle bir eder.

Bu yürütme gücünün kaynağı nedir, nereden geliyor? Sorumuzla ilgili ciltler dolusu kitaplar yazılmıştır. Sonuç şudur; bu güç Hükümet, iktidar ya bir monarktur, ya bir diktatördür, ya bir gruptur, ya bir gasptır; en ileri aşamada halk iradesinin oluşmasından ibarettir. Bu son aşamaya gelebilmek için toplumların verdikleri uğraşlar, her türlü övgünün üzerindedir. Bu savaşlar insanlığın kendi haysiyetine sahip çıkma savaşlarıdır.

Türk toplumu da bu mücadele şerefinden yoksun kalmamıştır. Anadolu'da Moğol istilasına, Timur yağmacılığına, imparatorluk döneminde haksız yere eşkiyalık, vurgunculuk biçiminde değerlendirilen Celali hareketleri ile Türk halkını horlayan zamanın yönetim zorbalalarına karşı verilen mücadele; en son İstiklal Savaşı. Artık, Türk halkına kendi iradesinin dışında bir yöntemi, yönetimi kabul ettirmeyi istemek boş ile uğraşmaktadır.

Değerli üyeler;

Gerçekler bu merkezde iken, birinci Cephenin devamı olan ikinci Cephe iktidarı, yani Türk devleti adına ülke işlerini yürüten Hükümet neler yapıyor? Diğer bir deyimle ülkemizde durum nedir?

İktidar, idare tarafsızlığını vatandaşlar arasında düşün ve inanç yönünden onarılması güç gedikler açmıştır. Ülkede can güvenliği sarsılmış, öğretim özgürlüğü bir avuç zorbanın eline bırakılmıştır. Yol emniyeti kalmamıştır. Helikopterle bir ilimizde Sayın İçişleri Bakanı gezinti yaparken, aşağıda şakiler, bagiler Bakana inat yol kesmişler, yolcuları soymuşlardır.

Gençler arasında korku, can derdine düşme kaygısı kol gezer olmuş. Tarihimizin hiç bir döneminde görülmeyen biçimde yüksek öğretim gençliği kamp-lara ayrılmıştır. İktidar kendi paralelinde olmayan gençleri kızdırmak için Patrona Halil, Kabakçı Mustafa kılıklı zorbaları, faşistleri üniversitelere doldurmuştur.

Her kademedede öğretmen, memur kıyımı dayanılmaz hale girmiştir.

Değerli üyeler;

Bir ülkenin dirlik, düzenliğini yalnız kolluk kuvvetleri sağlayamaz. Dağlara, ormanlara tek tek polis

ve jandarma yerleştirilemez. Dirlik, düzenliğin kökü devletin itibarındadır. Devletin itibarı ise; içte tarafsızlığı, dışta onurlu davranışı benimseyen hükümetlerle kaimdir. Cephe iktidarında bu yoktur.

Ülkede vatandaşlar arasında düşmanlık duyguları alevlendirilmiş, mezhep ayrılıkları körüklenmiştir. Ekonomi çıkmaza girmiş, kırık değiştiren Duyunu Umumiye İdaresi geri gelmiş. Sonunda, düne kadar sürülerimizi güdenlerden elektrik, eski vilayetlerimizden petrol dilenir olmuşuz. İktidar nerede ise Mahmut Nedim Paşanın Muharrem Kararnamesini çıkaracaktır.

Sayın senatörler;

Dirlik, düzenlik durumunun çerçevesini böylece sınırladıktan sonra izinizle biraz daha ayrıntılara girmek istiyorum. Ülkemizde Hükümet adına ülkenin güvenliğinden, yaygın deyim ile birlik - düzenliğinden İçişleri Bakanı sorumludur. Bunu ben demiyorum, 1702 sayılı Kanun, 1706, 2559, 3201, 5402 sayılı yasalar diyor. Cephe, işbaşına gelir gelmez bu yasalar geçerliliğini yitirmiştir, Ülkenin bölüm bölüm iktidar adına dirlik düzenliğinden sorumlu bulunan idare amirleri, vali ve kaymakamlar ve bunların emirlerinde olan kolluk kuvvetleri tarafıhığın bataklığında bugün çırpınmaktadır. İdarenin tarafı doğrultuya düşürülmesi partizanların, bilhassa kolluk kuvvetlerinden polise musallat olması işi çığırıdan çıkarmıştır.

Uzun ve köklü bir geçmişi olan valilik, kaymakamlık kurumlarının durumu yürekler acısıdır. Artık, Atatürk ilkelerini benimseyenler değil, ona sövenler, tek meziyetleri sakal bırakmak olanlar, iktidara kul - köle olanlar, lafkilik ilkelerini bir kenara itip vali konaklarında mescit açanlar, Devlet dairelerinde kolu sıvalı takunyalarla gezenler idare amirliklerine getirilmiştir. Bunlar, mahalli mülkiye amiri değildir; bunlar, mahalli mülkiye memurlarıdır. Jandarma, bir dereceye kadar asker olma niteliğinden dolayı iktidarın bu bağınaz, tarafı tutum ve davranışından yakasını sıyrabilmiştir. Fakat polisin çilesi bitmemiştir. Emir nedir, amir nedir, kimdir bilmeyenler, ömründe birkaç kişiyi sevki idare edemeyenler idare kolluk kuvvetlerinin başına getirilmiştir; kolluk kuvvetleri onlara teslim edilmiştir. Emniyet Genel Müdürlüğü gibi ayrı bir yetenek ve müktesebat isteyen bir makam geldi - gitti tahtası biçiminde düşürülmüştür. Terfi ve tefeyyüzlerdeki ilkeler zorlanmış, hizmetin gereği özel ve ayrı bir yasa gerektiği halde buna itibar edilmemiştir. Meslekte personel yasaasının uygu-

lanması meslek mensupları arasında partili ve iltimaslar zümresinin oluşmasına neden olmuştur. Yasanın gerekleri, mesleğin gelenek ve göreneği hesaba katılmadan yüzlerce emniyet müdürlüğü rütbesi ihdas olunmuş, terfiler yapılmıştır. Neticede, kadroda sırtışmeler, tartışmalar, disiplinsiz davranışlar umursanmaz biçime girmiştir. Polisin mesleği, eğitimi sözde kalmıştır. Polis okulları, hatta Polis Enstitüsü göstermelik kuruluşlar derecesine düşürülmüş, kayırmalı öğretmenlerin veya fiili hizmetten uzaklaştırılmak istenilenlerin sürgün yeri haline düşürülmüştür. Amir piramidi bozulmuş; meslek, fırsatçuların mesleği başka yerlere sıçramak için basamak yapanların eline geçirilmiştir. Terfiler, «Yağma Hasan» ın böreği olmuştur. Bunlardan, can ve mal güvenliğinden, öğretim özgürlüğünden kim sorumludur? Elbette Cephe iktidarı ve onun adına onun İçişleri Bakanı

Bu büyük güriültü, sonradan boş olduğu anlaşılan, iddialarla işbaşına gelen İçişleri Bakanı neler yapıyor? Bakınız Yukarıda arz ettik; dahası var. Polisteki tayinler ve terfiler Tarım Bakanlığında gelen ve idare, zabıta ile ilgisi bulunmayan kimselerden oluşturulan grupların eline verilmiştir. Tutum ve davranışı Şeyh Sait isyanlarına, «Menemen» olaylarına dayanan bir zihniyetin temsilcisi İstanbul Fatih İskender Paşa Camiinin İmamı Bakanlık kapılarını açan anahtar olmuş, hatta Bakanlığın patronu haline gelmiştir. İçişleri Bakanı, işaret ettiğimiz gibi iddialarla gelmiş, kısa bir süre içinde asayışı iade edeceğini söylemiştir.

Olaylar meydana. Ülkede gençler, öğrenciler arasında kan gövdeyi götürürken bu zat bilmem kaçınıcı kere Hac'a gitmiş. Baş Hocası ile Arabistan çöllerinde cerre çıkmış. Türkiye Cumhuriyetinin en yetenekli Devlet adamlarının hizmet verdiği bu Bakanlık bu zatın işgal etmesi hüziün verici olacağı kadar da ibret vericidir. (CHP sıralarından alkışlar)

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Bir hafta.

ŞEBİP KARAMULLAOĞLU (Devamla) — Birlik, düzenlik çıkmazından kurtulmak için gayret sarf ettiğini söyleyen Bakan neler yapıyor bakınız :

Göstermelik namaz kılmaktan öteye bir şey yapmayan, dairelerde, vali konaklarında mescit açan idare amirlerini himaye ediyor. Kaymakamlık kursuna çağırılacak mahiyet memurların partisi yönünden seçiyor. Bu suçtur. Müsterek kararname ile tayinleri gereken valileri vekâlet yolu ile görev başına getiriyor ve Cumhurbaşkanının denetiminden kaçıyor

bu Bakan. Buna benzer örnekleri çoğaltmak mümkündür. İçişlerinin her bölümünde liyakat, kıdem değil, Bakanın mensup olduğu partinin paralelinde olmak esastır.

Değerli üyeler;

Teşkilatı Mahsusa olarak, MAH olarak Birinci Cihan Harbinde, İstiklal mücadelesinde, Cumhuriyet döneminde değerli ve şerefli hizmet veren, nihayet 644 sayılı Yasa ile yeni bir yön ve nitelikte çalışmaya başlayan Milli İstihbarat Teşkilatı da partizanların istila ve tasallutundan, hışmından kendini kurtaramamıştır. Birinci ve İkinci Cephe iktidarı bu örgütün çalışmalarına da el atmış, onu saptırmak istemiştir.

Devletin milli güvenlik politikası ile ilgili planların hazırlanmasında her türlü haber almayı Devlet çapında sağlamakla görevli bulunan örgütün bu görevi zaman zaman ikinci plana itilmiştir.

Hele bugüne kadar uygulanmadığı için şükretmemiz gereken bir noktayı da bilgilerinize sunmak istiyorum. Hükümet programının 25 nci sayfasında, dış ülkelerde teknolojik gelişmelerin sürekli şekilde ve güvenilir şartlarla Türkiye'ye aktarılıp geliştirilmesi için bir teknoloji ve sanayi takip ve istihbarat teşkilatı kurulacağından söz edilmiştir.

Görülüyor ki, Cephe İktidarı resmi bir kuruluş olan, kanunla kurulmuş olan Milli İstihbarat Teşkilatına da güvenemiyor. Kendi doğrultusunda bir haber alma örgütü kurmak istiyor. Bunu da, teknolojik gelişmelerle ilgili haberleri toplama yorganının altına sokmak istiyor.

«Bir ülkenin devletle ilgili bir haber alma örgütü bulunur. Bu teşkilat bölümlere ayrılr ve her bölüme çeşitli görevler verilir. Bunun aksini düşünmek, sırtışmelere, aksamalara peşinen kapı açmak demektir.» İşte Cephenin haber alma anlayışı budur.

Değerli üyeler;

Konuşmamın sonuna geliyorum. Birkaç noktaya daha değineceğim. Can güvenliği ve öğretim özgürlüğü ile alakalı ve bunlardan birinci derecede sorumlu olan idarede hemen yapılması gereken işleri, alınması gereken önlemleri sıralamak istiyorum.

Ancak, İçişleri Bakanının 17 Aralık 1977 Cumartesi günü saat 20.00'de televizyonda yaptığı bir konuşmaya da müsaade ederseniz değineceğim. Hükümetin dirlik ve düzenliğine ne denli değer verdiğini bu arz edeceğim nokta gösterecektir. Sayın Bakan ne diyor bakınız:

«Efendim, öğretim kurullarında, hapishanelerdeki güvenlikten ben sorumlu değilim» diyor bu zat.

SADETTİN DEMİRAYAK (Aydın) — Jandar-
ma kime bağlı?

ŞEBİP KARAMULLAOĞLU (Devamla) — İşin mahiyetine nüfuz etmeyenler Bakana hak verebilir; ama kanunen ülkenin emniyet ve asayişinden İçişleri Bakanı sorumlu olduğuna ve emniyet ve asayişle bir küll olduğuna göre Sayın Bakan bu demeci niye veriyor?

İÇİŞLERİ BAKANI KORKUT ÖZAL (Erzurum Milletvekili) — Cevabı verilecektir.

ŞEBİP KARAMULLAOĞLU (Devamla) — İşte MC'nin zihniyeti. Zam olur, «Ben zam yapmadım, Tekel Genel Müdürü zam yaptı»; paranın değeri düşürülür, «Vallahi, billahi ben yapmadım, Merkez Bankası yaptı» denir. Bu nasıl Kabine, bu nasıl Hükümet, bu nasıl iktidar?..

Değerli üyeler;

Ülkenin can güvenliği ve öğretim özgürlüğüne kavuşabilmesi için iktidar ehil ellere geçmelidir. Bu hangi parti, hangi iktidar olursa olsun, ehil olmalıdır.

Acil tedbirler arasında;

Meslekte ehil ve yetenekli idare amirleri işbaşına getirilmeli, çağ dışı kafa yapılı yöneticilere hemen yol verilmeli ve dışarı atılmalıdır.

İdare amirlerine yasal güvence sağlanmalıdır. Yükselmeler, terfiler, nakiller bağımsız kurullara verilmelidir.

IV. — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

4. — Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere seçim.

5. — Başkanlık Divanında açık bulunan bir İdare Amirliğine seçim.

BAŞKAN — Sayın üyeler;

Başkanlık Divanında açık bulunan bir idareci üyelik ile komisyonlarda açık bulunan üyelikler için gizli oyla yapılan seçimlere ait tutanaklar gelmiştir, sunuyoruz.

Yüksek Başkanlığa

Başkanlık Divanında açık bulunan bir İdare Amirliği için yapılan seçime 112 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler, hizalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tevhidi zabıta, yani kolluk kuvvetlerinin birleştirilmesi yasası çıkartılmalı, adli zabıta kurulmalıdır.

Kolluk kuvvetlerinde mesleki eğitime önem verilmeli, kadro doldurmak için bugünkü gibi eleman alınmamalıdır.

Polis için özel bir kanun çıkarılmalı, askerde olduğu gibi düzenli bir terfi sistemi getirilmelidir.

Polis maddi ve manevi yönden takviye olunmalıdır.

Dikkatinizi arz ederim bu noktaya, emniyet ve asayiş işlerinin dışında polisten özel hizmetler istenilmemelidir.

Sayın senatörler;

Kesinlikle söyleyebilirim ki, cadde ve sokaklarında, öğretim kurullarında, okul ve kahvehanelerinde her gün bombalar patlayan, adam öldürülen, gençlerin hayatına son verilen, kaçırılan ve yakalanmayan ve yakalanmayan bir ülkede can ve öğretim özgürlüğünden bahsedilemez. Bunda ihmal, kusur ve kasıtları bulunanlar, iktidar elbette hesap verecektir, vermefidir.

Ülkemizin aydınlık günlere kavuşacağı inancıyla hepimize saygılar sunarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Teşekkür ederiz Sayın Karamulla-
oğlu.

Sayın Kabay, her ne kadar söz sırası sizde ise de, çalışma süremizin bitmesine 10 dakika vardır ve bir şekli muameleyi yerine getirmek zorundayım, özür dilerim. Size gelecek Birleşimde söz vereceğiz.

Tasnif Heyeti

Kayseri	Tekirdağ
Sami Turan	Hayri Mumcuoğlu
Kocaeli	
Abdullah Köseoğlu	

Cumhuriyet Senatosu Başkanlık Divanında açık bulunan bir İdare Amiri seçimi.

Haydar Tunçkanat, Millî Birlik Grubu

Tabii Üye :	103 Oy
Boş :	9 Oy
Toplam :	112 Oy

BAŞKAN — Sayın Tunçkanat, Cumhuriyet Senatosu İdareci Üyeliğine seçilmişlerdir. Kendilerini kutlar, başarılar dileriz efendim.

Yüksek Başkanlığa

Komisyonlarda açık bulunan üyelükler için yapılan seçime 113 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler, hıızalarında gösterilen oyları almışlardır.

Bilgilerinize arz olunur.

Tasnif Heyeti

Kayseri Tekirdağ
Sami Turan Hayri Mumcuoğlu
Kocaeli
Abdullah Köseoğlu

Komisyonlarda açık bulunan üyelüklere seçim :

Anayasa ve Adalet Komisyonu :

Cumhurbaşkanınca S. Ü. ler Grubu,

Safa Reisoğlu 113 Oy

Cumhuriyet Senatosu Hesaplarını

İnceleme Komisyonu :

Cumhurbaşkanınca S. Ü. ler Grubu,

Namık Kemal Şentürk 113 Oy

Mali ve İktisadi İşler Komisyonu :

Cumhurbaşkanınca S. Ü. ler Grubu,

Kemal Cantürk 113 Oy

Milli Eğitim, Gençlik ve Spor ve

Kültür Komisyonu :

Grup Kuramayanlar, Sami Turan

67 Oy

Lütfi Doğan

26 Oy

Not : Yalnız, bir üye seçilecektir.

Milli Savunma Komisyonu :

Cumhurbaşkanınca S. Ü. ler Grubu,

Metin Tokar 110 Oy

Grup Kuramayanlar, Cihat Alban 82 Oy

Sosyal İşler Komisyonu :

CHP, Ergün Ertem 113 Oy

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma

Komisyonu :

Fevzi Özer 113 Oy

Kemal Cantürk 113 Oy

Grup Kuramayanlar :

Fethi Çelikbaş 87 Oy

BAŞKAN — Komisyonlara seçilen sayın üyeleri kutlar, kendilerine başarılar dileriz.

Sayın üyeler; çalışma süremizin dolmasına 7 dakikalık bir zaman vardır. 7 dakikalık süre içerisinde herhangi bir görüşme mümkün olmadığı gibi, başka bir muamelenin yapılması da mümkün olmadığından, Birleşime son verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu sebeple, 22 . 12 . 1977 Perşembe günü, saat 15.00'te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati : 18.55

VI. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize ili ve ilçelerinde kapalı ve açık spor tesislerinin ne zaman yapılacağına dair soru önergesi ve Gençlik ve Spor Bakanı Ali Şevki Erekin yazılı cevabı. (7/795)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Gençlik ve Spor Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini arz ederim.

Rize Senatörü
Dr. Talât Doğan

Giriş :

Rize ilinde tüm spor branşlarında yetiştirilmeğe istekli ve kabiliyetli binlerce genç, spor tesisleri yokuşu ve ilgisizlikten bedeni; zihni gelişmelerinin

sağlanmasından yoksun kalmaktadırlar. Gelecek nesillerin sağlıklı yetişmeleri olanağı gün geçtikçe iyiye gideceğine kötüye gitmektedir. Rize'de yalnız merkez ilçede yetersiz bir toprak futbol sahası ile eksik ve gayri faal bir kapalı spor salonu vardır. Bunlar hiçbir suretle ihtiyaca yetmemektedir.

1. Zümrüt yeşili Rize'de futbol lig maçlarının oynandığı toprak saha ne zaman çim saha haline getirilecektir? Sahanın yetersiz olan zaruri tesisleri ne zaman tamamlanacaktır?

2. Lig maçları haricindeki futbol ve sportif çalışmalarda kullanılacak ve mahalli liglerin oynanacağı ikinci futbol sahası ve zaruri tesisleri ne zaman yapılacaktır?

3. Kapalı yüzme havuzu ne zaman yapılacaktır?

4. Güreş sporu için lüzumlu yer ve malzeme ile diğer zaruri hususlar ne zaman temin edilerek faaliyete geçirilecektir?

5. Çamlıhemşin, Fındıklı, Ardeşen, Pazar, Çayeli, Kalkandere, ve İkizdere ilçelerinde kapalı ve açık spor tesisleri ne zaman yapılacaktır?

T. C.

Gençlik ve Spor Bakanlığı
Ankara

16.12.1977

Sayı : Pak-Y.70-77/602

Konu : Soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Talât Doğan'ın, Rize ili ve ilçelerinde kapalı ve açık spor tesislerinin ne zaman yapılacağına ilişkin yazılı soru önergesine Bakanlığımızca verilen cevap aşağıda belirtilmiştir.

1. Rize stadi spor sahası çimleme işi, 1978 yılı yatırım programına alınarak Devlet Planlama Teşkilatına sunulmuş, fakat kabul edilmemiştir. Sahanın diğer zaruri tesisleri Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından yaptırılacaktır.

2. İkinci bir futbol sahası tanzimi işi 4 ncü Beş Yıllık Programı teklifinin 1979 dilimine dahil edilmesine rağmen Devlet Planlama Teşkilatınca kabul edilmemiştir. Ancak, 4 ncü Beş Yıllık Program dönemi içerisinde Rize'ye ikinci bir futbol sahası yapımı mümkün olabilecektir.

3. Rize iline yüzme havuzu yaptırılması için 1978 yılı yatırım programına alınmış ve Devlet Planlama Teşkilatının vizesine sunulmuştur.

4. Rize'de halen faal durumda bulunan 2 000 kişilik spor salonu mevcuttur. Bu salon içerisinde, güreş sporuna tahsis edilebilecek bir antrenman salonu vardır. Gerekli malzeme tahsisi Bakanlığımız Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır.

5. Çayeli ilçesine 100 adet kapalı spor salonlarından bir adedinin yapılması 1976 yılı programında yer verilmiş ve Devlet Planlama Teşkilatı tarafından da kabul edilmiştir. 1977 yılında Ardeşen ilçesinde spor salonu yapımı için Devlet Planlama Teşkilatına teklifte bulunulmuştur.

Ayrıca, yeterli arsa bulunduğu ve Bakanlığımız Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü adına tahsis yapıldığı takdirde, diğer ilçelere de yapılabilmesi için Devlet Planlama Teşkilatına teklifte bulunulacaktır.

Durumu bilgilerinize, gereğini müsaadelerinize arz ederim.

Ali Şevki Ereğ
Gençlik ve Spor Bakanı

2. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğanın, ceza ve tevkif evlerindeki hükümlü ve tutuklulara dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Necmettin Cevheri'nin yazılı cevabı. (7/810)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Adliye Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini arz ederim. 31.10.1977

Rize Senatörü

Dr. Talât Doğan

Bugün yurdumuzda 70 bine yakın ceza ve tevkif evlerinde hükümlü ve tutuklu vardır. Görebildiğim kadarı ile hiç bir suretle insan sağlığı ile bağdaşmayacak koşullar altında günlerini doldurmaktadırlar. Ve topluma sağlıklı olarak kazandırılmaları yerine sağlıksız ve sakat olarak ömrü vefa edenler topluma dönebilmektedirler. Hürriyetlerine kavuştuklarında artık iş isten geçmiş oluyor. Dertlerle dolu toplumumuza binlerce dertli katılarak sorunlarımız daha da ağırlaşıyor.

SORULAR :

1. Cezaevlerinde devamlı doktor var mıdır? Cezaevlerindeki hükümlü ve tutuklular ücretsiz muayene ve tedavi olabiliyorlar mı?

2. Cezaevlerinde revir var mıdır? Bu revirlerde yeteri doktor yardımcı sağlık personeli ile zaruri ilaç malzeme var mıdır? Bakım, tedavi ve beslenme için tahsisat var mıdır?

3. Cezaevinde veya varsa revirinde tedavi olamayan hastalar zamanında hastaneye sevk ediliyorlar mı? Bu sevk hangi vasıtalarla yapılıyor? Hastanelere sevk edilenlerin yatırıldıkları koşullar sağlık şartlarını hazine midirler? Buraları kontrol ettiriyor musunuz?

4. Cezaevlerinde bit, pire, tahtakurusu, fare itiafi mücadeleleri yapılıyor mu? Yapılıyorsa neden önlenemiyor?

5. Cezaevlerinde verem ve uyuz hastahklarının fazla miktarda olduğu müşahade edilmektedir, bu hususta ne gibi tedbirleriniz vardır, istatistiki bilgileriniz var mıdır?

6. Yurdumuzda bir Adli Tıp Meclisi vardır, cihaz, kadro bakımından yetersizdir. Adli Tıp meclisi imkansızlıklar yüzünden isteklere zamanında cevap vermediğinden mahkemeler yıllarca uzamakta ve mağduriyetlere sebebiyet verilmektedir. Adli Tıp Meclisini kadro ve teçhizat bakımından takviyesi için neler yapıyor sunuz? Yenilerinin kurulmasını düşünüyor musunuz?

7. Adli Tababet çok önemli bir ihtisas dalıdır. adli tabip yetiştirilmede ne gibi çalışmalarınız vardır?

8. Cezaevlerinde hükümlü ve tutukluların dış tedavisi dış protezi işleri nasıl yapılıyor? Hastalardan ücret alınıyor mu?

9. Cezaevlerinde hükümlü ve tutukluların, bedeni temizlikleri, çamaşırlarının yıkanması nasıl yapılıyor? Beslenmeleri ne şekilde oluyor, asgari ölçüde gıda alabiliyorlar mı?

10. Cezaevlerinde hükümlü ve tutukluları topluma faydalı olmalarını temin bakımından ne gibi eğitim ve öğretim yapılıyor? Eğitim ve öğretimleri kimler yapıyor?

11. Devleti ve çok partili demokratik düzeni geliştirme suçlarının dışında kaderin ve adli mekanizmanın bozuk işlenmesi yüzünden mahkum olanlar için kısmi bir affı düşünüyor musunuz?

TC

Adalet Bakanlığı

13 . 12 . 1977

CTE Genel Müdürlüğü

Personel

Sayı : 45871

Konu : Rize Senatörü Talât Doğan'ın önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Genel Sekreterliğine

İlgi : Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 8.11.1977 tarih ve 13324-5997/7/810 sayılı yazıları :

Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Sayın Talât Doğan'ın, vermiş olduğu yazılı soru önergesine cevaplarımı arz ediyorum:

1. Ceza infaz kurumlarında çalıştırılmak üzere alınmış 104 adet tabip kadrosu mevcuttur. Bu kadrolarda asaleten, ek görev veya vekâleten görev ifa eden cezaevi tabipleri, hükümlü ve tutukluların ücretsiz muayene ve tedavilerini yapmakta, «Ceza infaz kurumları ile tevkifevlerinin yönetimine ve cezaların infazına dair Tüzüğü'nün 39-41 maddeleri uyarınca kurumun sağlık şartlarını düzenlemekle mükellef tutulmaktadır.»

Bunun dışında, müstakil tabibi bulunmayan kurumlarda ilçe cezaevlerinin sağlık işleri Tüzüğü'nün 45 nci maddesine istinaden mahalli Hükümet veya belediye tabipleri tarafından asli görevlerinin müsaadesi oranında yerine getirilmektedir.

2. Cezaevleri bünyesinde iki hastane ve 43 revir bulunmaktadır. Hastane ve revirlerde mevcut doktorlardan ayrı olarak 75 sağlık memuru ile 95 hasta-

bakıcı yardımcı sağlık personeli olarak görev yapmaktadır. Hastane ve revirlerde yatan, tedavi gören ve muayene olan hükümlü ve tutuklular için her türlü zaruri malzeme ile ilaç ve bunların bakım, tedavileri ve beslenmeleri için Bakanlık bütçesine konulan miktar üzerinden tahsisat mevcuttur.

3. Cezaevi revirinde tedavi edilemeyen hastalar, kurum doktorunun göstereceği lüzuma binaen ve bekletilmeksizin Devlet hastanelerine dış muhafaza ile görevli ve nizamnamesine göre hastanelere götürmekle sorumlu jandarmalar nezaretinde ve her türlü vasıta ile gönderilmektedir. Devlet hastanelerinde yatırılarak tedavileri cihetine gidilen hükümlü ve tutuklular ise tüzüğü'nün 232 nci maddesine göre hastanelerin özel kesimlerinde ve koşullarında tedavi görmektedir. Buraların sağlık koşullarına uygunluk derecesinin tespiti ile kontrolü hastane idarelerine ait bulunmaktadır.

4. Cezaevlerinde bit, pire, tahtakurusu ve fare gibi haşarelerle devamlı surette mücadele yapılmaktadır. Pek ender de olsa Bakanlığımıza intikal eden konularda mahalli belediye sağlık teşkilatı ve il sağlık müdürlüğü ile teşriki mesai yapılarak geniş çapta bir mücadeleye girilmektedir.

5. İnfaz kurumlarında uyuz hastalığının bulunduğu veya yaygınlığı konusunda Bakanlığımıza bugüne kadar herhangi bir şikâyet ve ihbar vukubulmamıştır.

Verem hastaları ile ilgili durum ise; 100 yataklı Tekirdağ Verem Hastanesi ile Bayrampaşa, Kastamonu, Konya, Adana ve Trabzon Göğüs hastanelerinde tüberkülozlu hastalar gösterilen lüzum üzerine tedavi edilmekte ve tedavileri sonunda sağlıklarına kavuştukları müşahede olunmaktadır.

Yatarak tedavilerine lüzum görülmeyenler de mahalli verem dispanserlerinde kontrol altında tutulmakta, önleyici tedbir olarak taramadan geçirilmektedir.

6. Adli tıp hukukunu ilgilendiren tıbbi mevzularla iştilal eden bir ihtisas şubesi olarak görev yapmaktadır. Cumhuriyetten sonra 19 Nisan 1926 tarihinde kabul edilen 813 sayılı Kanun ile Adalet Bakanlığına bağlı «Tıbbi Adli Müessesesi» kurulmuş ve illerde birer adli tabiplik tesis edilmesi kabul edilmiştir.

Aradan geçen zaman içinde bu branşta görülen yeniliklerin kurum bünyesine aktarılması gayesi ile 11 Temmuz 1953 tarih ve 6119 sayılı Kanunla adli tıp meclisi yeni baştan teşkilâtlandırılmıştır. Adli tıp müşahede, araştırma ve inceleme laboratuvarları metodları ve deneyleri ile yargı organlarını doğrunun

yambaşına ulaştırmakta ve adaletin sıratle elde edilmesini temin etmekte, tarafsız ve müspet bir dayanak olmaktadır.

Aynen 6119 sayılı Kanunda olduğu gibi 1952 yılından bu tarafa geçen zaman içinde adli tıp dalında meydana gelen yenilikler kuruma yansımadağı için bu konuda yeni bir kanun tasarısı da hazırlamak kurumu döner sermayeli bir kuruluş haline getirmek ve fizik tetkikleri dairesine gün geçtikçe önem ve trafik konularında ekspertif çalışmalar yaparak yeni bir trafik şubesi ilave edilmiştir. Adli tıp kurumu şimdilik sadece İstanbul'da görev yapmaktadır. Eleman temin edildiğinde diğer yerlerde şube açılması olanaklı vardır. Son zamanlarda adli tıp meclisi ve kurumundaki münhaller üniversite öğretim görevlilerine ve uzmanlarına ikinci görev verilmek suretiyle görülmektedir.

Şöyleki; halen müessese başkanı Prof. Dr. Şemsettin Gök, Meclis Üyesi Turhan Baytok, Yedek Üye Talia Bali Aykan, Rauf Saygın, Müşahede Şube Müdürü Prof. Dr. Ayhan Songar, Fizik Tetkikler Şube Müdürü Hayrettin Dalokay, Adli Tıp Uzmanı Muzaffer Altunkök, Nurettin Sözer, Nihat Erölçer bu şekilde çalışmaktadır.

7. Diğer taraftan adli tabip yetiştirmek için 1967 yılından beri tıp öğrencilerine burs verilmekte ise de bu tarihe kadar bu yolda bir gelişme olmamıştır. Halen İstanbul, İzmir, Bursa, Kadıköy'de adli tabip kadroları dolu olup, bunun dışındaki yerlerde bu görev ek görev şeklinde veya Hükümet tabipleri tarafından yerine getirilmektedir.

Netice itibarıyla yeni kanun tasarısı yürürlüğe girdiği zaman Meclis röntgen, göz, kulak - boğaz - burun gibi anahit.sas dallarıyla takviye edilecek, şube şeklinde çalışan kuruluşlar daire şekline dönüştürerek işlerin daha iyi bir şekilde sonuçlandırılması mümkün olacak ve nihayet kurum döner sermayeli kuruluş haline dönüştürülerek yeniliklerin anında kuruma yansması mümkün hale gelecektir. Yine aynı tasarı ile yurt içi ve yurt dışında eleman yetiştirilmesi sağlanmış olacaktır.

8. Cezaevi dış tabibi kadroları bulunan kurumlardaki hükümlü ve tutukluların dış tedavileri bizzat kurum dış tabiplerince, dış tabibi bulunmayan cezaevlerindeki dış hastalarının tedavileri de Devlet hastanelerinin dış kliniklerinde yaptırılmakta ve bunun haricinde fakir ve muhtaç olanlara imkan nispetinde ücretsiz dış protezi uygulanmaktadır.

9. Her ceza infaz kurumunda hamam bulunmaktadır. Hükümlü ve tutuklular haftada bir gün

mutlak surette, zaruret halinde de diledikleri zaman banyo yaparak bedeni temizliklerini sağlamaktadırlar. Bunların çamaşırları ise, büyük cezaevlerinde çamaşırçı kadrolarında istihdam olunan personel tarafından ve çamaşırhanelerde yıkılmaktadır.

Hükümlü ve tutuklular asgari ölçüde gıda almaktadırlar. Sağlık Bakanlığı ile varılan mutabakat üzerine çalışan hükümlülere kalori esasından günde 11 00 TL., çalışmayan hükümlü ve tutuklulara da 8 50 TL. üzerinden iase verilmektedir.

10. Cezaevlerinde bulunan hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi kalkınmalarını temin bakımından klasik ve sanat eğitimi uygulanmaktadır.

119 öğretmen kadrosu bulunan cezaevlerinde okur - yazar olmayan hükümlüler eğitilmekte, öğretmeni bulunmayan cezaevlerinde de halk dersaneleri yönetmeliği esasları dairesinde Milli Eğitimce görevlendirilen öğretmenler vasıtasıyla klasik eğitim hizmetleri yürütülmektedir.

Ayrıca haftanın muayyen günlerinde Diyanet İşleri veya müftülüklerce görevlendirilen din adamları vasıtasıyla dini bilgilerle de mücehhez kılınmaları temin edilmektedir.

İş yurtları bulunan kurumlarda ise, hükümlü ve arzu eden tutuklular demircilik, marangozculuk, kunduracılık, terzilik, halıcılık ve tarım gibi işkollarında çalıştırılarak boş zamanları değerlendirilmekte ve bir sanat sahibi olarak topluma iadeleri sağlanmaktadır. Sanat eğitimleri teknik hizmetler sınıfına dahil personel vasıtasıyla yürütülmektedir.

11. Kısmi af çıkarılması konusu Yüce Meclisin takdirlerine mevduudur.

Bilgilerinize sunarım.

Necmettin Cevheri
Adalet Bakanı

3. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, Uluslararası Metal Sendikalar Birliğine dair soru önergesi ve Adalet Bakanı Necmettin Cevheri'nin yazılı cevabı. (7/816)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Adalet Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delalet buyrulmasını saygılarımla arz ve rica ederim.

Cumhurbaşkanınca S. Ü.
Fethi Çelikbaş

Geçen ekim ayının son haftasında basında okuduğumuza göre (Tercüman 26 - 27 Ekim) Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonuna (DİSK) bağlı Maden - İş'in, komünist sendikalarla işbirliği yaptığı id-

diası ile «Uluslararası Metal Sendikalar Birliğinin» Münih'te yapılan 24 ncü Genel Kurul toplantısında üyelikten ihraç edilerek yerine TÜRK - İŞ'e bağlı Türk Metal - İş Sendikasının alındığı yazılmıştır.

Açık bir ihbar niteliği taşıyan bu iddia üzerinde yetkili Cumhuriyet Savcılığınca sorunun cevap verildiği tarihe kadar ne muamele yapılmıştır? Yapılmıyorsa Bakanlığınız ne düşünmektedir?

TC

Adalet Bakanlığı

Ceza İş. G. Müdürlüğü

Sayı : 3.4.10-977

Konu : Cumhuriyet Senatosu Üyesi Fethi Çelikbaş'ın yazılı soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 8 . 11 . 1977 gün ve Genel Sekreterlik Kanunlar Müdürlüğü ifadeli 13491-6022/7-816 sayılı yazıları.

Cumhuriyet Senatosu Üyesi Sayın Fethi Çelikbaş'ın, Devrimci İşçi Federasyonuna bağlı Maden - İş'in, komünist sendikalarla işbirliği yaptığı iddiasıyla, «Uluslararası Metal Sendikalar Birliği» nin Münih'te yapılan 24 ncü Genel Kurul Toplantısında üyelikten ihraç edildiğine dair basında çıkan ihbar niteliğindeki iddia üzerine, yetkili Cumhuriyet Savcılığınca işlem yapıp yapılmadığına dair, Bakanlığımıza yönelmiş bulunduğu yazılı soru önergesinin cevabı aşağıda arz olunmuştur.

Türkiye Devrimci İşçi Federasyonu (DİSK)'e bağlı, Türkiye Maden - İş Sendikasının, komünist sendikalarla işbirliği yaptığı iddiası ile Uluslararası Metal Sendikaları Federasyonu Üyeliklerinden çıkarıldığına dair, Tercüman Gazetesinde yayımlanan haber, ihbar kabul edilerek, İstanbul Cumhuriyet Savcılığınca kanuni soruşturmayı tevessül edilmiş bulunduğu, halen devam etmekte olan soruşturma ikmal edildiğinde, kanuni muktezasının takdir ve ifa olunacağı, adı geçen Cumhuriyet Savcılığının 28 . 11 . 1977 gün ve 1977/7642-1 sayılı yazısı ve eki münderecatından anlaşılmıştır.

Keyfiyetin sayın önerge sahibine bildirilmesine delalet buyurulmasını saygılarımla arz ederim.

Necmettin Cevheri
Adalet Bakanı

4. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca verilen teşvik belgelerine dair soru önergesi ve Sana-

yi ve Teknoloji Bakanı Oğuzhan Asiltürk'ün yazılı cevabı. (7/818)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına aracılığınızı saygılarımla rica ederim.

8 . 11 . 1977

Erzurum Senatörü

Hilmi Nalbantoğlu

Gereke : 1976 yılında ve Haziran 1977 tarihine kadar ki sürede Sanayi ve Teknoloji Bakanlığınca verilen Teşvik Belgelerinde yolsuzlukların yapıldığı çeşitli menfaat gruplarının, MSP'sinin ve kişilerin haksız menfaat sağladığı rivayet ve şikayetleri her geçen gün artan bir şekilde devam etmişti.

Bu rivayetler meyanında yer alan ve yaygın bir şekilde belirtilen hususlardan birisi de, teşvik belgesi için gerekli yatırım projelerinin, hazırlanması tetkik ve tasdiki ile ilgili olanlardır.

Konunun açıklığa kavuşması bakımından aşağıda belirtilen hususları cevaplandırılması gereklidir?

Soru : 1. — Müteşebbis yatırımcılara, projelerin MSP'ye yakınlığı ile tanınan proje bürolarında proje yaptırma yolunda baskı yapılmış mıdır? Projelerin bu bürolarda yaptırılmaması halinde işin uzayacağı, yaptırılması halinde hemen teşvik belgesinin verileceği telkin edilmiş midir?

Soru : 2. — Teşvik ve uygulama Genel Müdürlüğü elemanlarından bazılarının bu proje büroları ile işbirliği halinde buldukları benzer eski projeleri Bakanlık arşivinden bu bürolara götürdükleri, bu proje bürolarında ufak bir değişiklikte kısa sürede hazırlayarak teşvik için Bakanlığa müracaat edildiği, projelerin öne alınarak derhal tasdik edildiği ve teşvike bağlandığı hususu doğru mudur?

Soru : 3. — Projeyi ilk hazırlayan büro ve büro sahibinin müsaadesi alınmadan maddi ve fikri hakları hiçe sayılarak Bakanlık arşivinden alınarak bir başkasına verilmesi bundanda kopya edilmesi, pek az emek sarfederek aynı proje bedelini alması böylelikle çeşitli menfaat grupları kişilerin haksız kazanç temin etmeleri normal karşılanmakta mıdır?

Soru : 4. — Başkalarına ait projelerin Bakanlık arşivinden alınması konusu ile ilgili bir araştırma yapılmış mıdır? Aynı konuda tamamen birbirinin aynı veya çok az değişiklik yapılmış değişik proje bürolarınca hazırlanmış projeler mevcut mudur? Bu konuda bir araştırma yapılmıyorsa Bakanlıkça böyle bir araştırma yapmaya gerek duyulmakta mıdır?

Soru : 5. — Yatırım projeleri hazırlayan büroların kaliteli elemanlara sahip olmaları ülkenin sanayileşmesi yatırımların rantabilitesi ve yatırımcıların başarısı için önemle üzerinde durulması gereken bir husustur. Bakanlıkça proje büroları bu yönde bir araştırmaya tabi tutulmuş mudur? Yoksa yetersiz bürolarca kopye edilen veya revize edilmeye çalışılan projelerle iktifa edilmiş, ayrıca bu projelerin teşvik ve tetkikinde öncelik sağlanması yolunu tercih edilmiştir?

Soru : 6. — Yukarıda sayılan hususların doğrultusunda inandığım, birçok benzeri olan, ancak bir kısmını aşağıda sunabildiğim teşvik belgesi ve bunlara ait projelerin incelenmesi ve Bakanlığımızca yapılacak bir araştırma sonucu konuya geniş çapta açıklık kavuşturacağı nedeniyle sunuyorum. Sonuçlarını bildirmeniz mümkün müdür? Şöyleki :

A — Teşvik belgeleri :

a) Edirne Yem Fabrikası.

Edirne Yağ Sanayii A. Ş

b) Amid Tuğla.

Diyarbakır Tuğla Kiremit Fabrikası.

c) Konya Civata Sanayii ve Ticaret A. Ş

d) Pelin

Uluslararası Frigorifik Nakliyat Ticaret AŞ Van

e) Bu Teks Bursa Dokuma Fabrikası.

f) İl - Ger

Uluslararası Frigorifik Nakliyat AŞ

B — Bu projelerle ilgili olarak :

1. Bu projeler hangi proje bürolarında hazırlanmıştır?

2. Bu projelerin hazırlanma süresi nedir?

3. Bu projelerin Bakanlığa verilme tarihi ile teşvik belgesi verilme tarihleri nedir?

4. Bu projeler için, projelerde öngörülen proje hazırlanma ücreti ile proje bürosunca alınan ücret ne kadardır?

5. Yem Sanayii, tuğla, kiremit, civata imalatı, nakliye, tekstil gibi çok değişik ve geniş sahalara kapsayan konularda ihtisas sahibi olması gereken proje bürosunun, bu konularda tecrübeli kaç mühendis, iktisatçı v.b. yetişmiş uzman elemanı vardır?

6. Yukarıda belirtilenler dışında bu firmaca hangi tarihlerde hangi yatırım projeleri hazırlanarak Bakanlığa sunulmuş ve hangi tarihlerde teşvik belgesi verilmiştir?

7. Bu firmaca hazırlanıp teşvik verilmiş projelerde ufak tefek değişiklik haricinde aynı olan ve eskiden teşvike bağlanmış projeler mevcut mudur hangileridir?

T. C.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

15 . 12 . 1977

Teşvik ve Uygulama

Genel Müdürlüğü

Sayı : 9.06/13626

Konu : Soru önergesi Hk.

Cumhuriyet Senatosu Genel Sekreterliğine

İlgi : 14 . 11 . 1977 tarih 13517-6031 sayılı yazınız. 7/818

İlgide tarih ve sayısı belirtilen yazınız eki Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Sayın Hilmi Nalbantoğlu'nun önergesi tetkik edilmiş olup cevaplarımız aşağıda sunulmuştur.

Ma'lumları olduğu üzere 21 . 7 . 1967 tarih ve 933 Sayılı «Kalkınma Planının Uygulanması Esaslarına dair Kanun» un meriyete girmesi ile başlayan teşvik tedbirleri tatbikatına 17 . 1 . 1972 tarihinden itibaren Bakanlığımızca devam edilmektedir.

Bakanlığımızca teşvik tedbirlerinin uygulanmasında kalkınma planı ve Yıllık program kararnamele nazara alınmaktadır. Yıllık program kararnamelerinde yatırımların teşviki ile ilgili hükümler tespit edilmekte olup; mezkur kararnamelere ek Genel Teşvik tablolarında ise teşviki öngörülen yatırım konuları yer almış bulunmaktadır.

Genel Teşvik tablosunda yer alan yatırım konularının teşvik araçlarından yararlanabilmesi için yatırımcıların yatırımın mali, teknik ve ekonomik yönlerini gerektirdiği şekilde belirten yapılabirlik raporu ile Bakanlığımıza müracaat etmeleri ve projenin incelenerek uygun görülmesi gerekmektedir. Proje uygun görüldüğü takdirde Genel Teşvik tablosunda bu yatırım ve üretim konusu için işaretlenen teşvik araçlarından yararlanmak üzere yatırımcılara belgeleri verilmektedir.

Teşvik belgesi almak için Bakanlığımıza sunulması gerekli fizibilite raporları bizzat yatırımcı tarafından hazırlanabileceği gibi yatırımcının uygun kendi göreceği kişi veya proje bürolarınca da hazırlanabilir. Bu husus tamamen yatırımcının insiyatifine bırakılmıştır. Bakanlığımızca önemli olan fizibilite raporlarının istemiş olduğumuz bilgileri ihtiva etmesidir.

Ayrıca Bakanlık arşivimizde mevcut olan projelerin buradan alınarak başkalarına verilmesi söz konusu olmayacağı gibi kopya edilmesi de mevzu bahis değildir.

Zira her yeni proje bölgesel talep üretim kompozisyonu, kalite, makine ve teçhizat parkı, fiyat artış-

ları ve yatırım tutarları bakımından tamamen müstakil ve yeni değerlere sahip olmak durumundadır.

Teşvik tedbirlerinin uygulanmasında takip edilen politika ise objektiflik esasına istinad etmektedir. Şöyle ki teşvik tedbirleri ile ilgili belgeler verilirken yatırımcıların şahsı değil yapılacak olan yatırımın hususiyetleri dikkate alınmaktadır. Hal böyle olunca yatırımları yapacak olan şirketlerin ortakları arasında kimlerin bulunduğu çoğunlukla tarafımızdan bilinmemektedir.

Ayrıca mezkûr soru önergesinde söz konusu edilen Teşvik belgeleri hakkında verebileceğimiz bilgiler aşağıda sunulmuştur.

a) Edirne Yağ Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi :

Firmanın 12 . 3 . 1976 tarih, 21983 sayılı müracaatına ilişkin «Hayvan Yemi Üretimi» konusundaki projesi Bakanlığımızca incelenerek 7 . 5 . 1976 tarih ve 2487 sayılı Teşvik Belgesinin verilmesi uygun görülmüştür. Fizibilite etüdünü yapan Firma ise Limak Makina Proje ve İmalat Sanayi Limited Şirkettir.

b) Amid Tuğla Anonim Şirketi :

Amid Tuğla Anonim Şirketinin 3 . 6 . 1976 tarih, 48500 sayılı müracaatına ilişkin «Tuğla ve Kiremit» imali konusundaki projesi Bakanlığımızca incelenerek 25 . 6 . 1976 tarih 2602 sayılı Teşvik Belgesinin verilmesi uygun görülmüştür. Bu firmanın projesi de Limak Makina Proje ve İmalat Sanayi Limited Şirkettince hazırlanmıştır.

c) Konya Civata Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi :

Firma 10 . 2 . 1976 tarih 11904 sayılı projesi ile Bakanlığımıza müracaat ederek «Vasıflı çelikten civata ve somun imali» konusundaki yatırımın teşvik tedbirlerinden yararlandırılmasını talep etmiştir. Ancak bu müracaatı ile sunmuş olduğu proje kapasitesinin asgari ekonomik kapasitenin çok altında olması dolayısıyla projenin bu şekliyle uygun görülmediği bildirilmiş; makine ve teçhizat parkının genişletilmesi ve asgari 3 000 ton'yl imal edebilecek seviyeye yükseltilmesi hususunda mütabakata varılarak proje yönlendirilmiştir.

Bilahare Firma tarafından 28 . 5 . 1976 tarihli revize proje sunulmuş 29 . 6 . 1976 tarih 2605 sayılı Teşvik Belgesinin verilmesi uygun görülmüştür. Mezkûr projede Limak Makine Proje İmalat Sanayi Limited Şirkettince hazırlanmıştır.

d) Pelin (Uluslararası Frigorifik Nakliyat Ticaret Anonim Şirketi) :

Bu isimde bir Firma müracaatına rastlanmamıştır.

e) Buteks Bursa Tekstil Sanayi Limited Şirketi :

Firmanın Bakanlığımıza 22 . 6 . 1976 tarih 54679 sayılı müracaatına ilişkin olarak sunduğu «Pamuklu boya, apre, terbiye tesisleri» konusundaki projesine 6 . 10 . 1976 tarih 2861 sayılı Teşvik Belgesinin verilmesi uygun görülmüştür.

İşlem dosyasının tetkikinden mezkûr yatırıma ait fizibilite raporunun kimin tarafından hazırlandığı anlaşılamamıştır.

f) İl - Ger (Uluslararası Frigorifik Nakliyat Anonim Şirketi) :

Bu isimde bir firma müracaatına rastlanmamıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Oğuzhan Asiltürk
Sanayi ve Teknoloji Bakanı

5. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Nuri Ademoğlu'nun, Filiz Gıda Sanayi ve Ticaret A. Ortaklarına dair soru önergesi ve Ticaret Bakanı Ağâh Oktay Güner'in yazılı cevabı. (7/819)

8 . 11 . 1977

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki soruların Ticaret Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını müsaadelerinize arz ederim.

Adana Senatörü
Dr. Nuri Ademoğlu

1. Bolu'da kurulup faaliyete geçen Filiz Gıda Sanayi ve Ticaret A. O.'nın ortakları kimlerdir?
2. Bu A. Ortaklığının en büyük ortakları kimlerdir?

TC

Ticaret Bakanlığı

İçticaret Genel Müdürlüğü

Dosya No : 14 (0112.

3/4083)

Şirketler

30903

15 . 12 . 1977

Konu : Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Nuri Ademoğlu'nun yazılı soru önergesi Hak.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 14 . 11 . 1977 gün ve 13530-6033-7/819 sayılı yazımız.

Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Nuri Ademoğlu'nun, Filiz Gıda Sanayi ve Ticaret Anonim Şir-

keti hakkındaki yazılı soru önergesinde yer alan hususlara dair bilgiler aşağıya çıkarılmıştır.

1. Merkezi İstanbul'da bulunan mezkûr şirketin ortakları; Ayhan Şehenk, Filiz Şehenk, Ferit Şehenk, Necmi Şahin, Gökçe Aykut, Necdet Semker, M. Sabri Haktan, Melahat Ayanoğlu ve Seyhan Soyulu'dur.

2. Şirketin en büyük ortağı Ayhan Şehenk olup diğer ortakların payları cüzi miktardadır.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Ağâh Oktay Güner
Ticaret Bakanı

6. — Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Fahri Day'ın, çekirdeksiz kuru üzümün taban fiyatına dair soru önergesi ve Ticaret Bakanı Ağâh Oktay Güner'in yazılı cevabı. (7/820)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıda belirtilen hususun Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün 117 ve 120 nci maddeleri uyarınca Sayın Başbakan tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygıyla rica ederim. 11 . 11 . 1977

Manisa Senatörü
Fahri Dayı

Tarıma son derece elverişli geniş topraklara sahip, nüfus artış hızı ve geçimini tarımdan sağlamak durumunda olan ülkemizde tarımın ihmali düşünülemez. Ülkemizde tarımın ve tarım ürünlerinin savsaklanması dengeli ve hakça bir gelişmeyi önler.

Ülkemizin hızla bağımsız bir sanayi toplumu durumuna gelmesiyle birlikte tarımsal verimliliği ve üretimi artırıcı önlemlerin de alınması için gerekli çabamın gösterilmesi zorunludur.

Yurdumuzun koşullarına göre, tarımın ihmal edilerek sanayileşme ne derece haksız ve sağlıksız bir kalkınma yolu ise üreticiyi köylüyü ihmal ederek tarımı geliştirme politikası da o derece sağlıksız bir kalkınma biçimidir.

Tarımın ve çiftçinin korunması başlığını taşıyan Anayasamızın 52 nci maddesi : Devlet. tarım ürünlerini ve tarımla uğraşanların emeğini değerlendirmek için gereken tedbirleri alır demektedir. Anayasamızın sosyal ve iktisadi haklar ve ödevler bölümünde yer alan 52 nci maddesinde Devlete tarım ürünlerini tarımla uğraşanların emeğini değerlendirme görevi verilmektedir. Böyle bir görevin savsaklanması açıkça Anayasamızın ihlali anlamındadır.

Bugün için nüfusumuzun % 58,2 si köyde yaşamaktadır. Gene nüfusumuzun % 64,2 si tarımsal üretim yoluyla geçimini sağlamaktadır. İhracaat geliri-

zin % 75-80 nini tarım ürünlerinden karşılamaktayız. Oysa ki tarım sektörü ile diğer sektörler arasındaki gelir dağılımı tarım sektörü aleyhine olmaktadır. Tarım sektörüne Milli Gelir dağılımında diğer sektörlerle oranla beş kat daha az gelir isabet etmektedir. Tarım sektörüne gelir dağılımında düşen bu dengesiz ve adaletsiz pay, cephe hükümetlerinin izledikleri ekonomik politikanın sonuçlarından biridir.

Nüfusumuzun % 64,2 si geçimini tarımsal üretim yolu ile sağlamakta, ülke ihracaatımızın gelirinin % 75-80 nini Tarım ürünlerinin ihracaatından elde edilmekte; buna karşılık köylünün tarımla uğraşanların geçim ve yaşama olanakları gün geçtikçe zorlaşmaktadır. Hele temel maddelere ve zincirleme olarak diğer maddelere getirilen zamlar ve devalüasyondan sonra esasen üretim maliyetinin altında ve son derece düşük bir seviyede saptanan taban fiyatları ile çiftçi yoksulluğa çaresizliğe itilmiştir.

Esas sorumak istediğimiz husus şudur :

Tarımsal ihrac ürünlerimizden olan çekirdeksiz kuru üzümün taban fiyatı dünya fiyatlarının çok altında ve üretim maliyetinden de düşük bir seviyede saptanmıştır. Çekirdeksiz kuru üzüm için saptanan düşük taban fiyatı ile ihrac fiyatı arasındaki fark 22 . 9 . 1977 tarih 7/13938 sayılı kararname ile bir fonda toplanmaktadır. Her ne kadar sözü edilen kararnamede (fon, yönetim kurulunun kararı ve bu kararın Ticaret Bakanlığınca onaylanması veya doğrudan talimat verilmesi üzere, fona konu maddenin üretimi, alım, satım ve ihracının düzenlenmesi pazarlanmasının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için kullanılabilir) diye bir hüküm var ise de bu tabir genel bir deyimdir.

Bu yıl çekirdeksiz kuru üzüm üreticileri son derece güç durumdadırlar. Ayrıca üretim maliyetinin ve dünya piyasasının da altında bir taban fiyatı ile karşı karşıya kalmışlardır. Bundan ayrık olarak düşük taban fiyatı ile ihrac fiyatı arasında meydana gelen fark fona ayrılmaktadır. Böylece çiftçinin ürettiği çekirdeksiz kuru üzümü beher kilogramından takriben 400 kuruş civarında fono para ayrılmaktadır.

Çekirdeksiz kuru üzüm üreticilerinin emeğini değerlendirmek, üretimi teşvik etmek için çekirdeksiz kuru üzüm müstahsillerinin hakları olan ve fonda biriken bu paraların çekirdeksiz kuru üzüm üreticilerine bu yıl içinde iade edilip edilmeyeceğinin Sayın Başbakan tarafından açık ve kesin bir şekilde yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini saygıyla rica ederim.

TC

Ticaret Bakanlığa
Dışticaret Genel
Sekreterliği

İhracat Genel Müdürlüğü 19 . 12 . 1977

Dosya No : 19-322.91.8

8719

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : Başbakanlığa muhatap 17 . 11 . 1977 tarih ve 13561-6041-7/820 sayılı yazıları.

Cumhuriyet Senatosu Manisa Üyesi Sayın Fahri Dayı tarafından Sayın Başbakana yöneltilen ve Sayın Başbakan tarafından Bakanlığımızca cevaplandırılması tensip olunan, çekirdeksiz kuru üzüm taban fiyatlarına ilişkin 11 . 11 . 1977 tarihli yazılı soru önergesinde sorulan hususlar aşağıda cevaplandırılmıştır :

Her yıl olduğu gibi bu yıl da çekirdeksiz kuru üzüm destekleme alım fiyatları, üretici, ihracatçı ve ilgili meslek kuruluşları temsilcilerinin iştirakiyle Bakanlığımızda yapılan toplantılarda belirlenen görüşler, iç ve dış piyasa şartları, sözü geçen kuruluşlarca ve bu arada İhracatı Geliştirme Etüt Merkezinin koordinatörlüğünde Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığa, Bakanlığımız ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği temsilcilerinin iştirakiyle kurulan bir ekip tarafından ilmi metotlarla yapılan maliyet tespitleri ve uygulamanın memleket ekonomisine azami faydayı sağlaması hususları gözönünde bulundurularak tespit edilmiştir.

Bu arada dünya çekirdeksiz kuru üzüm piyasasının müsait bir durum arz etmesi sebebiyle, destekleme alım fiyatlarıyla asgari ihraç fiyatları arasında meydana gelen farkın, belirli esaslara göre fonda toplanması uygun görülmüş ve tatbikata geçilmiştir.

«Fon, Yönetim Kurulunun Kararı ve bu Kararın Ticaret Bakanlığınca onaylanması veya doğrudan tahimat verilmesi üzerine, Fona konu olan maddenin üretimi, alm, satım ve ihracının düzenlenmesi, pazarlanmasının geliştirilmesi ve değerlendirilmesi için kullanılır» hükmünü taşıyan 22 . 9 . 1977 tarihli, 7/13938 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden, sözkonusu fonda toplanan paraların ülkemize ve çekirdeksiz kuru üzüm üreticisine en faydalı olacak şekilde kullanılacağı hususu bilgilerine arz olunur.

Dr. Ağâh Oktay Güner
Ticaret Bakanı

7. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize ilinde 30 . 7 . 1977 tarihinde meydana gelen sel felaketinde harap olan çay bahçelerine dair

soru önergesi ve Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak'ın yazılı cevabı. (7/827)

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorularımın Sayın Gümrük ve Tekel Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini arz ederim. 18 . 11 . 1977

Rice Senatörü

Dr. Talât Doğan

Rize ilinde 30 . 7 . 1977 günü 100 seneden beri görülmeyen sel afeti olmuş ve çay bahçeleri tamamen veya kısmen harap olmuştur.

Soru :

1. Kaç dönüm çay bahçesi tamamen harap olmuştur? Ve bunlar hangi yerlerde bulunmaktadır? Kaç çay üreticisi bu yüzden zarar görmüştür?

2. Kaç dönüm çay bahçesi kısmen harap olmuştur? Ve bunlar hangi yerlerde bulunmaktadır? Kaç çay üreticisi zarar görmüştür?

3. 20 . 6 . 1977 gün ve 2090 sayılı tabii afetlerden zarar gören çiftçilere yapılacak yardımlar hakkındaki kanuna göre ne yapılmıştır? Ne yapılacaktır? Varsa bu husustaki çalışmalarınız nelerdir?

TC

Gümrük ve Tekel

Bakanlığa

Çay İşleri Müdürlüğü

Sayı : 800/655

19 . 12 . 1977

Cumhuriyet Senatosu

(Genel Sekreterliğine)

İlgi : 1 . 12 . 1977 tarih ve 6051/13652 7/827 sayılı yazımız :

Cumhuriyet Senatosu Sayın Üyesi Talât Doğan'ın yazılı soru önergesine verilen cevap 3 nüsha olarak ekte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Gün Sazak

Gümrük ve Tekel Bakanı

Rize Senatörü Sayın Dr. Talât Doğan'ın Yazılı Soru Önergesi Cevabı

1. 30 . 7 . 1977 tarihinde meydana gelen sel afetinden 1620 dekar Çay bahçesinin tahminen zarar gördüğü ve 552 üreticisinin mağduriyeti tespit edilmiştir.

2. Zarar Gören Çay bahçeleri :

Çamdağında	20	Dekar
Salarha	100	»
Güneysu	50	»
Kalkandere	300	»
Pazar'da	200	»

Ardeşen-Ç.Hemşin	500	»
Sabuncular	300	»
Fındıklı	150	Dekar

olmak üzere Toplam 1620 dekadır.

3. Sel afeti yüzünden zarar gören müstahsillerin mağduriyetinin önlenmesi için Bakanlığım İmar ve İskân Bakanlığına 1 . 11 . 1977 tarihi ve 545/585 sayılı yazı ile mağdur olan üreticilerin isimlerini ve mağduriyetlerini belirten listeyi göndererek gerekli girişimi yapmış bulunmaktadır.

Bİlgilerine arz ederim.

Gün Sazak
Gümrük ve Tekel Bakanı

8. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, Rize ilinde meydana gelen sel felaketinde çay bahçeleri harap olan üreticiye yapılan yardıma dair soru önergesi ve Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakan Vekili Sabahattin Savcı'nın yazılı cevabı. (7/828)

18 . 11 . 1977

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Aşağıdaki sorunun Sayın Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanı tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasının teminini arz ederim.

Rize Senatörü
Dr. Talât Doğan

Rize ilinde 30 . 7 . 1977 günü 100 seneden beri görülmeyen sel afeti olmuş ve çay bahçeleri tamamen ve kısmen harap olmuştur.

12 . 10 . 1977 günlük yazılı soruma 2 . 11 . 1977 gün ve Özel Kalem Müdürlüğü 1474 sayılı yazı ekindeki cevap her halde maksadımı anlatamamış olmamdan istediğim neticeyi alamadım. Verilen cevap : Borçların ertelenmesi, tohumluk ve yemeklik ve yemlik ihtiyaçları hakkında birtakım bilgileri kapsıyor ki, Rize ilindeki sel afeti ile çay bahçelerinin zarara uğramasıyla pek ilgili bulamadım.

Soru :

1. Rize ilinde çay tarımı yapılır. Çay tarlalarının tamamı veya bir kısmı harap olan üreticiye 20 . 6 . 1977 ve 2090 sayılı tabii afetlerden zarar gören çiftçilere yapılacak yardımlar hakkındaki Kanuna göre ne yapılmıştır? Veya ne yapılacaktır? Varsa bu husustaki çalışmalarınız nelerdir?

TC

Gıda - Tarım ve Hayvancılık

Bakanlığı

15 . 12 . 1977

Özel Kalem Müd.

Sayı : 1724

Konu : Senatör Sayın Talât Doğan'ın soru önergesi.

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

İlgi : 1 . 12 . 1977 tarih Kanunlar Müdürlüğü 7/828 - 13653/6052 sayılı yazı.

Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Sayın Talât Doğan tarafından, Rize ilinde meydana gelen sel felaketinde çay bahçeleri hasar gören üreticiye yapılan yardıma ilişkin olarak Bakanlığımıza yöneltilen yazılı soru önergesi cevabının üç nüsha olarak eklice sunulmuş olduğunu saygılarımla arz ederim.

Sabahattin Savcı

Gıda - Tarım ve Hayvancılık
Bakanı V.

Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Sayın Talât Doğan'ın seylaptan zarar gören çiftçilere yapılacak yardıma ilişkin yazılı soru önergesi cevabı.

1. 2090 sayılı Tabii Afetlerden zarar gören çiftçilere yapılacak yardımlar hakkındaki kanun 20 . 6 . 1977 tarihinde kabul edilmiştir. Bu kanunun 4 nci maddesine göre kanunun kabul edilmesini takip eden ilk mali yılda, yapılacak yardım ve harcamaları karşılamak üzere, Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bütçesine konulacak ödenekle bir fonun tesis edilmesi ve fona ayrılacak miktarın Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı bütçesinin % 10'undan aşağı olamayacağı öngörülmüştür.

Her ne kadar bahis konusu kanunun 11 nci maddesine göre, kanun hükümlerinin 28 Şubat 1977 tarihinden itibaren yürürlüğe gireceğini belirtmekte ise de kanunun 20 Haziran 1977 tarihinde kabul edilmiş olması sebebiyle fon için gerekli tahsisatın 1977 yılı mali yılı bütçesine konulabilmesi mümkün olmamıştır. Bu bakımdan 2090 sayılı Kanuna göre 1977 - 1978 mali yılı içinde tabii afetlerden zarar gören çiftçilere her hangi bir yardımın yapılması mümkün değildir.

2. Bu kanun hükümlerine uyularak Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 1978 mali yılı bütçesi tasarisına 450 milyon TL. ödenek teklif edilmiştir.

3. Rize ilinin Merkez, Fındıklı, Kalkandere ve İkizdere ilçelerinde seylap dolayısı ile meydana gelen zarara ilişkin olarak Hasar Tespit komisyonlarınca tanzim olunan raporlarda, hasar nispetleri % 28 - % 41 arasında değişmektedir ki, bunların her yıl tabii afetlerden zarar gören çiftçiler için çıkarılmakta olan kararnamenin kapsamına alınması dahi mümkün olmamaktadır.

Ancak : İkizdere'de meydana gelen ve % 100 hasara sebep olan yangına ait hasar tespit raporu gelir gelmez tohumluk, yemlik ve yemelik ihtiyaçlarının karşılanması, borçların ertelenmesi, vergi borçlarının terkin ve banka kredisi verilmesini öngören Bakanlar Kurulu Kararnamesi kapsamına İkizderenin de alınması hususu Başbakanlığa intikal ettirilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu

GÜNDEMİ

9 NCU BİRLEŞİMİ

20 . 12 . 1977 Salı

Saat : 15.00

I

A — BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Komisyonlarda açık bulunan üyeliklere seçim.
2. — Başkanlık Divanında açık bulunan bir İdare Amirliğine seçim.

B — İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

1. — Cumhuriyet Senatosu Antalya Üyesi Reşat Oğuz ve arkadaşlarının, can güvenliği ve öğrenim özgürlüğü konusunda bir Genel görüşme açılmasına dair önerileri. (8/5)
2. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Ahmet Yıldız'ın, yurt dışındaki bir doktor öğrencinin askerlik durumuna dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/67) (Veriliş tarihi : 31 . 3 . 1976)
3. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Hüsamettin Çelebi'nin, kurulması düşünülen alkaloid fabrikasına dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/69) (Veriliş tarihi : 27 . 4 . 1976)
4. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, Mardin Vilâyetinde yapılan bir düğüne dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/58) (Gündeme giriş tarihi : 15 . 3 . 1977)
5. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Fethi Çelikbaş'ın, bir tekstil anonim şirketinin, teşvik belgesine uygun olarak ithal etmek istediği İsviçre mamulü makinelerine dair Sanayi ve Teknoloji Bakanından sözlü sorusu. (6/65) (Gündeme giriş tarihi : 22 . 3 . 1977)
6. — Cumhuriyet Senatosu Eskişehir Üyesi Ömer Ucuza'ın, Köy - Koop'un ithal ettiği traktörlere dair Köy İşleri Bakanından sözlü sorusu. (6/77) (Gündeme giriş tarihi : 29 . 3 . 1977)

7. — Cumhuriyet Senatosu Mardin Üyesi Mehmet Ali Arıkan'ın, Ankara'nın Altındağ İlçesi Türk - İş Blokları semtinde cereyan eden hadiselerle dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/78) (Gündeme giriş tarihi : 9 . 8 . 1977)

8. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün, öğrenim çağındaki gençliğin içinde bulunduğu duruma dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (6/79) (Gündeme giriş tarihi : 9 . 8 . 1977)

9. — Cumhuriyet Senatosu Kütahya Üyesi Osman Albayrak'ın, 26 Haziran tarihli gazetelerde yayınlanan «Bir habere ilişkin fotoğrafa» dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu (6/80) (Gündeme giriş tarihi : 9 . 8 . 1977)

10. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Sadettin Demiryak'ın, Aydın Belediye Başkanına dair Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanından sözlü sorusu. (6/82) (Gündeme giriş tarihi : 18 . 10 . 1977)

11. — Cumhuriyet Senatosu Kırşehir Üyesi Akıp Aksaç'ın, Kırşehir İlinde, 1977 yılında buğday mahsulüne arız olan «Kınacık» hastalığına dair Gıda - Tarım ve Hayvancılık Bakanından sözlü sorusu. (6/83) (Gündeme giriş tarihi : 25.10.1977)

12. — Cumhuriyet Senatosu Aydın Üyesi Sadettin Demiryak'ın, Aydın ilinin Kuşadası ilçesindeki bir çay bahçesine dair Turizm ve Tanıtma Bakanından sözlü sorusu. (6/84) (Gündeme giriş tarihi : 25 . 10 . 1977)

13. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, Türkiye'nin muhtelif bölgelerinde meydana gelen depremler için sarfedilen para miktarının ne olduğuna dair İmar ve İskân Bakanından sözlü sorusu. (6/85) (Gündeme giriş tarihi : 1 . 11 . 1977)

14. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Uğur Alacakaptan'ın, 24 Ekim 1977 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde yayımlanan «1599 sayılı Tabanca» başlıklı yazıya dair İçişleri Bakanından sözlü sorusu. (6/86) (Gündeme giriş tarihi : 8 . 11 . 1977)

15. — Cumhuriyet Senatosu Bursa Üyesi Şebib Karamullaoğlu'nun, Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısına dair Başbakan'dan sözlü sorusu. (66/88) (Gündeme giriş tarihi : 20.12.1977)

III
ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ
KARARLAŞTIRILAN
İŞLER

IV
A — HAKLARINDA İVEDİLİK
KARARI VERİLEN
İŞLER

B — TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA
GÖRÜŞÜLECEK
İŞLER

1. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, Kızılay altgeçidi ve çarşı yapımı inşaatıyla ilgili Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/24)

2. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Yiğit Köker'in, İstanbul'da Aksaray ve Sultanhamam'da vukubulan yangınlar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/27)

3. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niya-zi Ünsal'ın, Keban Barajı hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/50)

4. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Hüsamet'in Çelebi'nin, son altı ay içinde temeli atılan tesislere dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/53)

5. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Nejat Sarlıcalı'nın ithal edilen bitkisel yağ ve margarin konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/63)

6. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, Adana iline bağlı bazı ilçe köylerindeki Y.S.E. ve bayındırlık hizmetlerine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/66)

7. — Başbakanlığa bağlı Toprak ve Tarım Reformu Müsteşarlığı tarafından hazırlanmış olan yönetmelik hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/16) (S. Sayısı : 688) (Dağıtma tarihi : 28 . 3 . 1977)

8. — Türkiye Cumhuriyeti ile Amerika Birleşik Devletleri arasında akdolunan Kredi Andlaşması konusunda kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/23) (S. Sayısı : 702) (Dağıtma tarihi : 14 . 4 . 1977)

9. — 1975 yılı kömür üretimi, dağıtımı, müracaat ve dağıtım tarihleri hakkında kurulan Cumhuriyet Senatosu Araştırma Komisyonu raporu. (10/30) (S. Sayısı : 704) (Dağıtma tarihi : 18 . 4 . 1977)

10. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Hüsamet'in Çelebi'nin, 1 Mayıs 1977 tarihinde İstanbul Taksim Cumhuriyet Alanında meydana gelen olaylara dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/67)

11. — Cumhuriyet Senatosu Cumhurbaşkanınca Seçilen Üye Hüsamet'in Çelebi'nin, 1 Ocak 1974 tarihinden sonraki teşvik belgesi imalat izni ve fiyat tespiti işlemlerine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/68)

12. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niya-zi Ünsal'ın, T. C. Ziraat Bankasının açtığı krediler ve bunlara bağlı harcamalar hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/69)

13. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, traktör imali, ithali ve bu hususa ilişkin kurulmuş şirket ve holdingler hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/70)

14. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, Tarım ürünlerinin taban fiyatlarının tespit ve ilanı hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/71)

15. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in, sıtma ve bulaşıcı hastalıklarla mücadele hususunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/72)

16. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niya-zi Ünsal'ın, işkence olayları hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/73)

17. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, çay üretimi ile ilgili Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/74)

18. — Cumhuriyet Senatosu Rize Üyesi Talât Doğan'ın, sağlıkta can güvenliği konusunda Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/75)

19. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Hilmi Nalbantoğlu'nun, TKİ. Şark Linyitleri Aşkale İşletmesine dair Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/76)

20. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Mehmet Özgüneş'in, Kamu İktisadi Teşebbüsleri üzerindeki denetimin etkinliği, maliyet ve şümulü hakkında Senato Araştırması isteyen önergesi. (10/77)

21. — Cumhuriyet Senatosu Kocaeli Üyesi Abdullah Köseoğlu'nun yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/852) (S. Sayısı : 706) (Dağıtma Tarihi : 5 . 12 . 1977)

22. — Cumhuriyet Senatosu Adana Üyesi Hayri Öner'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/853) (S. Sayısı : 707) (Dağıtma Tarihi : 5 . 12 . 1977)

23. — Cumhuriyet Senatosu Afyonkarahisar Üyesi Mustafa Çelik'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/842) (S. Sayısı : 708) (Dağıtma Tarihi : 5 . 12 . 1977)

24. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/817) (S. Sayısı : 709) (Dağıtma Tarihi : 5.12.1977)

25. — Cumhuriyet Senatosu Sivas Üyesi Hüseyin Öztürk'ün yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/854) (S. Sayısı : 710) (Dağıtma Tarihi : 6 . 12 . 1977)

26. — Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Recai Kocaman'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/813) (S. Sayısı : 711) (Dağıtma Tarihi : 6 . 12 . 1977)

27. — Cumhuriyet Senatosu Erzurum Üyesi Lütfi Doğan'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/791) (S. Sayısı : 712) (Dağıtma Tarihi : 6 . 12 . 1977)

28. — Cumhuriyet Senatosu C. Bşk. S. Üye Sabahattin Özbek'in yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/755) (S. Sayısı : 713) (Dağıtma Tarihi : 6 . 12 . 1977)

29. — Cumhuriyet Senatosu Gümüşhane Üyesi Ömer Naci Bozkurt'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu

raporu (3/756) (S. Sayısı : 714) (Dağıtma Tarihi : 6 . 12 . 1977)

30. — Cumhuriyet Senatosu Balıkesir Üyesi Sıtkı Yırcalı'nın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/731) (S. Sayısı : 715) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

31. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/1132) (S. Sayısı : 716) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

32. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/619) (S. Sayısı : 717) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

33. — Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyesi Niyazi Ünsal'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/986) (S. Sayısı : 718) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

34. — Cumhuriyet Senatosu C. Bşk. S. Üye Halil Tunç'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu (3/1130) (S. Sayısı : 719) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

35. — Cumhuriyet Senatosu C. Bşk. S. Üye Halil Tunç'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/666) (S. Sayısı : 720) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

36. — Cumhuriyet Senatosu C. Bşk. S. Üye Halil Tunç'un yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/620) (S. Sayısı : 721) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

37. — Cumhuriyet Senatosu Tabii Üyesi Emanullah Çelebi'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/649) (S. Sayısı : 722) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

38. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/651) (S. Sayısı : 723) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

39. — Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Mehmet Feyyat'ın yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/650) (S. Sayısı : 724) (Dağıtma Tarihi : 6.12.1977)

40. — Cumhuriyet Senatosu Ankara Üyesi Turhan Kapanlı, Kocaeli Üyesi Lütfi Tokoğlu ve Afyonkarahisar Üyesi Ahmet Karayığit'in yasama dokunulmazlıklarının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/1068) (S. Sayısı : 725) Dağıtma Tarihi : 6 . 12 . 1977)

41. — Cumhuriyet Senatosu Niğde Üyesi Abdullah Emre İleri'nin yasama dokunulmazlığının kaldırılması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet Komisyonu raporu. (3/956) (S. Sayısı : 726) (Dağıtma Tarihi: 9.12.1977)

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK
İŞLER

